

**Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
w Białymstoku**

**PROGRAM
GOSPODARCZO-OCHRONNY
LEŚNEGO KOMPLEKSU
PROMOCYJNEGO „PUSZCZA
KNYSZYŃSKA”.**

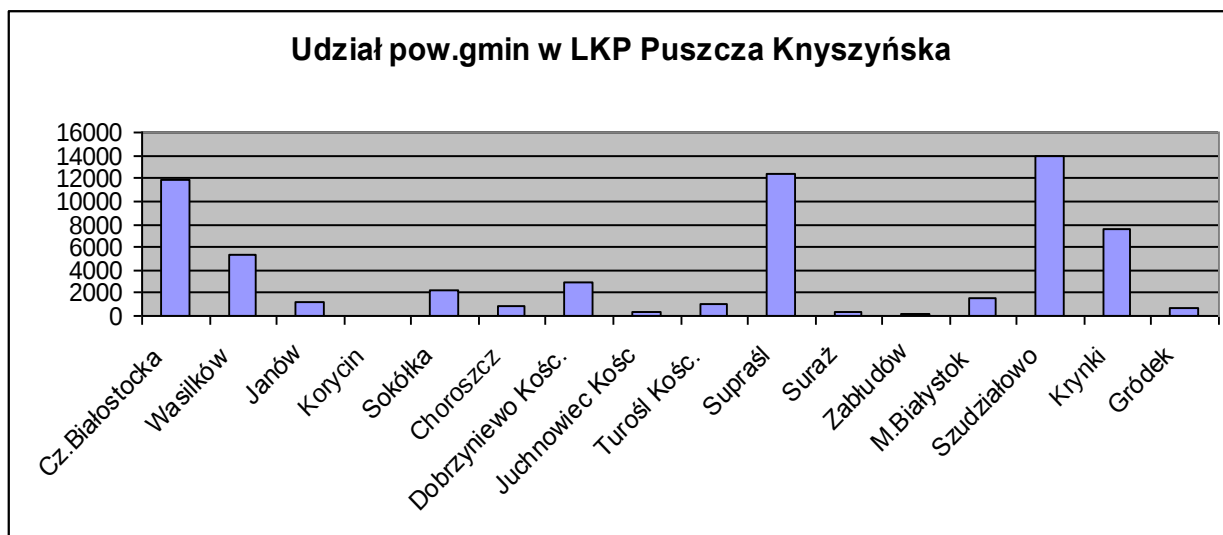
Białystok 2013

Wstęp	str.
1.Cele i zadania LKP Puszcza Knyszyńska oraz podstawa prawna jego funkcjonowania	3
2.Cel i zakres opracowania	4
I. Ocena warunków przyrodniczych	4
1.Geologia,gleby,klimat,siedliska	4
1.1 Nadleśnictwo Dojlidy	6
1.2 Nadleśnictwo Supraśl	9
1.3 Nadleśnictwo Czarna Białostocka	13
1.4 Nadleśnictwo Krynki	15
2.Flora	24
3.Porosty i grzyby	24
4. Fauna	24
5.Zarys zasobów leśnych	27
5.1 Wybrane procedury dotyczące realizacji ochrony różnorodności przyrodniczej ekosystemów leśnych	30
5.2 Certyfikacja gospodarki leśnej	34
6.Formy ochrony przyrody	35
7.Zagrożenia	42
II. Ocena warunków działalności gospodarczej	43
1.Nasiennictwo,selekcja,szkółkarstwo	44
2.Drzewostany naturalne lub zbliżone do naturalnych	45
3.Drzewostany zniekształcone i do przebudowy	47
4.Gospodarka łowiecka	48
5.Użytkowanie uboczne zwłaszcza zbiór płodów runa leśnego	49
6.Zagrożenia	49
III Walory historyczne i kulturowe	50
1.Rys historyczny	50
2.Obiekty w zarządzie Nadleśnictwa Supraśl	52
2.1 Obiekty w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Supraśl	52
3.Obiekty w zarządzie Nadleśnictwa Czarna Białostocka	53
3.1 Obiekty w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Czarna Białostocka	53
4.Obiekty w zarządzie Nadleśnictwa Dojlidy	54
4.1 Obiekty w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Dojlidy	54
5. Obiekty w zasięgu administracyjnym Nadleśnictwa Krynki	56
6. Stanowiska archeologiczne i miejsca pamięci narodowej w zarządzie N-ctwa Supraśl	58
7.Stanowiska archeologiczne i miejsca pamięci narodowej w zarządzie N-ctwa Dojlidy	58
IV Udostępnienie lasu	60
1.Sport,turystyka ,rekreacja	60
2.Edukacja leśna społeczeństwa	60
3.Inne formy udostępnienia lasu	61
4.Zagrożenia	66
V Kierunki i sposoby doskonalenia gospodarki leśnej w celu realizacji podstawowych funkcji lasu	67
1. Funkcje ekologiczne(ochronne)	67
2.Funkcje gospodarcze(produkcyjne)	68
2.1 Charakterystyka głównych funkcji gospodarczych	70
3.Funkcje społeczne	76
VI Kierunki i zasady współpracy na poziomie regionalnym i lokalnym	78
1.Planowanie przestrzenne	80
2.Samorządy i organizacje	81
3.Społeczność lokalna	81
VII Podsumowanie i wnioski	85
VII Bibliografia ,Mapa nr.1 i nr 2	86

I. Cel i zadania Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Puszcza Knyszyńska”.

Dyrektor Generalny Lasów Państwowych zarządzeniem Nr 64 z dnia 30 listopada 2011 r. powołał na części Puszczy Knyszyńskiej Leśny Kompleks Promocyjny. LKP został rozszerzony Zarządzeniem nr 2 Dyrektora GLP z dnia 3 stycznia 2013 r. o Nadleśnictwo Krynki. Obejmuje on wszystkie rodzaje środowisk puszczańskich oraz miasto Białystok wraz z otaczającymi go ze wszystkich stron mniejszymi kompleksami leśnymi. Są to grunty Lasów Państwowych o powierzchni 62319 ha. Zarządcami ich są Nadleśnictwa: Supraśl (pow. 17.455 ha), Dojlidy (pow. 16.109 ha), Czarna Białostocka (pow. 13.922 ha), Krynki (14833 ha).

Grunty LKP Puszcza Knyszyńska położone są w granicach administracyjnych samorządów: Miasto Białystok, miasta i gminy: Zabłudów, Wasilków, Suraż, Supraśl, Sokółka, Choroszcz, Czarna Białostocka, Krynki, gmin: Turośl Kościelna, Juchnowiec Kościelny, Dobrzyniewo Duże, Szudziałowo, Gródek, Korycin.

Celem ustanowienia LKP, określonym w w/w Zarządzeniu jest:

- stosowanie nowatorskich i eksperymentalnych metod hodowli ochronnych i promowanie postępu technicznego,,
- wszechstronne rozpoznanie stanu biocenozy leśnej i warunków biotopów na ich obszarze oraz trendów zachodzących w nich zmian, z uwzględnieniem wpływu różnego rodzaju czynności hodowlanych (zakładanie powierzchni badawczych),-
- trwałe zachowanie lub odtwarzanie naturalnych walorów lasu metodami racjonalnej gospodarki leśnej, prowadzonej na podstawach ekologicznych,
- integrowanie celów trwałej gospodarki leśnej i aktywnej ochrony przyrody, promowanie wielofunkcyjnej i zrównoważonej gospodarki leśnej przy wykorzystaniu wsparcia finansowego ze źródeł krajowych i zagranicznych,
- prowadzenie prac badawczych i doświadczalnictwa leśnego w celu wyciągnięcia wniosków dotyczących możliwości i warunków upowszechnienia zasad ekorozwoju na całym obszarze działania Lasów Państwowych,
- prowadzenie szkoleń Służby Leśnej i edukacji ekologicznej społeczeństwa.

Leśny Kompleks Promocyjny „Puszcza Knyszyńska” - to najbardziej charakterystyczna część Puszczy pod względem przyrodniczym. Obejmuje zarówno lasy iglaste z najcenniejszym ekotypem sosny "supraskiej", bardzo cenne przyrodniczo lasy

liściaste, jak również bagna, trzęsawiska i lasy podmokłe. Stanowi wielką ostoję zwierzyny. Obok łośa, jelenia, sarny, dzika, borsuka, bobra, występują tu gatunki rzadkie, takie jak: ryś, wilk, czy żubr. Wszystko to stanowi o niepowtarzalnym charakterze Puszczy.

2.Cel i zakres opracowania

Opracowanie programu gospodarczo-ochronnego dla LKP „Puszcze Knyszyńska” jest obowiązkiem wynikającym z art.13 b ust.3 ustawy z dnia 28 września 1991r. o lasach (z późniejszymi zmianami)

Celem programu jest syntetyczne przedstawienie charakterystyki przyrodniczej LKP uwzględniającej jego specyfikę, ze szczególnym wyróżnieniem:

- zintegrowania działań różnych podmiotów - RDLP, Nadleśnictw Dojlidy, Czarna Białostocka, Supraśl, Krynki, Parku Krajobrazowego Puszcza Knyszyńska, Prezydenta Miasta Białegostoku , organizacji pozarządowych o profilu ekologicznym, samorządów - na rzecz racjonalizacji obecnych metod i wdrażania nowych metod zagospodarowania i ochrony lasu oraz ochrony wartości przyrodniczych,
- promowania wielofunkcyjnej i zrównoważonej gospodarki leśnej,
- wprowadzania zasad ekorozwoju oraz edukacji społeczeństwa, w tym służb leśnych.

Zakres opracowania programu gospodarczo-ochronnego określa kierunki i priorytety działań, które znajdują swoje szczegółowe odbicie w planach urządzenia lasów nadleśnictw łącznie z „Programami ochrony przyrody w nadleśnictwach” oraz w „Programach edukacji leśnej nadleśnictw”.

Program gospodarczo-ochronny dla Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Puszcza Knyszyńska ” będzie realizowany przez Nadleśnictwa: Dojlidy, Czarna Białostocka, Supraśl Krynki pod merytorycznym nadzorem Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku ,

Program zostanie udostępniony lokalnym samorządom oraz instytucjom i organizacjom o profilu przyrodniczym działającym w obszarze LKP „Puszcza Knyszyńska „ Niniejszy Program nie ma określonego czasokresu obowiązywania. Jest dokumentem funkcjonującym - łącznie z aktualnymi planami urządzenia lasu wraz ze stanowiącymi ich integralną część programami ochrony przyrody, programami edukacji leśnej społeczeństwa - do czasu powstania uwarunkowań powodujących konieczność jego rekonstrukcji, bądź opracowania nowego programu.

Realizacja programu będzie prezentowana przez nadleśniczych Nadleśnictw: Dojlidy, Czarna Białostocka, Supraśl, Krynki raz w roku na posiedzeniu Rady Naukowo-Społecznej LKP „Puszcza Knyszyńska.”

I. Ocena warunków przyrodniczych

1.Klimat

Według podziału Polski na regiony klimatyczne na podstawie średniej rocznej frekwencji dni z różnymi typami pogody obszar ten leży w regionie XII - Mazursko-Podlaskim.

Na obszar Puszczy Knyszyńskiej napływa kilka mas powietrza, które w połączeniu z warunkami naturalnymi panującymi na tym terenie kształtują różne typy pogody. Najczęściej dociera powietrze polarno-morskie (przez około 145 dni w roku). Powoduje ono w zimie ocieplenie, co prowadzi często do gwałtownych odwilży. W lecie natomiast przynosi pogodę chłodną, powodując opady o charakterze ulewnym połączone z burzami. Przez około 10% dni w roku napływa chłodne powietrze arktyczne powodujące zimą silne mrozy, wiosną i jesienią - znaczne przymrozki. W ciepłej porze roku powietrze arktyczne w dzień nagrzewa się od dołu, w wyniku, czego tworzy się duże zachmurzenie i powstają chmury kłębiaste. Powietrze zwrotnikowe pojawia się bardzo rzadko (5% dni w roku). Zazwyczaj powoduje w lecie pogodę gorącą z opadami o charakterze ulewnym.

Klimat charakteryzuje się znacznym kontynentalizmem, co wyraża się długością pór roku - długa zima (110 dni), długie lato (90 dni).

Spośród elementów klimatycznych w odniesieniu do terenu Nadleśnictwa Krynki poniżej zostaną omówione: temperatura powietrza, usłonecznienie i zachmurzenie, wiatry, opady atmosferyczne, wilgotność powietrza, pokrywa śnieżna.

W tekście oraz w zestawieniach podano wyniki Stacji Meteorologicznej w Białymstoku.

Temperatura powietrza

Średnia roczna temperatura obszaru Puszczy Knyszyńskiej wynosi 6,9°C (1971-2000 rok). Na omawianym terenie występuje dość ciepłe lato (temperatura lipca około 17,2°C) oraz ostra zima (temperatura stycznia -3,5°C). Dobowa amplituda temperatury wewnątrz kompleksów leśnych jest mniejsza, co czyni klimat tych obszarów łagodniejszym w porównaniu z terenami otwartymi. Liczba dni mroźnych wynosi tutaj średnio 33, a dni z przymrozkami 78. Na omawianym obszarze przeważa pogoda ciepła, która utrzymuje się przez ponad 4 miesiące w roku. Okres ze średnią dobową temperaturą poniżej zera, w Polsce północno-wschodniej jest najdłuższy w ciągu roku spośród regionów nizinnej części kraju. Ponadto w większej części województwa czas trwania pogody mroźnej ($t_{\min}$ i $t_{\max} < 0$) jest praktycznie taki sam, jak w Zakopanem.

Średni okres bezprzymrozkowy dla Białegostoku wynosi 155 dni. Data ostatnich przymrozków przypada na 3 maja (± 11 dni) a pierwszych na 5 października (± 8 dni) (Pióro, 1973).

Okres wegetacyjny według kryterium termicznego (średnia dobową temperatura powietrza wyższa od 5°C) zaczyna się na omawianym terenie pod koniec pierwszej dekady kwietnia i kończy się w trzeciej dekadzie października (Niedźwiedz T., Limanówka D., 1992). Trwa, więc około 195-200 dni.

Puszcę Knyszyńską cechuje też stosunkowo krótki fenologiczny okres wegetacyjny, czyli liczba dni od wczesnej wiosny do wczesnej jesieni - ok. 122 dni. Początek wczesnej wiosny (dzień zakwitania tych roślin, których kwiaty rozwijają się równocześnie z rozwijaniem liści - czeremcha, klon, brzoza brodawkowata, porzeczka czerwona i złota, poziomka, mniszek lekarski) następuje ok. 6.V, a wczesnej jesieni (pełnia kwitnienia wrzosa oraz dojrzewanie owoców kasztanowca, derenia świdy, ligustru) ok. 4.IX.

Według danych wieloletnich ze stacji meteorologicznej w Białymstoku średnie roczne i średnie temperatury miesięczne przedstawiają się następująco:

Tabela 5. Średnia roczna i miesięczna temperatura powietrza (stacja Białystok).

Miesiąc (okres)	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	w okresie wegetacyjnym V-IX	średnio rocznie
1971-2000	-3,5	-2,7	1,0	6,8	12,8	15,7	17,2	16,5	11,9	7,0	1,8	-1,6	14,8	6,9
1991-2000	-2,3	-1,6	1,4	7,7	12,7	16,2	17,7	17,0	12,0	7,1	1,4	-2,1	15,1	7,2
1996-2000	-3,4	-1,0	1,0	8,2	12,9	16,8	17,2	16,7	11,7	7,6	2,1	-2,3	15,1	7,5
2005	-0,1	-4,8	-1,9	7,8	12,3	14,8	18,7	15,9	13,6	7,7	2,3	-1,7	15,1	7,1

Skrajne wartości temperatury w latach 1971-2005 osiągnęły w Białymstoku minimum -35,4°C oraz maksimum 35,5°C. Amplituda średnich miesięcznych temperatur wynosi dla Białegostoku 21,6°C. Na omawianym terenie występuje dość ciepłe lato o temperaturze lipca około 17,3°C oraz ostra zima, o średniej temperaturze stycznia -4,3°C.

Tabela 6. Średnia miesięczna temperatura powietrza [°C] w Białymstoku w latach 1961-1995.

Miesiąc (okres)	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	w okresie wegetacyjnym V-IX	średnio rocznie
średnia	-4,3	-3,5	0,6	6,8	12,7	15,7	17,3	16,5	12,2	7,2	2,0	-2,1	14,9	6,8
maksymalna	11,3	16,4	21,8	27,4	30,1	32,4	35,5	35,2	30,0	25,4	16,8	13,8	32,6	35,5
minimalna	-35,4	-32,9	-24,0	-8,3	-4,5	-0,2	4,2	0,2	-5,1	-9,9	-20,7	-26,2	-1,1	-35,4

Średnia roczna wartość temperatury wyliczona dla dłuższego, 65-letniego okresu (1931-1995), wyniosła w Białymstoku również 6,8°C. W skali województwa okazała się dość zbliżona do wartości z charakteryzowanego wyżej wielolecia.

Dla porównania analizując 65-letni ciąg pomiarów temperatury powietrza w Suwałkach największą tendencję spadkową (średnio o 0,17°C na 10 lat) zauważa się dla okresu letniego, nieco mniej wyraźną tendencję spadkową dla jesieni. Natomiast zimy stają się coraz cieplejsze (średnio o 0,2-0,3°C na 10 lat) (Górniak, 2000).

W okresie 1931-1995 skrajnie chłodne były lata: 1940, 1941, 1942, 1987, które uważa się za najchłodniejsze w Polsce w minionym stuleciu. W roku 1940 wystąpiła najniższa średnia roczna temperatura, która wyniosła w Białymstoku 4,9°C.

Zmienność wieloletnia temperatury powietrza ma określoną cykliczność. Na terenie Polski najczęściej powtarza się 7,7-letni cykl (Lorenc, 1994).

Tabela 7. Średnia liczba dni w roku (w latach 1951-1980) o określonym termicznym typie pogody w wybranych miejscowościach województwa podlaskiego i (w celu porównawczym) w Warszawie (Woś 1999).

Średnia temperatura doby	Typ pogody	Białystok	Suwałki	Warszawa
>25 °C	gorąca	0,2	0,3	1,6
15-25 °C	bardzo ciepła	80,7	70,2	91,8
5-15 °C	ciepła	122,2	124,9	131,2
0-5 °C	chłodna	72,8	72,6	72,6
-5-0 °C	zimna	51,7	54,0	46,3
-15-(-5) °C	mroźna	32,9	38,7	29,1
<-15 °C	bardzo mroźna	3,7	4,6	2,3
W tym pogoda przymrozkowa $t_{\min} < 0$ i $t_{\max} > 0$		78	73	69

1.1 Nadleśnictwo Dojlidy

Nadleśnictwo Dojlidy położone na południowo-zachodnim skraju Puszczy Knyszyńskiej swym zasięgiem terytorialnym obejmuje obszary wokół miasta Białegostoku, ograniczone od południa i zachodu łukiem rzeki Narew. Ze względu na niewielką odległość aglomeracji znaczna część lasów Nadleśnictwa została uznana za ochronne.

Nadleśnictwo Dojlidy powstało w 50 latach XX wieku obejmując głównie upaństwowione lasy prywatne. W 1972 roku nastąpiła reorganizacja, w ramach której połączono 3 Nadleśnictwa Knyszyn, Katrynka i Dojlidy, tworząc jedno pod nazwą Nadleśnictwo Dojlidy, składające się z trzech obrębów: Knyszyn, Katrynka i Dojlidy.

Dzisiejszy kształt Nadleśnictwa ukształtował się po reorganizacji w 1994 r. kiedy to odłączono obręb Knyszyn (tworząc Nadleśnictwo Knyszyn).

Powierzchnia Nadleśnictwa Dojlidy wynosi 16096,94 ha, administracyjnie podzielona na dwa obręby leśne: Dojlidy (8581,74 ha) i Katryńka (7515,20 ha). W ramach nadleśnictwa funkcjonuje 11 leśnictw oraz gospodarstwo szkółkarskie „Orzechówka” o łącznej powierzchni leśnej ponad 15 tys. ha.

Położenie

Siedziba nadleśnictwa znajduje się w Białymstoku przy Alei Tysiąclecia Państwa Polskiego 75. Nadleśnictwo Dojlidy zarządza gruntami na terenie Miasta Białostok oraz 10 gmin powiatu białostockiego.

Nadleśnictwo Dojlidy graniczy od północnego-wschodu z Nadleśnictwem Czarna Białostocka, od wschodu z Nadleśnictwem Żednia, od południowego-wschodu z Nadleśnictwem Bielsk, od południa i południowego-zachodu z Nadleśnictwem Rudka, od zachodu z Narwiańskim Parkiem Narodowym, od północnego-zachodu z Nadleśnictwem Knyszyn.

Nadleśnictwo Dojlidy położone jest w granicy mezoregionu fizyko-geograficznego Wysoczyzny Białostockiej. Jest to pas równin staroglacjalnych. W części północno-wschodniej występują pojedyncze wyniesienia terenowe, wokół których występują rozległe obniżenia terenowe. W pasie Krynice - Chraboły występuje garb, który jest wydłużony południkowo. Wysokość jego wynosi 180-190 m n.p.m., w części południowej osiąga wysokość 204 m n.p.m. (wzgórze kemowe). Na południe od doliny Supraśli teren jest łagodnie ukształtowany o wysokości od 150,0 do 160,0 m n.p.m., tylko niektóre wzgórza osiągają 180,0 m n.p.m. Rzeźba terenu charakteryzuje się licznymi poziomami morfologicznymi. Na wyniesieniu Krynic poziomy morfologiczne najlepiej wykształciły się na zboczu wschodnim, łagodnie opadającym ku obniżeniu dolinnemu Czarnej i zachodnich zboczach wyniesienia Wasilków - Studzianki. Najslabiej wykształcone poziomy są w południowej części Puszczy i jest ich tutaj najmniej. Południowa i południowo-zachodnia część nadleśnictwa odznacza się bardziej urozmaiconą rzeźbą. Powierzchnia wysoczyzny położona jest tu niżej i rzadko przekracza 150,0 m n.p.m., a większość wzniesień to formy pochodzenia wodnolodowcowego. Większą powierzchnię zajmują zagłębienia wytopiskowe.

Wody.

Wody powierzchniowe to głównie sieć rzek uzupełniona systemem sztucznych kanałów i rowów melioracyjnych, a także stawów i zbiorników zaporowych. Puszczańska część nadleśnictwa zajmuje swoim zasięgiem głównie dorzecze III rzędu – rzeki Supraśl. Jedynie najdalej na zachód wysunięta część puszczy należy do bezpośredniej zlewni Narwi (zlewnia Kulikówki). Wszystkie rzeki w Puszczy w znacznej mierze zachowały swój naturalny charakter, chociaż należą do rzek częściowo uregulowanych. Na południe od strefy puszczańskiej znajdują się zlewnie należące do zlewni górnej Narwi (Mieńka, Mostówka, Liza, Grądówka, Turośnianka, Czaplinianka, Choroszczanka). Na terenie Nadleśnictwa Dojlidy znajdują się sztuczne zbiorniki wodne Stawy Dojlidzkie oraz Staw Sobolewski.

Występowanie wód powierzchniowych jest ściśle związane z występowaniem wód podziemnych, które stanowią istotne ogniwo w ogólnym obiegu wody.

W zwięzłych, bądź luźnych skałach polodowcowych można wydzielić kilka poziomów wodonośnych, odpowiadających cyklom sedymentacyjnemu. Znaczna zmienność uziarnienia skał, w wielu miejscach z przekształceniami glacytektonicznymi, stwarza duże trudności w rozpoznaniu występujących warunków hydrogeologicznych. Wspólną cechą wód podziemnych regionu jest ich porowy charakter, czyli wody występują w przestrzeniach między ziarnami budującymi skały. Ich poziom utrzymuje się dzięki infiltracji wód

opadowych. Charakteryzują się one płytkim występowaniem i przeważnie swobodnym zwierciadłem wody (Górniak, 1999). W strefach obniżień wytopiskowych, tworzących główne ciągi dolinne regionu, istnieją najzasobniejsze zbiorniki wód podziemnych, szczególnie w dolinie Supraśli. Głęboko wcięte dna dolin rzecznych, wypełnione utworami piaszczysto-żwirowymi stają się „kolektorem” zbierającym wody z kilku poziomów wodonośnych, zalegających piętrowo w strefie wysoczyznowej. Często warstwy wodonośne zasilane są wodami poprzez bardziej przepuszczalne kompleksy utworów gliniastych lub przez liczne okna hydrogeologiczne (nieciągłość warstw nieprzepuszczalnych), zlokalizowanych w licznych wytopiskach i dolinach rzecznych (Górniak, 1999).

Gleby.

Powierzchnię i udział procentowy poszczególnych typów gleb w nadleśnictwie prezentuje zestawienie .

. Typ gleby powierzchniowy [ha] procentowy [%]

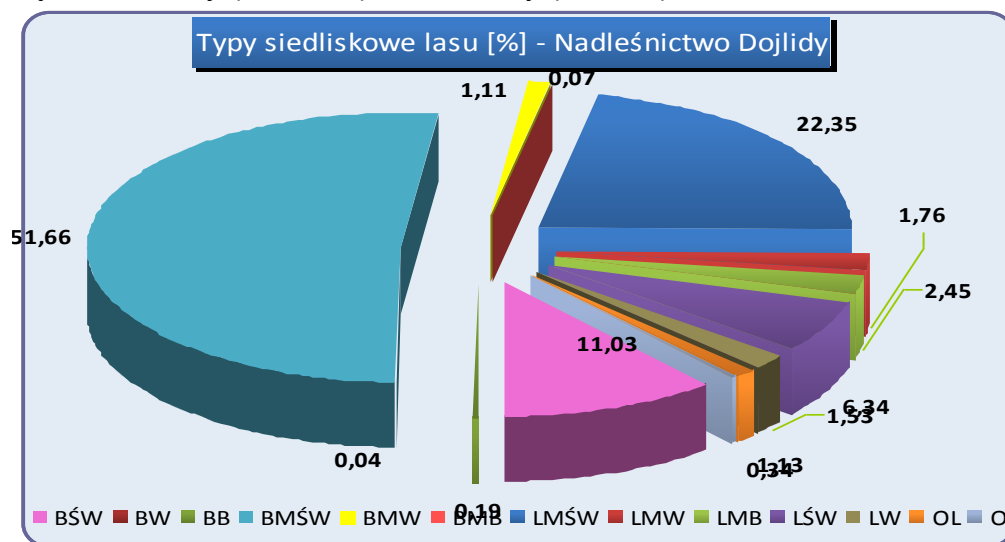
1. arenosole (AR) 43,44 - 0,3 %	2. pararędziny (PR) 132,98 - 0,8 %
3. czarne ziemie (CZ) 126,50- 0,8 %	4. gleby brunatne (BR) 166,19 - 1,0
5. gleby płowe (P) 709,96 - 4,4	6. gleby rdzawe (RD) 12810,00 - 79,5
7. gleby bielcowe (B) 800,63- 5,0	8. gleby gruntowoglejowe (G) 436,16 - 2,7
9. gleby opadowoglejowe (OG) 76,51- 0,5%	10. gleby torfowe (T) 265,72 - 1,7
11. gleby murszowe (M) 308,85 - 1,9%	12. gleby murszowate (MR) 143,03- 0,9
13. mady rzeczne (MD) 7,72- 0,0	14. gleby antropogeniczne (AU) 21,95- 0,1
15. grunty nieklasyfikowane (zabudowania, wody itp.) 66,23 - 0,4 %	

Łącznie 16115,87 ha

Dominującym typem gleb w Nadleśnictwie Dojlidy jest typ gleb rdzawych zajmujący 79,5% powierzchni obiektu. Stosunkowo duży odsetek zajmuje również typ gleb bielcowych (5,0% pow.) i płowych (4,4% pow.). Najmniej licznie reprezentowane są typy gleb: arenosoli, pararędzin, czarnych ziem, opadowoglejowych, murszowatych, madow rzecznych i gleb antropogenicznych. Powierzchnie przez nie zajmowane nie przekroczyły w sumie 1% areалу gleb nadleśnictwa.

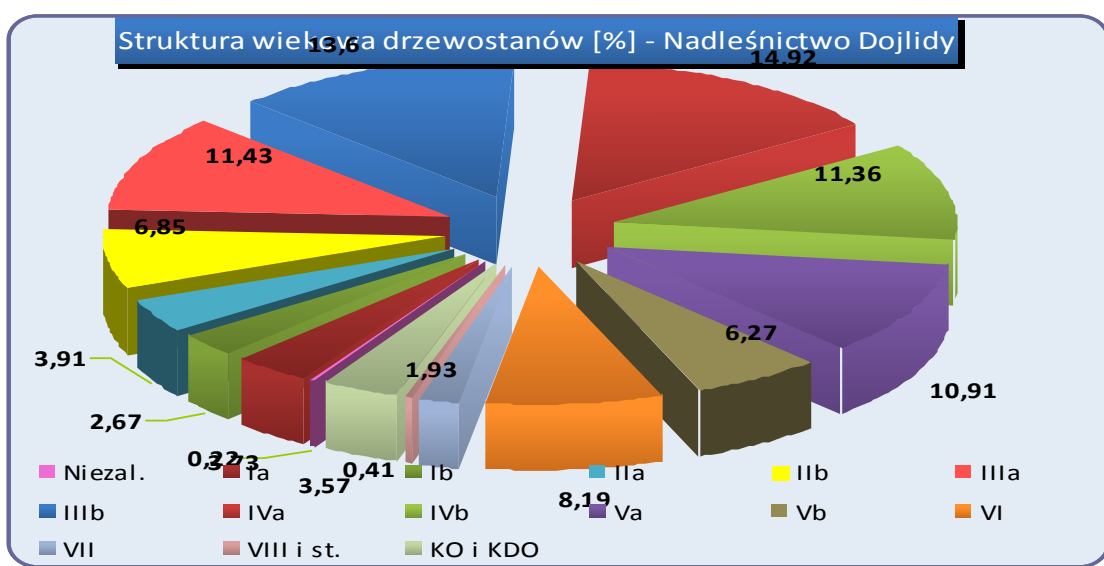
Siedliska leśne.

Dominującymi typami siedliskowymi w Nadleśnictwie Dojlidy są: bór mieszany świeży (51,81 %) i las mieszany świeży (22,38 %). Innymi siedliskami o znaczącym udziale są: bór świeży (11,02 %) i las świeży (6,35 %).

Tabelaryczne zestawienie typów siedliskowych lasu

Typy siedliskowe	Pow. ha	Udział %	Typy siedliskowe	Pow. ha	Udział %
BW	29,13	0,19	LMW	266,52	1,76
BB	6,05	0,04	LMB	371,81	2,45
BMŚW	7846,95	51,66	LŚW	962,54	6,34
BMW	168,32	1,11	LW	232,06	1,53
BMB	10,25	0,07	OL	171,4	1,13
LMŚW	3393,71	22,35	OLJ	52,33	0,34
			Razem	15185,26	100

TSL	Pow [ha]	Udział [%]	TSL	Pow. ha	Udział %
Niezal.	33,1	0,22	IVb	1713,49	11,36
Ia	562,95	3,73	Va	1645,43	10,91
Ib	403,26	2,67	Vb	946	6,27
IIa	589,38	3,91	VI	1235,5	8,19
IIb	1032,17	6,85	VII	291,44	1,93
IIIa	1723,9	11,43	VIII i st.	61,18	0,41
IIIb	2051,18	13,6	KO i KDO	538,95	3,57
IVa	2249,07	14,92	Razem	15077	99,97

1.2 Nadleśnictwo Supraśl

Powierzchnia Nadleśnictwa Supraśl wynosi 17455 ha. W skład Nadleśnictwa wchodzi dwa obręby leśne: Sokółka (9920,ha) i Supraśl (7518,ha). Nadleśnictwo podzielone jest na 11 leśnictw. Siedziba nadleśnictwa znajduje się w miejscowości Supraśl ul. Podsupraśl. Nadleśnictwo Supraśl położone jest na terenie województwa podlaskiego w powiecie białostockim (gminy: Supraśl, Sokółka, Szudziałowo, Gródek, Wasilków). Graniczy ono z Nadleśnictwem Czarna Białostocka zachodu i północy, z Nadleśnictwem

Dojłidy od zachodu i południa, z Nadleśnictwami: Krynki i Waliły od wschodu, a z Nadleśnictwem Żednia od południa.

Położenie.

Konfiguracja terenu Nadleśnictwa Supraśl jest bardzo urozmaicona, ukształtowana postojem lodowca zlodowacenia środkowo-polskiego w jego końcowej fazie. Na północy, w okolicach Wierzchlesia i Lipiny jest wysoczyzna sięgająca 195- 205 m n.p.m., opadająca z licznymi rozczłonkowanymi dolinami i dolinkami do 135-140m nad obniżeniami dolinnymi rzeki Sokołdy. Środkowa część terenu nadleśnictwa charakteryzuje się występowaniem odosobnionych wyniesień otoczonych rozległymi obniżeniami. Obręb Supraśl od północy znajduje się na równoleżnikowo rozciągniętym wzniesieniu z licznymi obniżeniami i wzgórzami sięgającymi 185-190m n.p.m. między Wasilkowem a Sokołdą. Południowe zbocze wzniesienia opada stromo ku dolinie Supraśli, której dno zalega na wysokości ok.115-120 m n.p.m.

Mięższść osadów lodowcowych reprezentowanych przez utwory piaszczysto-żwirowe, przewarstwione pokładami glin morenowych wynosi około 150cm. W lokalnych zagłębieniach oraz w dolinach rzek zalegają torfy.

Wody.

Nadleśnictwo Supraśl zajmuje się w całości w zasięgu dorzecza rzeki Supraśl, będącej dopływem Narwi, w dorzeczu Wisły. Najważniejsze rzeki to Sokołda, Supraśl, Słoja, Pilnica i Starynka. W zasięgu działania Nadleśnictwa Supraśl brak jest większych odkrytych zbiorników wodnych. wyjątek stanowi zbiornik wodny Zajma w Supraślu Generalnie pierwszy ciągły poziom wodonośny na obszarze puszczańskim występuje na głębokości od blisko 0 do ponad 20 m i jest zazwyczaj współkształtny z powierzchnią terenu. W mniejszych dolinach rzecznych i formach wytopiskowych pierwszy poziom wód podziemnych to typowe wody gruntowe. Są one mało zasobne i zalegają dość płytko, nie głębiej niż 1m, a na obrzeżach dolin ich położenie spada o kolejny metr. Na wysoczyznach pierwszy poziom wód podziemnych jest najczęściej notowany w przedziale 2 do 5 m, jedynie w obrębie wyraźniejszych wzniesień terenu znajduje się na głębokościach ponad 10 – 15 m (Górniak, 1999). Duża zasobność wód podziemnych znajduje swoje odbicie w występowaniu naturalnych ich wypływów w postaci źródlisk.

Na terenie województwa podlaskiego istnieje jedno ujęcie powierzchniowych wód płynących, zlokalizowane na rzece Supraśl w Wasilkowie, zaopatrujące w wodę aglomerację białostocką. Część zlewni Supraśli stanowi obszar strefy ochronnej ujęcia. Ocena wykonana w 2010 roku, w przekroju pomiarowym w m. Nowodworce wykazała, że woda spełnia warunki określone dla kategorii A3, a to znaczy że wymaga

wysokosprawnego uzdatniania fizycznego i chemicznego.

Podobną ocenę uzyskano w latach 2008-2009.

Strefa ochronna komunalnych ujęć wody dla miasta Białegostoku, umiejscowionych w Jurowcach i Wasilkowie, została ustanowiona Decyzją Wojewody Białostockiego z dnia 28 grudnia 1998 r. Na terenie w zasięgu administracyjnym Nadleśnictwa Supraśl zlokalizowana jest częściowo strefa ochronna ujęcia wody w Wasilkowie. Została ona podzielona na:

- Teren wewnętrzny ochrony pośredniej ujęć – wyznaczony 12 godzinnym przepływem wody w rzece Supraśl przy jej średnio niskim stanie, obejmujący rzekę na długości 13 km od mostu drogowego Białystok – Wasilków wraz z terenem przyległym po obu brzegach o szerokości najczęściej 250 m,
- Teren zewnętrzny ochrony pośredniej ujęć – obejmujący dolinę rzeki Supraśl od granic Nadleśnictwa do miejscowości Krzemienne.

Na obszarze LKP, poza zasięgiem N-ctwa Supraśl funkcjonują składowisko odpadów w Wasilkowie gdzie w piezometrach stwierdzono w 2010 r stanów wód jako dobry lub słaby.

Oraz w Jurowcach sortownia odpadów i Zakład Unieszkodliwiania Odpadów ,gdzie stan wody w piezometrach oceniono jako słaby .

Gleby.

W omawianym obiekcie zostały wyróżnione 34 podtypy gleb zgrupowane w 13 typach. Dominującym typem gleb w Nadleśnictwie Supraśl typ gleb rdzawych zajmujący 76,4% powierzchni obiektu. Na drugim miejscu jest charakterystyczny dla siedlisk bagiennych typ gleb torfowych zajmujący 7,7% powierzchni.. Stosunkowo duży odsetek zajmuje również typ gleb bielcowych (4,3% pow.). Zauważalny udział w powierzchni obiektu mają ponadto typy gleb: murszowych (3,4% pow.), gruntowoglejowych (2,3% pow.) i murszowatych (2,1% pow.). Najmniej licznie reprezentowane są typy gleb: deluwialnych,

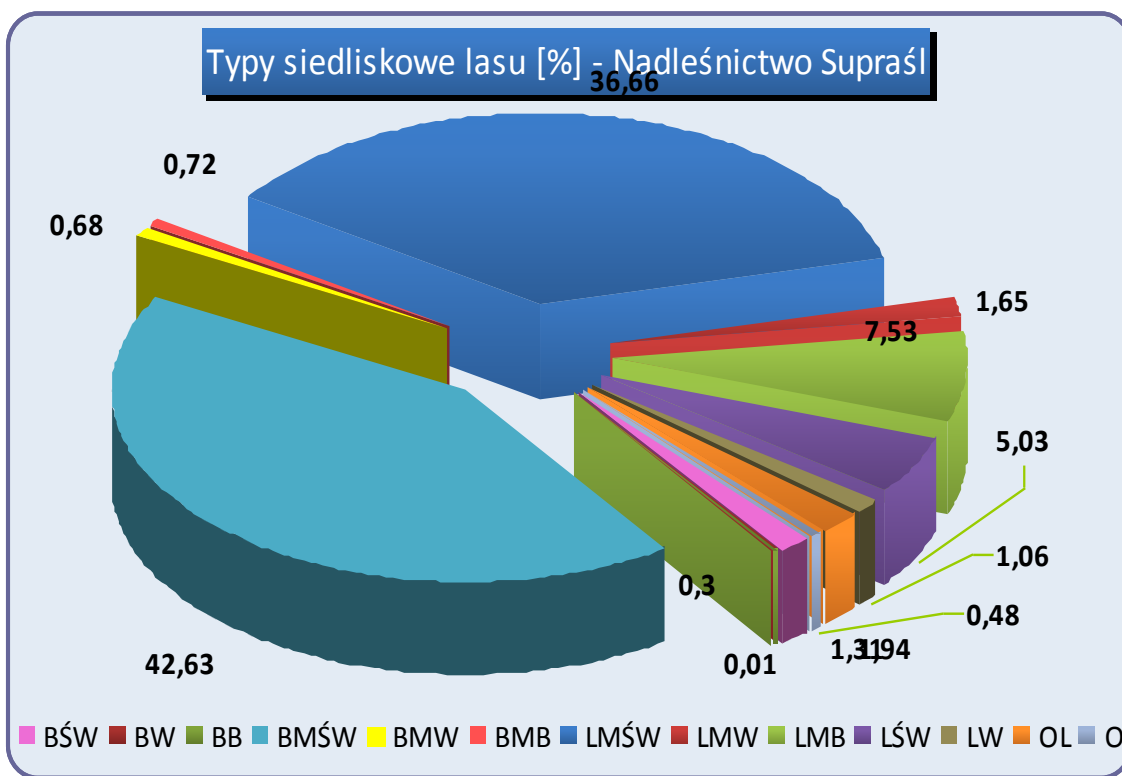
. Powierzchnia i udział poszczególnych typów gleb w Nadleśnictwie Supraśl powierzchniowy [ha] procentowy [%]

1. Pararędziny (PR) 92.68	0.53%	2. Czarne ziemie (CZ) 26.61	0.15%
3. Gleby brunatne (BR) 292.82	1.68 %	4. Gleby płowe (P) 195.21	1.12
5. Gleby rdzawe (RD) 13317.48	76.36	6. Gleby bielcowe (B) 751.13	4.31
7. Gleby gruntowoglejowe (G) 391.8	2.25	8. Gleby opadowoglejowe (OG) 39.84	0.23
9. Gleby torfowe (T) 1338.63	7.68	10. Gleby murszowe (M) 597.39	3.42
11. Gleby murszowate (MR) 371.62	2.13	12. Gleby deluwialne (D) 7.4	0.04
13. Gleby antropogeniczne (AU) 5.82	0.03		
14. Grunty nie klasyfikowane (zabudowania, wody itp.) 11.51	0.07%		

Siedliska.

Dominującymi typami siedliskowymi w Nadleśnictwie Supraśl są: bór mieszany świeży (42,65 %) i las mieszany świeży (36,67 %). Innymi siedliskami o znaczącym udziale są las mieszany bagienny (7,54%) i las świeży (5,00%).

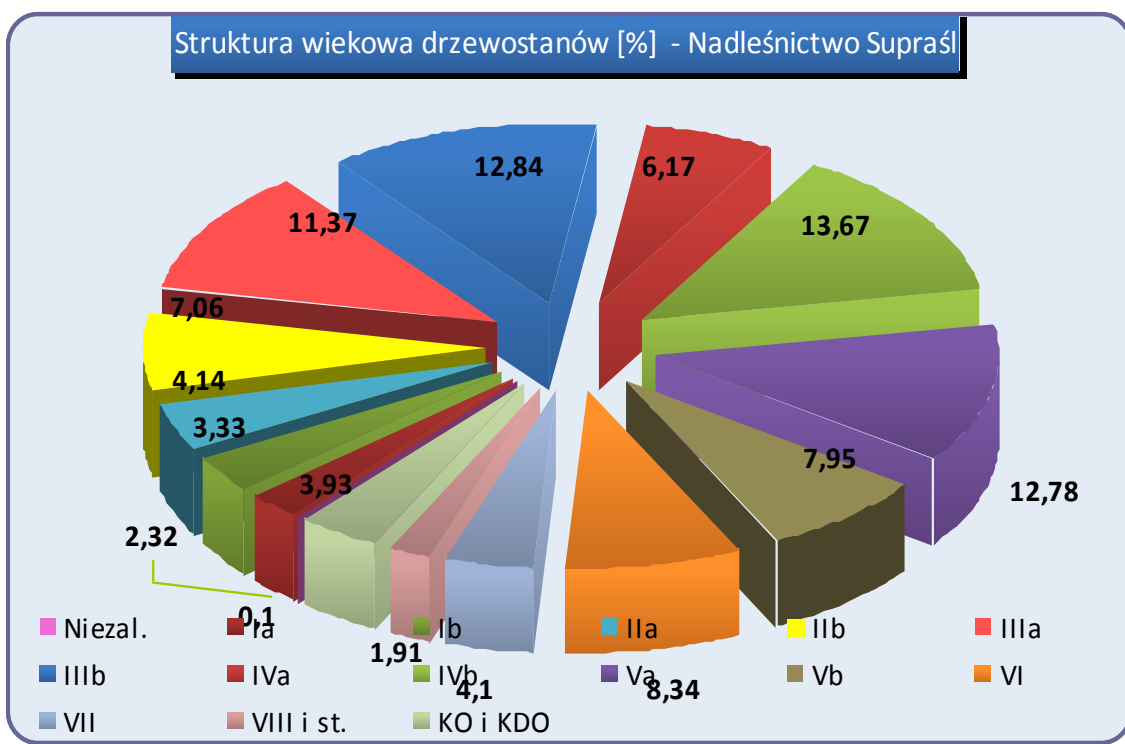
Dzieląc siedliska omawianego obiektu ze względu na strukturę wilgotnościową, na omawianym terenie możemy wyszczególnić:

Typy siedliskowe	Pow. ha	Udział %	Typy siedliskowe	Pow. ha	Udział %
BŚW	216,67	1,31	LMW	272,97	1,65
BW	1,49	0,01	LMB	1248,86	7,53
BB	50,47	0,3	LŚW	833,71	5,03
BMŚW	7068,64	42,63	LW	175,41	1,06
BMW	112,37	0,68	OL	322,35	1,94
BMB	119,66	0,72	OLJ	79,59	0,48
LMŚW	6079,56	36,66	Razem	16581,75	100

Wyznacznikiem dużej wartości przyrodniczej Nadleśnictwa Supraśl jest znaczący udział na jego powierzchni siedlisk lasowych, z reguły umiejscowionych na torfowiskach i najmniej przekształconych przez człowieka.

Tabela klas wieku

Struktura wiekowa drzewostanów N-ctwa Supraśl.

TSL	Pow [ha]	Udział [%]	TSL	Pow. ha	Udział %
Niezal.	15,86	0,1	Va	2111,3	12,78
Ia	383,67	2,32	Vb	1313,27	7,95
Ib	549,97	3,33	VI	1377,55	8,34
IIa	684,36	4,14	VII	677,13	4,1
IIb	1167,14	7,06	VIII i st.	315,2	1,91
IIIa	1879,24	11,37	KO i KDO	649,42	3,93
IIIb	2121,54	12,84	Razem	16525,57	100,01
IVa	1020,44	6,17			
IVb	2259,48	13,67			

1.3 Nadleśnictwo Czarna Białostocka

Położenie.

Nadleśnictwo Czarna Białostocka (pow. 26048,95) położone jest we wschodniej części województwa podlaskiego. W jego skład wchodzi trzy obręby leśne: Czarna Białostocka, Kumiałka i Złota Wieś. Granice nadleśnictwa obejmują środkową i północną część Puszczy Knyszyńskiej. W skład LKP Puszcza Knyszyńska włączono łącznie 13922 ha tj. dwa obręby: Czarna Białostocka o powierzchni 6983 ha i Złota Wieś o powierzchni 6939 ha.

Według podziału administracyjnego kraju Nadleśnictwo Czarna Białostocka znajduje się w województwie podlaskim, na terenie należących do powiatu sokólskiego gmin: Dąbrowa Białostocka, Kuźnica Białostocka, Janów, Korycin, Nowy Dwór, Sidra, Sokółka i Suchowola (a także należących do białostockiego powiatu ziemskiego gmin: Czarna Białostocka, Wasilków.

Wody

Przez obszar w zarządzie nadleśnictwa przepływają rzeczki: Stary Bród, Kamienna, Czarna, Jałówka, Migówka, Bartoszycha i jej dwa niewielkie dopływy. Bartoszycha bierze swój początek z licznych źródeł leśnych położonych w południowo-zachodniej części obrębu Złota Wieś. Większe rzeki w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa lub na jego granicy, to zasilające wody Narwi: Biebrza, Sidra, Brzozówka, Sokołda i Supraśl, a także będąca dopływem Niemna Łosośna.

Na terenie lasów jak i na gruntach przyległych znajduje się szereg zagłębień odgrywających rolę naturalnych zbiorników retencyjnych. Kopane są również sztuczne zbiorniki przeciwpożarowe, które mają również znaczenie dla urozmaicenia i podniesienia retencyjności ekosystemów.

Dolina rzeki Supraśli – wypływa na wysokości 157m n.p.m. W obrębie Puszczy Knyszyńskiej ciągnie się na odcinku od Gródka do Jurowiec (około 45 km). Charakteryzuje się występowaniem czterech kotlinowych rozszerzeń i przełomowych przewężeń. Płaskie rozszerzenia o szerokości do 1000 metrów są zabagnione, a przełomowe odcinki są wąskie o szerokości 50 – 150 metrów (Łoszewski 1983). Całą zlewnię rzeki na odcinku od Słoi do Sokołdy pokrywają piaski zwałowe spod których w południowej części odsłania się podłoże kredowe.

Zlewnia rzeki doliny Sokołdy – jest to największy dopływ Supraśli o długości 57,2 km. Zmienia ona bardzo często kierunek przepływu. Na terenie Puszczy Knyszyńskiej znajduje się dolna część zlewni i doliny tej rzeki. Szerokość dna doliny jest zróżnicowana i wynosi od 0,2 do 2 km. Cechą charakterystyczną Sokołdy są następujące po sobie rozszerzenia i zwężenia koryta. Szerokość koryta zmienia się od 5 do 10 m. Rozszerzenia te powstały przez liczne meandry, które nie zostały zasypane podczas regulacji i obecnie łączą się z nowym korytem. Rzeźba jest pagórkowata, deniwelacje około 30 metrów. Ujście do Supraśli jest na wysokości 125,5 m n.p.m. Wszystkie rzeki w Puszczy w znacznej mierze zachowały swój naturalny charakter, chociaż należą do rzek częściowo uregulowanych.

Na terenie w zarządzie nadleśnictwa zinwentaryzowano 87 obszarów źródłiskowych mających niebagatelne znaczenie dla urozmaicenia terenów leśnych i podniesienia retencyjności ekosystemów. Cennym elementem przyrody i każdego krajobrazu są bagna i śródleśne bagienka. Wywierają one korzystny wpływ na lokalne stosunki wodne, biorą udział w lokalnej retencji wód powierzchniowych i tym samym dodatkowo wpływają na otaczające je agrocenozy. Jako pozostałości różnych ekosystemów, mają znaczenie dla zachowania tworzących się tu spontanicznie różnorodnych, często unikatowych zbiorowisk, które wśród monotonii lasów stanowią oazy biocenotyczne. Spełniają one funkcje lokalnych banków genów wielu gatunków roślin i są ostoją biologicznej różnorodności. Występują w nich liczne gatunki roślin, bogate zbiorowiska

bagienne oraz znaczna liczba ptaków i drobnych zwierząt, głównie bezkręgowców. Wiele z nich to rzadkie i zanikające składniki rodzimej flory i fauny. Ochrona ich stanowi więc ważny element całego systemu ochrony przyrody nadleśnictwa. Na gruntach nadleśnictwa znajduje się 211 bagien o łącznej powierzchni 197,39 ha.

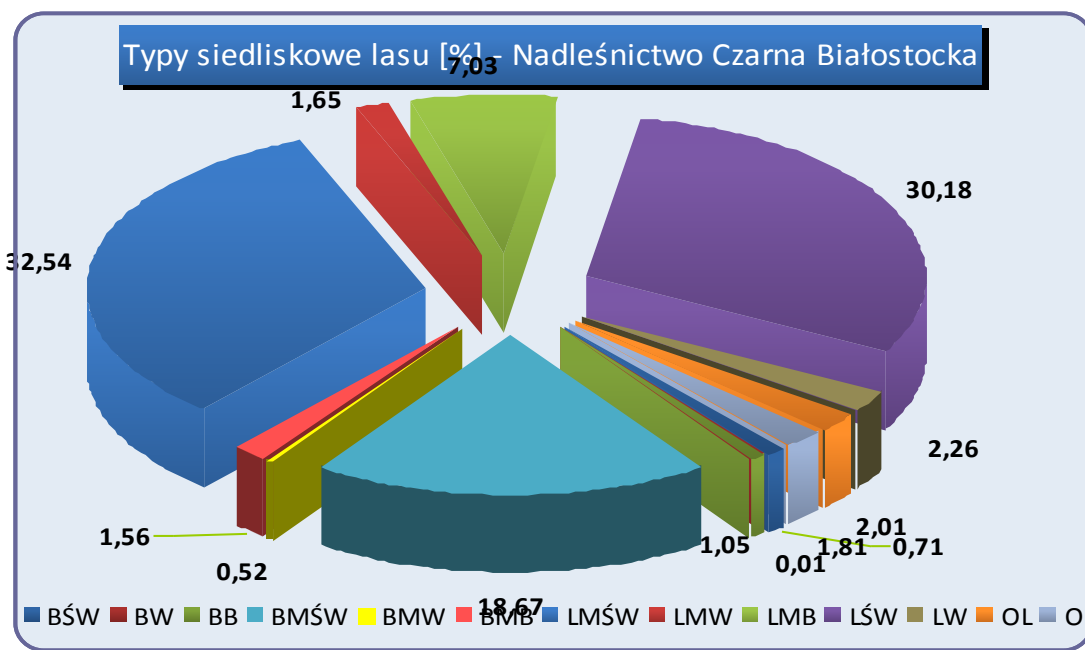
Gleby.

Gleby w Nadleśnictwie wyróżniono 40 podstawowych jednostek typologicznych - podtypów gleb których udział w powierzchni jednostki ukazuje wykaz:

1.Arenosole(AR) -	0,14%	2.Pararendziny(PR)-	3,83%
3.Czarne ziemie(CZ)	0,52	4.Gleby brunatne(BR).....	15,64
5.Gleby płowe(P)	7,62	6.Gleby rdzawe(RD).....	55,88
7.Gleby bielcowe(B)	2,75	8.Gleby gruntowoglejowe(G)...	1,87
9.Gleby opadowo glejowe(OG)....	1,57	10.Gleby mułowe(MŁ).....	0,01
11.Gleby torfowe(T).....	5,22.	12. Gleby murszowe(M).....	2,57
13 Gleby murszowate(MR).....	2,03	14 Gleby deluwialne(D).....	0,08
15.Gleby industrioziemne i urbanoziemne(AU)	0,13	15 Grunty niesklasyfikowane ...	0,14

Siedliska

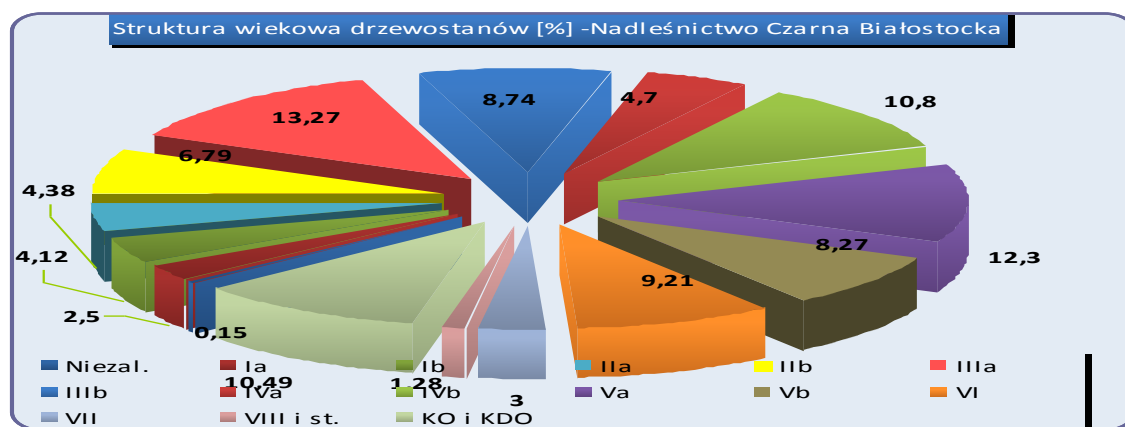
W nadleśnictwie największą powierzchnię zajmuje siedlisko lasu mieszanego świeżego i lasu świeżego, razem ok.63% powierzchni leśnej. Trzecim siedliskiem o największym udziale jest bór mieszany świeży który zajmuje ok.19 % powierzchni leśnej.

Nadleśnictwo Czarna Białostocka. Udział typów siedliskowych lasu.

TSL	Pow. [ha]	Udział [%]	TSL	Pow.[ha]	Udział %
BŚW	95,58	0,71	LMW	222,94	1,65
BW	1,55	0,01	LMB	951,07	7,03
BB	141,38	1,05	LŚW	4083	30,18
BMŚW	2525,48	18,67	LW	306,29	2,26
BMW	69,89	0,52	OL	271,99	2,01
BMB	210,61	1,56	OLJ	244,29	1,81
LMŚW	4402,34	32,54	Razem	13526,41	

Struktura wiekowa drzewostanów N-ctwa Czarna Białostocka

TSL	Pow [ha]	Udział [%]	TSL	Pow.ha	Udział %
Niezal.	19,65	0,15	IVa	620,82	4,7
Ia	330,25	2,5	IVb	1425,97	10,8
Ib	544,2	4,12	Va	1623,3	12,3
IIa	578	4,38	Vb	1091,61	8,27
IIb	896,06	6,79	VI	1216,21	9,21
IIIa	1751,48	13,27	VII	396,4	3
IIIb	1153,54	8,74	VIII i st.	168,85	1,28
			KO i KDO	1385,06	10,49
				13201,4	100

1.4 Nadleśnictwo Krynki

Nadleśnictwo Krynki istnieje od 1927 roku. Podczas II wojny światowej działania wojenne, rabunkowa gospodarka okupanta oraz samowolne wyręby wyrządziły ogromne szkody w drzewostanach. Okres powojenny aż do 1962 roku charakteryzował się głównie porządkowaniem gospodarki leśnej

W latach 1972-1991 w wyniku kolejnej reorganizacji okresowo włączone było do Nadleśnictwa Waliły jako obręb. Nadleśnictwo Krynki zostało ponownie zostało reaktywowane w 1992 roku z powierzchnią 11561,56ha.

Obecnie południowo- zachodnia część nadleśnictwa to lasy olbrzymiego kompleksu Puszczy Knyszyńskiej, natomiast pozostała, a w szczególności wschodnia, stanowi pas nadgraniczny, gdzie znaczne powierzchnie zajmują powojenne zalesienia gruntów porolnych.

Część puszczańską nadleśnictwa obejmuje utworzony w 1988 roku Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej, pozostała zaś znalazła się w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Wzgórz Sokólskich. W nadleśnictwie istnieją dwa rezerваты przyrody: „Góra Pieszczańska” - chroniący naturalne drzewostany sosnowo – świerkowe oraz „Nietupa” – będący ochroną ostoi bobra.

Powierzchnia ogólna Nadleśnictwa Krynki wg stanu na 31.12.2012 roku wynosi 14833,5 ha W skład nadleśnictwa wchodzi jeden obręb leśny – Krynki, który podzielony jest na 9 leśnictw (w tym jedno leśnictwo prowadzi działalność leśno-gospodarczą oraz szkółkarską). Na terenie Nadleśnictwa Krynki nie występują grunty sporne. Znajduje się tu natomiast 5,9733 ha gruntów we współwłasności położonych na czterech działkach, gdzie powierzchnia zredukowana w zarządzie nadleśnictwa wynosi 4,3804 ha.

Położenie.

Administracyjnie Nadleśnictwo Krynki położone jest na terenie województwa podlaskiego w powiecie sokólskim (gminy: Krynki, Szudziałowo). Siedziba Nadleśnictwa znajduje się w Poczopku 6D. Według podziału fizyko-geograficznego teren ten należy do podprowincji Wysoczyzny Podlasko-Białoruskiej i wschodniej części makroregionu zwanego Niziną Północno – Podlaską.

Zgodnie z regionalizacją przyrodniczo-leśną Lasy Nadleśnictwa Krynki położone są w II Krainie Mazursko – Podlaskiej, w Dzielnicy 5 Wysoczyzny Białostockiej, w Mezoregionie Wzniesień Sokólsko-Białostockich (5b) i Mezoregionie Puszczy Knyszyńskiej (5c). Nadleśnictwo Krynki graniczy z Nadleśnictwami: Czarna Białostocka (od północy), Supraśl (od zachodu) Waliły (od południa). Wschodnią granicę nadleśnictwa stanowi granica Państwa.

Od strony południowej Nadleśnictwo Krynki graniczy z Nadleśnictwem Waliły. Od zachodu, przez rzekę Słoję oraz od strony północnej nadleśnictwo graniczy z Nadleśnictwem Supraśl. Na północy nieliczne kompleksy nadleśnictwa graniczą z gruntami Nadleśnictwa Czarna Białostocka. Wschodnią granicę nadleśnictwa wyznacza granica państwa z Białorusią. Drobne uroczyska w części północnej graniczą głównie z gruntami własności indywidualnej. Na terenie nadleśnictwa występują liczne enklawy i półenklawy. Są to w większości grunty wsi, z przylegającymi użytkami rolnymi, leżącymi wśród terenów leśnych.

Na terenie Nadleśnictwa Krynki najwyżej położone są obszary występujące na północy, w strefie moren czołowych, przekraczające wysokość 200 m n.p.m. (maksymalnie 211,6 m n.p.m.) oraz na południe od Krynek, na wzgórzu kemowym (197,6 m n.p.m.), a najniżej (121,1 m n.p.m.) - w korycie rzeki Nietupa w części wschodniej (przy granicy państwa). Deniwelacja terenu wynosi 89,5 m.

Rzeźba obszaru powstała głównie podczas zlodowacenia Warty, jak również w holocenie. Charakteryzuje się ona świeżością form polodowcowych i zróżnicowanym krajobrazem. Ma postać wysoczyzny morenowej płaskiej bądź falistej, urozmaiconej morenami czołowymi, wzgórzami kemowymi i formami akumulacji szczelinowej.

Wody.

Nadleśnictwo Krynki znajduje się w zasięgu dorzecza rzeki Słoja, będącej czwartorzędowym dopływem Supraśli oraz dorzecza granicznej rzeki Świsłocz, która jest drugorzędowym dopływem Niemna. Wszystkie rzeki w części puszczańskiej nadleśnictwa w znacznej mierze zachowały swój naturalny charakter.

Wody powierzchniowe to głównie sieć rzek o układzie kratowym o bardzo różnych spadkach koryta. Uzupełnieniem pierwotnej sieci wód powierzchniowych jest system sztucznych kanałów i rowów melioracyjnych, a także stawów i zbiorników zaporowych.

W zasięgu działania Nadleśnictwa Krynki brak jest większych naturalnych, odkrytych zbiorników wodnych. Zastępującym na uwagę akwenem sztucznym na tym terenie jest zbiornik wodny „Ozierany”.

Jeżeli chodzi o wody podziemne, to rozpoznane i wykorzystywane ich zasoby związane są z utworami czwartorzędowymi. W zwięzłych, bądź luźnych skałach polodowcowych można wydzielić kilka poziomów wodonośnych, odpowiadających cykлом sedymentacyjnym. Wspólną cechą wód podziemnych regionu jest ich porowy charakter, czyli wody występują w przestrzeniach między ziarnami budującymi skały. Ich poziom utrzymuje się dzięki infiltracji wód opadowych. Generalnie pierwszy ciągły poziom wodonośny na obszarze puszczańskim występuje na głębokości od blisko 0 do ponad 20 m i jest zazwyczaj współkształtny z powierzchnią terenu. W mniejszych dolinach rzecznych i

formach wytopiskowych pierwszy poziom wód podziemnych to typowe wody gruntowe. Są one mało zasobne i zalegają dość płytko.

Duża zasobność wód podziemnych znajduje swoje odbicie w występowaniu naturalnych ich wypływów. Literatura podaje, że na obszarze Puszczy Knyszyńskiej istnieje blisko 219 źródeł i 212 młak. Rozmieszczenie wypływów jest nierównomierne, a największe ich zagęszczenie występuje w dolinach głównych rzek. Pojedyncze źródła można spotkać również poza terenem puszczański.

Gleby

W Nadleśnictwie Krynki wyróżniono i wykartowano 37 podstawowych jednostek typologicznych, którymi są podtypy gleb - w 15 typach gleb. Zestawienie powierzchni typów i podtypów gleb Nadleśnictwa Krynki przedstawia poniższe zestawienie.

1. Arenosole (AR) -	0,0 %	2. Pararendziny (PR) -	2,9%
3. Czarne ziemie (CZ)	0,2	4. Gleby brunatne (BR).....	4,4
5. Gleby płowe (P)	1,9	6. Gleby rdzawe (RD).....	85,20
7. Gleby bielcowe (B)	2,1	8. Gleby gruntowoglejowe (G)...	1,6
9. Gleby opadowo glejowe (OG)....	0,3	10. Gleby mułowe (Mł).....	0,0
11. Gleby torfowe (T).....	5,7.	12. Gleby murszowe (M).....	1,5
13. Gleby murszowate (MR).....	1,0	14. Gleby deluwialne (D).....	1,1
15. Gleby industrioziemne i urbanoziemne (AU)	0,1		

Dominującym typem gleb w Nadleśnictwie Krynki są gleby rdzawe, które zajmują 85,2% powierzchni. Stosunkowo duży odsetek stanowi typ gleb torfowych (5,7%) i brunatnych (4,4%). Najmniej licznie reprezentowane są n/w typy gleb: arenosole, czarne ziemie, ochrowe, opadoglejowe oraz gleby industrioziemne i urbanoziemne. Powierzchnie przez nie zajmowane nie przekraczają w sumie 1% areálu gleb.

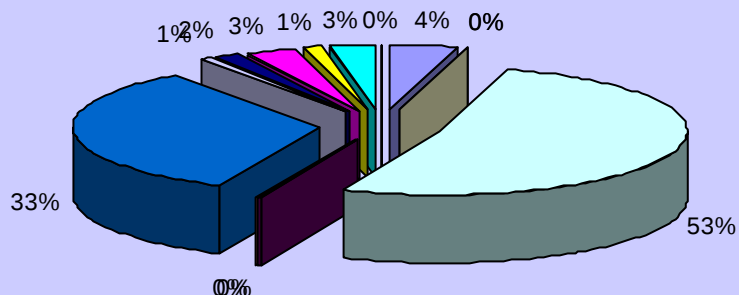
Siedliska.

Dominującymi typami siedliskowymi w Nadleśnictwie Krynki są: BMśw (52,13%) i LMśw (33,33%).

Ze względu na strukturę troficzną siedliska dzielimy na:

- bory i bory mieszane (Bśw, Bw, Bb, BMśw, BMw, BMb) – 56,76% pow. leśnej zalesionej (7815,06 ha),
- lasy i lasy mieszane (LMśw, LMw, LMb, Lśw, Lw) – 40,29% pow. leśnej zalesionej (5547,26 ha),
- olsy i olsy jesionowe (Ol, OlJ) – 2,95% pow. leśnej zalesionej (406,95 ha).

Typy siedliskowe lasu N-ctwa Krynki

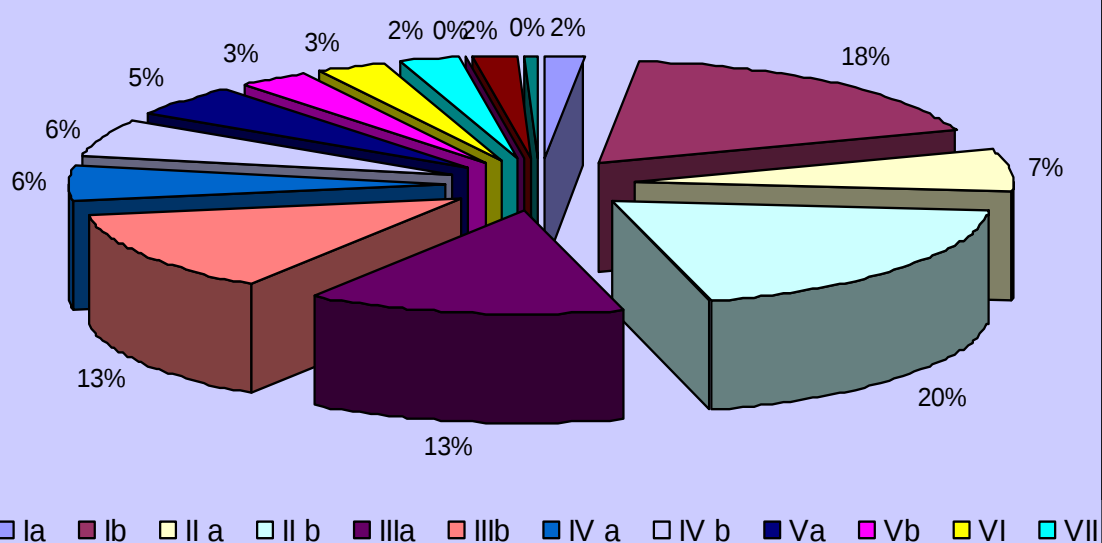

■ BŚW ■ BW ■ BB ■ BMŚW ■ BMW ■ BMB ■ LMŚW ■ LMW ■ LMB ■ LŚW ■ LW ■ OL ■ OLJ

Typ siedliska	Pow. ha	% pow.	Typ siedliska	Pow. ha	%pow.
BŚW	594,55	4,32	LMW	112,63	0,82
BW	3,31	0,02	LMB	219,18	1,59
BB	2,07	0,02	LŚW	478,98	3,48
BMŚW	7177,55	52,13	LW	147,69	1,07
BMW	16,34	0,12	OL	389,76	2,83
BMB	21,24	0,15	OLJ	17,19	0,12
LMŚW	4588,78	33,33	Ogółem	13769,27	100

Struktura wiekowa drzewostanów N-ctwa Krynki.

Struktura klas wieku drzewostanów N-ctwa Krynki

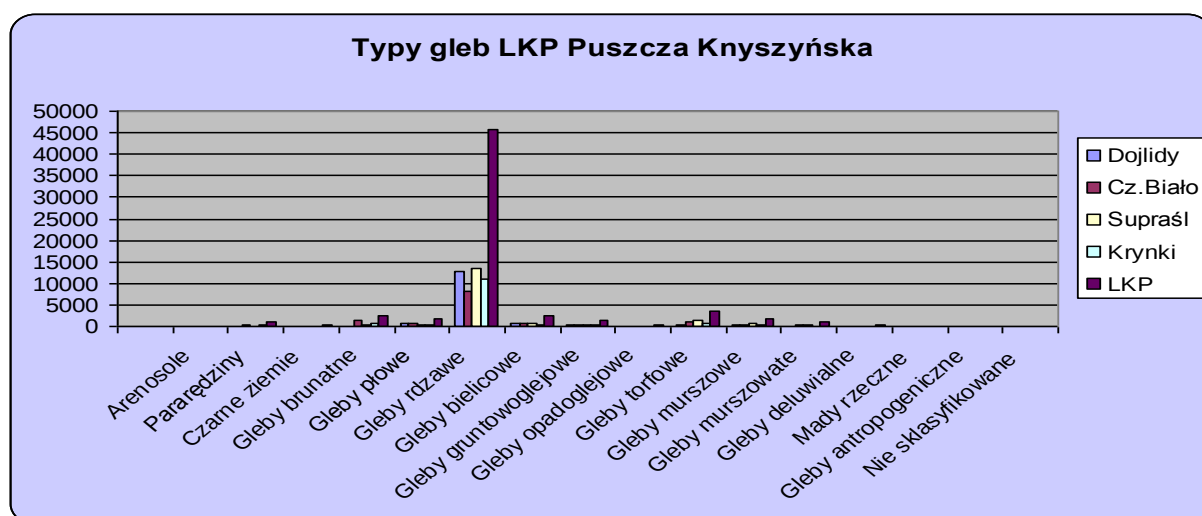
■ Ia ■ Ib ■ IIa ■ IIb ■ IIIa ■ IIIb ■ IVa ■ IVb ■ Va ■ Vb ■ VI ■ VII

Struktura wiekowa drzewostanów N-ctwa Krynki

Kl.wieku	ha	Udział %	Kl.wieku	ha	Udział %
Ia	235,59	1,71	Va	698,23	5,09
Ib	2476,1	18,02	Vb	425,43	3,1
II a	907,77	6,62	VI	429,52	3,13
II b	2661,6	19,42	VII	340,78	2,48
IIIa	1845,2	13,46	VIII	1,19	0
IIIb	1822,3	13,30	KO	272,98	2,04
IV a	762,32	5,56	KDO	58,28	0,42
IV b	763,86	5,57	Razem	13701	100,00

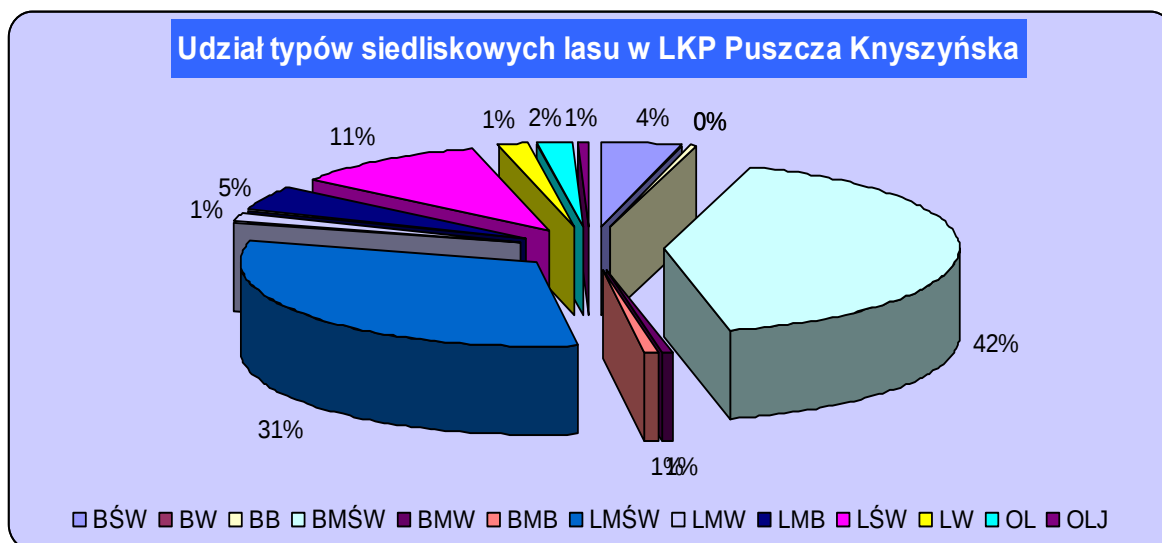
Zestawienie typów gleb na terenie LKP Puszcza Knyszyńska.

Typy gleb	Dojlidy ha	Cz.Biało stocka	Supraśl ha	Krynki ha	LKP ha
Arenosole	43,44	0,63	0	2,91	46,98
Pararendziny	132,98	432,53	92,68	419,69	1077,88
Czarne ziemie	126,5	31,35	26,61	26,76	211,22
Gleby brunatne	166,19	1539,44	292,82	639,84	2638,29
Gleby płowe	709,96	537,76	195,21	285,99	1728,92
Gleby rdzawe	12810	8299,85	13317,48	11142,47	45569,8
Gleby bielcowe	800,63	554,68	751,13	446,77	2553,21
Gleby gruntowoglejowe	436,16	286,52	391,8	231,42	1345,9
Gleby opadoglejowe	76,51	139,42	39,84	53,7	309,47
Gleby torfowe	265,72	1151,35	1338,63	830,13	3585,83
Gleby murszowe	308,85	524,23	597,39	225	1655,47
Gleby murszowate	143,03	335,49	371,62	148,95	999,09
Gleby deluwialne	0	6,92	7,4	163,05	177,37
Mady rzeczne	7,72	0	0	0	7,72
Gleby antropogeniczne	21,95	6,88	5,82	15,22	49,87
Niesklasyfikowane	66,23	30,05	11,51	0	107,79
Razem	16115,87	13877,1	17439,94	14631,9	62064,81

Siedliska na terenie LKP Puszcza Knyszyńska

Podsumowując udział poszczególnych siedlisk na terenie powierzchni leśnej LKP-u przedstawia się następująco:

TSL	Pow [ha]	Udział [%]	TSL	Pow.ha	Udział %
BŚW	2580,99	4,37	LMW	875,06	1,48
BW	35,48	0,06	LMB	2790,9	4,72
BB	199,97	3,38	LŚW	6358,2	10,76
BMŚW	24618,6	41,68	LW	861,45	1,45
BMW	366,92	0,62	OL	1155,5	1,95
BMB	361,76	0,61	OLJ	393,4	0
LMŚW	18464,4	31,26	Razem	59063	100

2. Flora

Nadleśnictwo Dojlidy

Zespoły roślinne, będące podstawową jednostką florystyczną, są ściśle skorelowane z żyznością i wilgotnością siedlisk. Pełnią więc rolę dobrych wskaźników ich potencjalnych możliwości. Obszar Nadleśnictwa Dojlidy reprezentowany jest przeważnie przez zespół roślinny borów mieszanych wysokich (*Carici digitatae-Piceetum*) ze świerkowo-sosnowym drzewostanem, oraz w znacznie mniejszym stopniu przez bór mieszany sosnowy (*Calamagrostio-Pinetum*). Zajmujące nieco mniejszy areał lasy mieszane są reprezentowane przez: grąd trzcinnikowy (*Tilio-Carpinetum calamagrostietosum*), grąd miodownikowy (*Melitti-Carpinetum*) i leszczynowo-świerkowy las mieszany (*Corylo-Piceetum*).

Na siedliskach lasów świeżych występują: grąd typowy (*Tilio-Carpinetum typicum*), grąd czyśćcowy (*Tilio-Carpinetum stachyetosum*), grąd miodownikowy (*Tilio-Carpinetum melittetosum*), grąd kokoryczkowy (*Tilio-Carpinetum corydaletosum*) oraz grąd lipowo świerkowy (*Tilio-Piceetum*). Dość liczne na tym obszarze bory świeże są reprezentowane przez bory sosnowe (*Peucedano-Pinetum*).

Siedliska wilgotne w obrębie borów wilgotnych reprezentowane są przez sosnowy bór wilgotny (*Molinio-Pinetum*). Na borach mieszanych wilgotnych występują: jęgiel (*Querco-*

Piceetum) oraz sosnowo-świerkowy bór wilgotny (*Vaccinio myrtilli-Piceetum*). Lasy mieszane wilgotne reprezentowane są przez dębowo-świerkowy las mieszany wilgotny (*Quercus-Piceetum stellarietosum*) oraz przez grąd trzcinnikowy (*Tilio-Carpinetum calamagrostietosum* z *Alnus glutinosa*). Na lasach wilgotnych występują grądy czyścicowe (*Tilio-Carpinetum stachyetosum* var. z *Ficaria verna*), grądy turzycowe (*Tilio-Carpinetum caricetosum remotae*) oraz grądy murszowe (*Tilio-Carpinetum circaeaetosum alpinae*). Bory bagienne charakteryzują się występowaniem zespołów leśnych boru łochyniowego (*Vaccinio uliginosi-Pinetum*) oraz wysokotorfowiskowego mszaru sosnowego (*Ledo-Sphagnetum*). Wśród borów mieszanych bagiennych spotkać można świerczynę borealną (*Sphagno girgensohnii-Piceetum myrtilletosum*) oraz brzoźowo-sosnowy las bagieny (*Sphagno-Betuletum*) oraz bór mechowiskowy (*Carici chordorhizae-Pinetum*). Lasy mieszane bagienne reprezentowane są przez olszowy las mieszany bagieny (*Sphagno squarrosi-Alnetum*), świerczynę borealną (*Sphagno girgensohnii-Piceetum thelypteridetosum*), biel (*Dryopteridi thelypteridis-Betuletum pubescentis*) oraz łęg świerkowo-olszowy (*Piceo-Alnetum*). Olsy to głównie ols porzeczkowy (*Ribesio nigri-Alnetum*) oraz ols typowy (*Carici elongatae-Alnetum*). W sąsiedztwie cieków wodnych, gdzie dochodzi do zabagnień terenu występują łęgi jesionowo-olszowe (*Circae-Alnetum*). Na terenie Nadleśnictwa Dojlidy istnieją też zbiorowiska znacznie odbiegające od naturalnych. Są to tzw. leśne zbiorowiska zastępcze. Ich skład florystyczny w istotny sposób różni się od składu zespołów naturalnych. Większość ekosystemów przekształconych w wyniku gospodarki leśnej posiada fitocenozy, w których zmianie uległ drzewostan, natomiast pozostałe składniki są zbliżone do występujących w zbiorowiskach naturalnych.

Ekosystemy przekształcone występują też na glebach porolnych z wyraźnie ukształtowaną warstwą płuźną.

Dotychczas zinwentaryzowano 53 gatunki roślin podlegających ochronie ścisłej i 33 gatunki podlegające ochronie częściowej.

Nadleśnictwo Supraśl

Obszar Puszczy Knyszyńskiej i Wzniesień Sokólsko-Białostockich reprezentowany jest przeważnie przez zespół roślinny borów mieszanych wysokich (*Carici digitatae-Piceetum*) z świerkowo-sosnowym drzewostanem, oraz w mniejszym stopniu przez bór mieszany sosnowy (*Calamagrostio-Piceetum*). Zajmujące nieco mniejszy areał lasy mieszane są reprezentowane przez: grąd trzcinnikowy (*Tilio-Carpinetum calamagrostietosum*), grąd miodownikowy (*Melitti-Carpinetum*), i leszczynowo-świerkowy las mieszany (*Corylo-Piceetum*). Na siedliskach lasów świeżych występują: grąd typowy (*Tilio-Carpinetum typicum*) oraz grąd czyścicowy (*Tilio-Carpinetum stachyetosum*). Nieliczne na tym obszarze bory świeże są reprezentowane przez bory sosnowe (*Peucedano-Pinetum*).

Siedliska wilgotne w obrębie borów wilgotnych reprezentowane są przez sosnowy bór wilgotny (*Molinio-Pinetum*). Na borach mieszanych wilgotnych występują jęgiel (*Quercus-Piceetum*) oraz sosnowo-świerkowy bór wilgotny (*Vaccinio myrtilli-Piceetum*). Lasy mieszane wilgotne reprezentowane są przez dębowo-świerkowy las mieszany wilgotny (*Quercus-Piceetum stellarietosum*) oraz przez grąd trzcinnikowy (*Tilio-Carpinetum calamagrostietosum* var. z *Alnus glutinosa*). Na lasach wilgotnych występują grądy czyścicowe (*Tilio-Carpinetum stachyetosum* var. z *Ficaria verna*), grądy turzycowe (*Tilio-Carpinetum caricetosum remotae*) oraz grądy murszowe (*Tilio-Carpinetum circaeaetosum alpinae*).

Bory bagienne charakteryzują się występowaniem zespołów leśnych boru łochyniowego (*Vaccinio uliginosi-Pinetum*) oraz wysoko torfowiskowego mszaru sosnowego (*Ledo-Sphagnetum*). Wśród borów mieszanych bagiennych spotkać można świerczynę borealną (*Sphagno girgensohnii-Piceetum myrtilletosum*) oraz brzoźowo-sosnowy las bagieny

(Sphagno-Betuletum). Lasy mieszane bagienne reprezentowane są przez olszowy las mieszany bagienny (Sphagno squarrosi-Alnetum), świerczynę borealną (Sphagno girgensohnii-Piceetum thelypteridetosum), biel (Dryopteridi thelypteridis-Betuletum pubescentis) oraz łęg świerkowo-olszowy (Piceo-Alnetum). Olsy to głównie ols porzeczkowy (Ribeso nigri-Alnetum) oraz ols typowy (Carici elongatae-Alnetum). W sąsiedztwie cieków wodnych, gdzie dochodzi do zabagnień terenu występują łęgi jesionowo-olszowe (Circae-Alnetum).

Na terenie Nadleśnictwa Supraśl istnieją też zbiorowiska znacznie odbiegające od naturalnych. Są to tzw. leśne zbiorowiska zastępcze. Ich skład florystyczny w istotny sposób różni się od składu zespołów naturalnych. Większość ekosystemów przekształconych w wyniku gospodarki leśnej posiada fitocenozy, w których zmianie uległ drzewostan, natomiast pozostałe składniki są zbliżone do występujących w zbiorowiskach naturalnych. Ekosystemy przekształcone Na terenie n-ctwa zarejestrowano dotychczas 78 gatunków roślin i grzybów podlegających ochronie ścisłej i 33 gatunki flory podlegające ochronie częściowej. Wyznaczono 5 stref występowania porostu ogranicznika płucnika.

Nadleśnictwo Czarna Białostocka

Ukształtowanie powierzchni terenu, budowa geologiczna, specyficzne właściwości gleb, klimat i warunki wodne sprawiają, że szata roślinna Nadleśnictwa Czarna Białostocka jest bardzo urozmaicona. Występuje tu większość zbiorowisk leśnych charakterystycznych dla Puszczy Knyszyńskiej.

Jeden z głównych typów roślinności na omawianym terenie stanowi grąd - Tilio - Carpinetum. Jest on dobrze wykształcony i na znacznej powierzchni odznacza się wysokim stopniem naturalności. Wykazuje zróżnicowanie na kilka podzespołów, z których najważniejsze to:

Tilio - Carpinetum stachyetosum - grąd czyśćcowy; Tilio - Carpinetum typicum - grąd typowy; Tilio - Carpinetum circaetosum - grąd murszowy.

Grąd czyśćcowy odznacza się dorodnym, wielogatunkowym drzewostanem o wielowarstwowej strukturze. Charakterystyczny jest znaczny udział jesionu i wiązu w składzie gatunkowym drzewostanu oraz gatunków eutroficznych w runie.

Grąd typowy to zbiorowisko gdzie jesion i wiąz ustępują. W wielu miejscach pojawiają się zniekształcenia. Są one wynikiem dawnych naturalnych odnowień zrębów. Skład drzewostanów zdominowały tu brzoza z osiką.

Na obrzeżach dolin strumieni dość często występuje grąd murszowy ze znacznym udziałem olszy czarnej w drzewostanie. Nierzadko tworzy on układ mozaikowy z łęgiem jesionowo - olchowym - Circeo - Alnetum.

Duże powierzchnie w nadleśnictwie zajmuje leszczynowo - świerkowy las mieszany - Corylo - Piceetum, odznaczający się dorodnym sosnowo - świerkowym drzewostanem, o bujnie rozwiniętej warstwie krzewów, złożonej głównie z leszczyny.

Kolejnym częstym typem lasu na terenie nadleśnictwa jest świerkowo - sosnowy bór mieszany świeży - Carici digitatae - Piceetum. Świerk wykazuje tu dużą ekspansywność, występując we wszystkich piętrach drzewostanu. Na niektórych, uboższych pod względem glebowym wyniesieniach spotkać można trzcinnikowo - sosnowy, kserotermiczny bór mieszany - Calamagrostio - Pinetum i bór goryszowy - Peucedano - Pinetum.

Wśród zbiorowisk bagiennych najczęściej występuje łęg świerkowo - olszowy - Piceo - Alnetum, związany z zatorfionymi dolinami strumieni oraz sosnowo - brzozowy las bagienny - Dryopteridi thelypteridi - Betuletum pubescentis. Mniej licznie reprezentowana jest świerczyna bagienna na torfie - Sphagno girgensohnii - Piceetum i olchowy las bagienny - Carici elongatae - Alnetum. W zatorfionych, bezodpływowych dolinach spotkać można bór mieszany torfowy - Betulo pubescentis - Piceetum i bór łochyniowy - Vaccinio uliginosi - Pinetum. W sąsiedztwie zatorfionych dolin na glebach glejobelicowych występuje bór świerkowy czernicowy - Vaccinio myrtylli - Piceetum.

Cennym uzupełnieniem roślinności leśnej są torfiaste łąki ze zbiorowiskami turzyc, reprezentujących kilka zespołów, z których najczęstsze to:

Caricetum appropinquate – zespół turzycy tunikowej;

Caricetum gracilis - zespół turzycy zastrzonej;

Caricetum rostratae - zespół turzycy dzióbkowatej.

Bardzo specyficznym elementem przyrody nadleśnictwa są źródłiska, w których najczęściej wykształca się zespół Pellio – Cardaminetum amarae. W oparciu o opracowania odnoszące się do Puszczy Knyszyńskiej, plany ochrony przyrody rezerwatów oraz inwentaryzację przyrodniczą gminy Sokółka, sporządzono listę roślin grzybów i zwierząt podlegających ochronie prawnej, a występujących na terenie objętym zasięgiem terytorialnym Nadleśnictwa Czarna Białostocka.

Grupa systematyki	Krzewy k krzewinki	Rośliny zielne	Paprotniki	Mchy	Grzyby	Porosty
Ilość gatunków w ochronie ściślej	5	40	5	5	2	11
Ilość gatunków w ochronie częściowej	3	9				

Nadleśnictwo Krynki

Teren zasięgu działania Nadleśnictwa Krynki jest miejscem, którego środowisko przyrodnicze charakteryzuje się dużą różnorodnością i bogactwem form. Składają się na to: urozmaicona powierzchnia, sieć rzek i zbiorników wodnych, tereny bagienne, lasy, w tym zachowane ciągle jeszcze fragmenty naturalnej puszczy, tereny o niezaprzeczalnych walorach krajobrazowych i rekreacyjnych. Mimo wielu zniszczeń wojennych i negatywnych skutków procesów, jakie zachodziły w gospodarce polskiej po zakończeniu II Wojny Światowej, udało się zachować środowisko w dobrej, a w niektórych jego elementach w bardzo dobrej kondycji.

Nadleśnictwo Krynki cechuje przewaga drzewostanów wielogatunkowych (77,5%). Jednak prawie ¼ powierzchni drzewostanów to wciąż monokultury, które są najczęściej zlokalizowane w starszych drzewostanach często były to zalesienia powojenne i druga fala zalesień gruntów porolnych w latach 1964-73. W tamtych czasach panowało przekonanie, że najważniejsza jest jak największa produktywność a jednocześnie sadzonki wielu gat. drzew nie były zbyt dostępne. Sosna jako gatunek wszechobecny pozwalała na stosunkowo łatwy zbiór nasion, które były wysiewane w szkółkach lub często stosowano siew nasion bezpośrednio na docelową powierzchnię. Obecnie drzewostany te przebudowywane są sukcesywnie na drzewostany wielogatunkowe bardziej odporne na czynniki zewnętrzne (biotyczne i abiotyczne).

Na gruntach nadleśnictwa podczas inwentaryzacji przyrodniczej przeprowadzonej w Lasach Państwowych w 2007 roku zlokalizowano następujące typy siedlisk przyrodniczych, będących przedmiotem ochrony w obszarze „Ostoja Knyszyńska”:

-Półnaturalne odmiany suchych muraw i zarośli (Festuco-Brometalia)

-Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion)

-Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris)

-Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzeria-Caricetea)

-Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Tilio –Carpinetum)

-Bory bagienne (Vaccinio uliginosi-Pinetum silvestris)

- Bory bagienne (*Vaccinio uliginosi*-*Pinetum*)
- Bory i lasy bagienne (*Sphagno girgensohnii*-*Piceetum*)
- Lasy bagienne (brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne)
- Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinosae-incanae*, olsy źródliskowe)

Flora Puszczy to m.in. 23 różne zespoły roślinne mające w większości charakter borealny, 843 gatunki roślin naczyniowych, co stanowi ok. 38% całej flory naczyniowej Polski. Stwierdzono 79 gatunków roślin chronionych w tym wymierające: chamedafne północna i fiołek torfowy, narażony na wyginięcie, wierzba borówkolistna i wąż błotny oraz zagrożone: brzoza niska, wierzba łapońska, goździk pyszny, rosiczka okrągłolistna, stopłamek plamisty, żłobik koralowaty, turówka leśna, żurawina drobnolistna, konietlica syberyjska. Odnotowano również 198 gatunków mszaków (w tym 11 zagrożonych)

3. Porosty

W Puszczy Knyszyńskiej dotychczas opisano 280 gatunków porostów, (z czego rzadkie stanowią 38,6% a zagrożone 38,2%) Grupy ekologiczne porostów- 67% stanowią epifity (występują na korze drzew i krzewów), 36% epiksyle (porosty na drewnie), 18% epigeity (porosty na glebie), 16% epility (porosty naskalne), inne 7 %.

Grzyby

Ta grupa organizmów w literaturze opisującej walory przyrodnicze Puszczy Knyszyńskiej jest pomijana gdyż dotychczas nie opublikowano badań w tym zakresie.

4. Fauna

Nadleśnictwo Dojlidy, Czarna Białostocka, Supraśl, Krynki.

W oparciu o dostępne dane można stwierdzić, iż na obszarze LKP występuje 216 chronionych gatunków zwierząt, (5 gatunków owadów, 9 gatunków płazów, 5 gatunków gadów) w tym 207 gatunków podlegających ochronie ścisłej. W tej liczbie jest 26 gatunków zwierząt zagrożonych wyginięciem wymienionych w pracy "Polska Czerwona Księga Zwierząt – Kręgowce" (Głowaciński Z., red., 2001). Ochrona strefowa gatunków na terenie LKP Puszcza Knyszyńska

Nadleśnictwo	Ochrona "strefowa"		
	Ogółem szt ha	w tym powierzchnia:	
		<u>ściśła</u>	<u>leśna</u>
		okresowa (ha)	nieleśna (ha)
Czarna Białostocka	26 407,71	98,04 309,67	407,71 0,00
Dojlidy	4 248,62	54,66 193,96	227,45 21,17
Krynki	4 140,64	16,48 124,16	121,35 19,29
Supraśl	15 393,80	144,75 249,05	387,05 6,75
Razem LKP	49 1190,77	313,93 876,84	1143,36 47,21

Nadleśnictwo	Nazwa gatunku	Ochrona strefowa				
		Liczba par	w tym powierzchnia:		ilość stref	liczba gniazd w strefie
		sztuk /ha	ściśła okresowa	leśna nieleśna		w tym zasiedlone
			(ha)	(ha)		(szt)
Dojlidy	orlik krzykliwy	2,00	27,30	58,80	2,00	4,00
		70,63	43,33	11,83	x	2,00
	bielik	1,00	16,63	97,51	1,00	1,00
		97,84	81,21	0,33	x	1,00
	bocian czarny	1,00	10,73	71,14	1,00	3,00
		80,15	69,42	9,01	x	1,00
Krynki	orlik krzykliwy	3,00	16,48	69,14	3,00	3,00
		72,33	55,85	3,19	x	3,00
	cietrzew	5,00	0,00	52,21	3,00	x
		68,31	68,31	16,10	x	x
Czarna Białostocka	orlik krzykliwy	14,00	81,09	265,47	14,00	14,00
		265,47	184,38	5,89	x	13,00
	bielik	1,00	3,13	16,03	1,00	1,00
		16,03	12,90	0,00	x	1,00
	włochatka	1,00	0,90	0,90	1,00	1,00
		0,90	0,00	0,00	x	1,00
	bocian czarny	0,00	3,43	115,82	2,00	2,00
		115,82	112,39	0,83	x	0,00
	granicznik płucnik	x	9,49	9,49	8,00	x
		9,49	0,00	0,00	x	x
Supraśl	orlik krzykliwy	9,00	134,92	304,65	9,00	9,00
		309,14	174,22	4,49	x	9,00
	bielik	1,00	5,39	77,96	1,00	1,00
		80,22	74,83	2,26	x	1,00
	granicznik płucnik	x	4,44	4,44	5,00	x
		4,44	0,00	0,00	x	x

Na terenie Nadleśnictwa Dojlidy wyznaczone 4 strefy ochronne obejmujące 2 miejsca rozrodu i regularnego przebywania orlika krzykliwego (*Aquila pomarina*) 1 bociana czarnego (*Ciconia nigra*), strefa bielika. Występuje tu również wiele ssaków chronionych, np. przedstawiciele rodziny popielicowatych (*Gliridae*): koszatka (*Dryomys nitedula*) i orzesznica (*Muscardinus avelanarius*), rzadkie gryzonie związane z starymi dziuplastymi drzewami i spotykane tylko na terenie dużych kompleksów leśnych. Innymi bliskimi

zagrożenia w skali kraju gatunkami zwierząt podlegającymi ochronie ścisłej, występującymi na terenie LKP są duże drapieżniki: ryś (*Lynx lynx*) i wilk (*Canis lupus*). Puszcza Knyszyńska stanowi jedną z ważniejszych ostoi dla obu tych gatunków.

W Nadleśnictwie Supraśl wyznaczono 9 stref gniazdowania orlika krzykliwego i jedną strefę dla stanowiska bielika. Na granicy nadleśnictwa od strony wschodniej bytuje czasami stado żubrów, których populacja w Puszczy Knyszyńskiej liczy obecnie 110 osobników. Wiele gatunków zwierząt występujących na obszarze LKP ze względu na małą liczebność oraz duże zagrożenie wyginięciem wpisanych zostało do „POLSKIEJ CZERWONEJ KSIĘGI”. Do zwierząt tych zalicza się min.:

Ryś (*Lynx lynx*). Jest gatunkiem skrajnie nielicznym. Na obszarze Puszczy Knyszyńskiej występuje forma nizinna. Ze względu na małą liczebność w wyniku kłusownictwa i ubogiej puli genowej grozi mu zanik populacji.

Wilk (*Canis lupus*). Jest gatunkiem nielicznym, jednak w ostatnim okresie na skutek wprowadzenia w 1975 r. okresu ochronnego jego liczebności wzrasta.

Orlik krzykliwy (*Aquila pomarina*). Jest gatunkiem rzadkim. Zasiedla lasy liściaste i mieszane oraz podmokłe zadrzewienia położone nad rzekami.

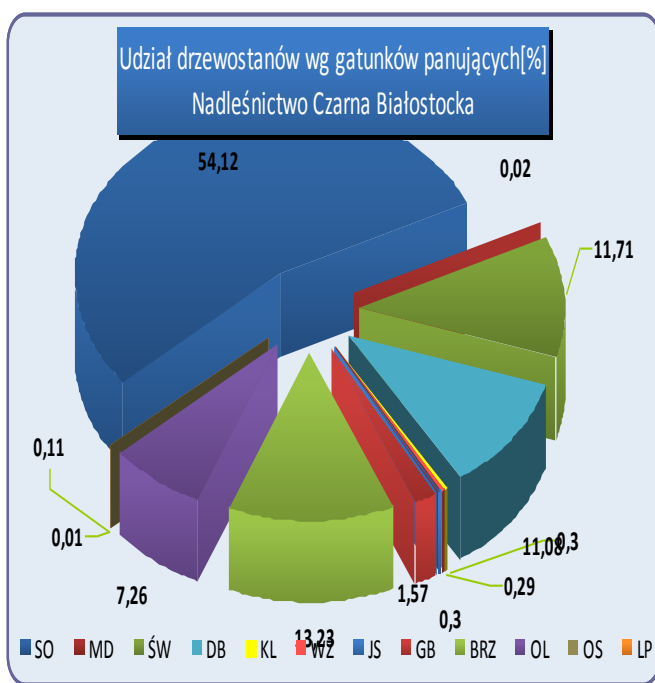
Puchacz (*Bubo bubo*). Jest gatunkiem skrajnie nielicznym. Zamieszkuje rozległe kompleksy leśne w pobliżu zbiorników wodnych.

Włochatka (*Aegolius funereus*). Bardzo rzadki ptak, zamieszkujący bory z udziałem świerka w pobliżu łąk, bagien i dolin rzecznych. Gnieździ się w dziuplach starych drzew oraz budkach lęgowych.

Dzięcioł białogrzbiety (*Dendrocopos leucotos*) i Dzięcioł trójpalczasty (*Picoides triadactylus*). Pierwszy gatunek występuje w lasach liściastych i mieszanych oraz siedliskach podmokłych, drugi zaś preferuje bory świerkowe i sosnowe. Puszcza może też się pochwalić obecnością największych Polskich ssaków – żubrów ponad 100 szt. żyjących w wolnościowym stadzie, bytującym na terenie nadleśnictw Krynki i Waliły. Z jeleniowatych występuje łoś, jeleń, sarna. Z drapieżników występują m.in.: wilki, rysie, jenoty, lisy, borsuki, kuny, gronostaje, łasice, wydry, norki oraz nietoperze. Dodatkowo pospolite zające i dziki i jeże. Występują tu licznie płazy w czystych rzeczkach, strumieniach, zbiornikach wodnych i moczarach.

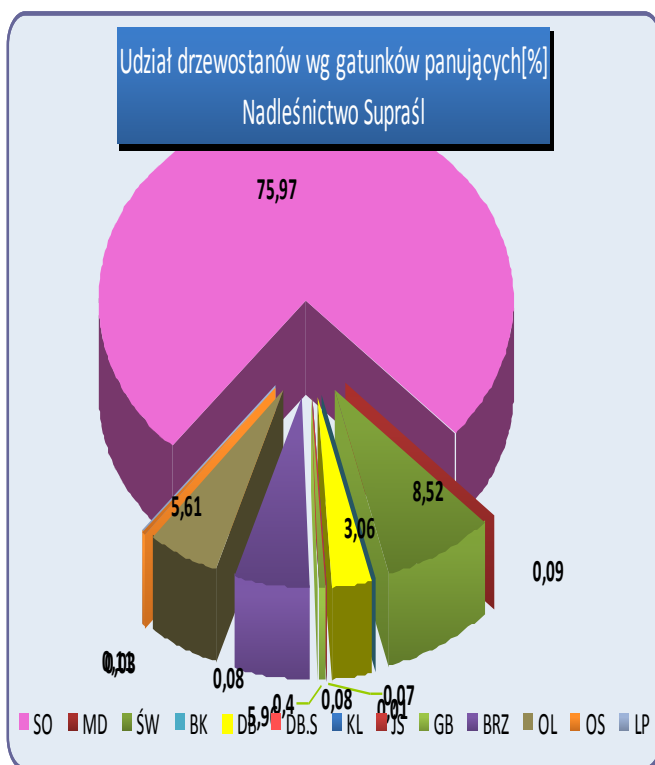
5. Zarys zasobów leśnych .

Udział drzewostanów według gatunków panujących .

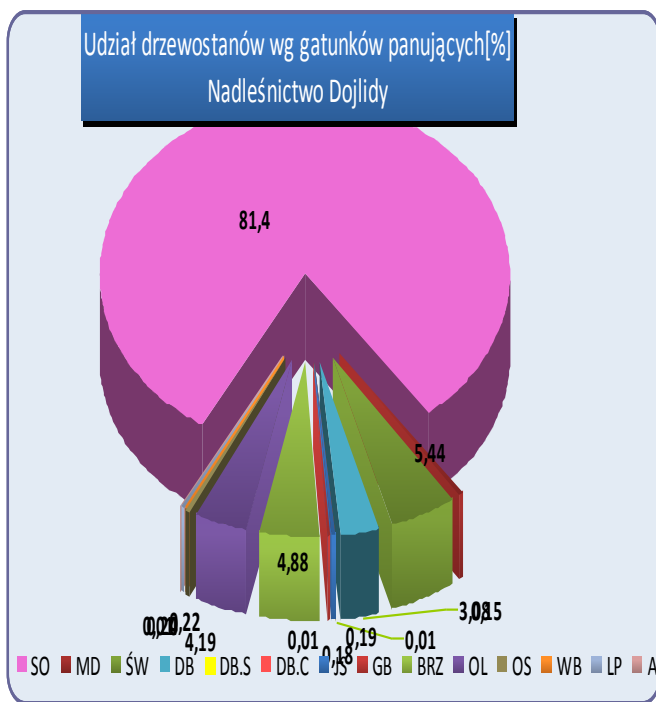
Nadleśnictwo Cz. Białostocka

Gat. Panujący	Pow. ha	Udział %
SO	7144,16	54,12
MD	3,21	0,02
ŚW	1545,28	11,71
DB	1463,37	11,08
KL	38,97	0,3
WZ	38,73	0,29
JS	39,42	0,3
GB	207,91	1,57
BRZ	1746,48	13,23
OL	958,24	7,26
OS	1,57	0,01
LP	14,06	0,11
Razem	13201,4	100

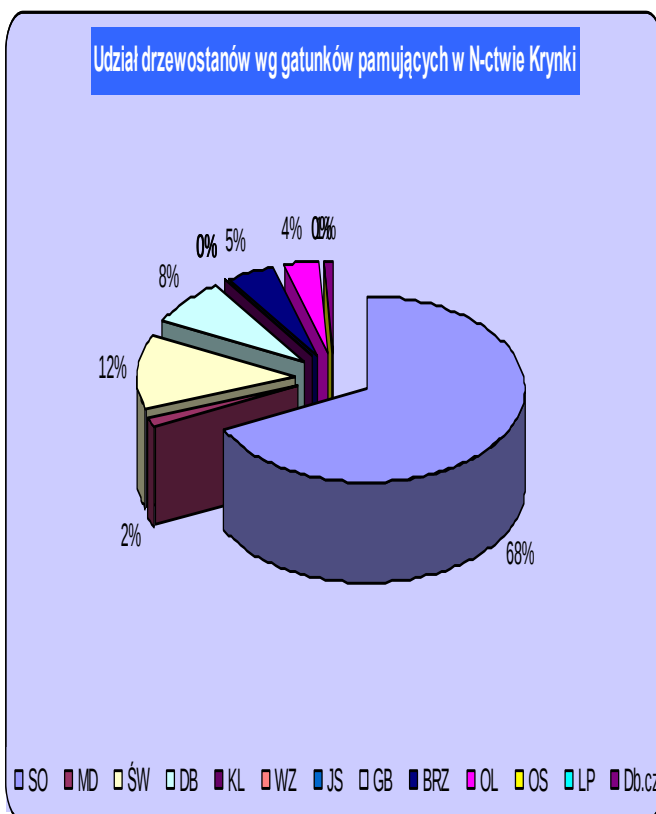

Nadleśnictwo Supraśl

Gatunek panujący	Pow. ha	Udział %
SO	12553,77	75,97
MD	14,41	0,09
ŚW	1408,21	8,52
BK	1,47	0,01
DB	506,49	3,06
DB.S	12,13	0,07
KL	13,68	0,08
JS	13,16	0,08
GB	66,13	0,4
BRZ	985,21	5,96
OL	926,99	5,61
OS	5,08	0,03
LP	18,84	0,11
Razem	16525,57	100

Nadleśnictwo Dojlidy		
Gat. panujący	Pow. ha	Udział %
SO	12273,09	81,4
MD	22,64	0,15
ŚW	819,53	5,44
DB	465,09	3,08
KL	1,1	0,01
WZ	0,85	0,01
JS	28,38	0,19
GB	27,31	0,18
BRZ	736,45	4,88
OL	631,28	4,19
OS	33,01	0,22
WB	0,64	0
LP	36,37	0,24
AK	1,26	0,01
Razem	15077	100

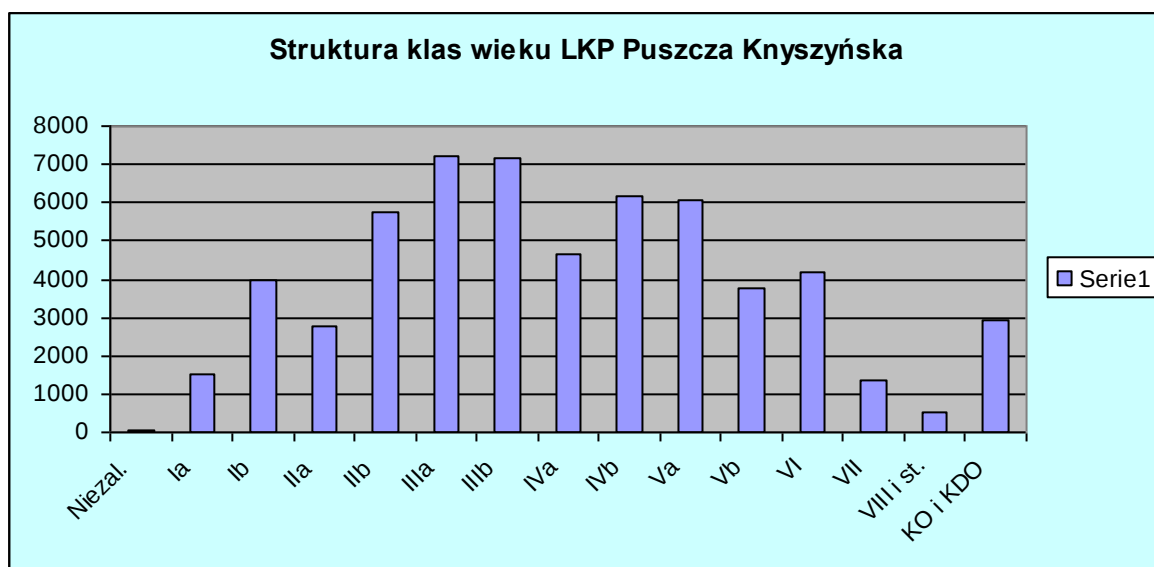
Nadleśnictwo Krynki		
Gat. panujący	Pow. ha	Udział %
SO	9363,32	68,01
MD	249,93	1,82
ŚW	1718,18	12,48
DB	1134,22	8,24
KL	3,41	0,02
WZ	0,62	0
JS	1,26	0,01
GB	6,85	0,05
BRZ	670,77	4,87
OL	501,68	3,64
OS	18,41	0,13
LP	4,21	0,03
Db.cz	96,41	0,7
Razem	13769,27	100

Leśny Kompleks Promocyjny Puszcza Knyszyńska

Gat. panujące	Pow. ha	Udział %	Gat. panujący	Pow. ha	Udział %
SO	41334,34	70,0	JS	82,22	0,14
MD	290,19	0,49	GB	308,2	0,52
ŚW	5491,2	9,29	BRZ	4138,91	7,0
BK	1,47	0	OL	3519,87	5,96
DB	3569,17	6,04	OS	58,07	0,09
DB.S	13,23	0,02	WB	0,64	0
DB.C	97,26	0,16	LP	73,48	0,1
KL	56,86	0,09	AK	1,26	0
WZ	39,35	0,06	Ogółem	59075,72	100,0

Sosna dominuje w składzie drzewostanów na 70 % powierzchni, świerk panuje na ok. 9,3 % powierzchni, brzoza na 7 % olsza - 5,96 % i dąb - 6 %

Struktura wiekowa drzewostanów Leśnego Kompleksu Promocyjnego Puszcza Knyszyńska.

N-ctwo	Klasa wieku	Pow [ha]	Udział [%]	Klasa wieku	Pow. ha	Udział %
LKP	Niezal.	68,61	0,12	IVa	4652,65	8,01
LKP	Ia	1512,46	2,6	IVb	6162,8	10,61
LKP	Ib	3973,54	6,84	Va	6078,26	10,46
LKP	IIa	2759,51	4,75	Vb	3780,4	6,5
LKP	IIb	5757	9,91	VI	4170,04	7,18
LKP	IIIa	7199,77	12,39	VII	1366,16	2,35
LKP	IIIb	7148,55	12,3	VIII i st.	545,23	0,94
				KO i KDO	2904,69	5

W strukturze wiekowej drzewostanów niepokojący jest niski udział powierzchniowy młodych drzewostanów od Ia do IIb kw. Świadczy on o procesie starzenia się drzewostanów – kumulacja zapasu w średnich kw IIIa – Va. W przyszłości może nastąpić konieczność zwiększenia rozmiaru cięć rębnych. W przeciwnym wypadku dojdzie do sytuacji w której nastąpi deprecjacja surowca na pniu, a w skrajnych przypadkach rozpad drzewostanów. Należy zatem dążyć do wyrównania struktury powierzchniowej klas wieku. Istotą tego postępowania ma być zachowanie trwałości lasu, poprzez zachowanie następstwa pokoleń – doprowadzenie do sytuacji w której dojrzałe i stare drzewostany mają następców w postaci upraw, młodników i drągowin. Można to osiągnąć poprzez stosowanie rozrębów w wielko powierzchniowych blokach drzewostanów rębnych i przedrębnych.

5.1 Wybrane procedury dotyczące realizacji ochrony różnorodności przyrodniczej ekosystemów leśnych.

Cel: ochrona leśnej przyrody w procesie gospodarczego zrównoważonego ekologicznie korzystania z lasów.

Etap planowania. Plan urządzenia lasu.

Podstawowym dokumentem planowania i wykonywania zadań gospodarowania w lasach jest sporządzany, co dziesięć lat „Plan urządzenia lasu”. Plan ten jest opracowywany zgodnie z ustawą o lasach z dnia 28 września 1991 roku, z późniejszymi zmianami. W rozdziale 2 art. 7 tej ustawy stwierdza się, że trwale zrównoważoną gospodarkę leśną prowadzi się według „Planu urządzenia lasu” lub uproszczonego planu urządzenia lasu z uwzględnieniem w szczególności takich celów jak: ochrony lasów, zwłaszcza lasów i ekosystemów leśnych stanowiących naturalne fragmenty rodzimej przyrody lub lasów szczególnie cennych ze względu na zachowanie różnorodności przyrodniczej. Dalej mówi się, że celem gospodarki leśnej jest również - oparta na zasadzie racjonalnej gospodarki - produkcja drewna oraz surowców i produktów ubocznego użytkowania lasu. Ponad to dokument ten na wzór planu zagospodarowania przestrzennego sporządzany jest zgodnie z obowiązującymi w L.P. szczegółowymi zasadami i instrukcjami dotyczącymi gospodarki leśnej. W planie tym w zależności od zróżnicowania na danym obszarze siedlisk leśnych z dokładnością do 0,5 ha (a w zależności od sytuacji i mniejszej) zawarty jest szczegółowy opis drzewostanu, siedlisk oraz zadania gospodarcze i ochronne. W opisie drzewostanu (tzw. Karcie Drzewostanu), który powstaje w trakcie sporządzania „Planu urządzenia lasu” odnotowywane jest występowanie gatunków roślin wymagających szczególnej ochrony. Chodzi o to, by nie dopuścić do uszkodzenia podczas prac leśnych, np. konkretnej rośliny czy jej środowiska. Plan ten uwzględnia również realizowane w praktyce zgodne z polskim prawem leśnym zasady i działania wielofunkcyjnej i zrównoważonej ekologicznie gospodarki leśnej, zawarte w Zarządzeniu 11 A z dnia 11 maja 1999 roku (znowelizowane Zarządzenie Nr 11 z 1995 roku) Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych.

Integralną częścią „Planu urządzenia lasu” jest „Program ochrony przyrody” dla nadleśnictwa, gdzie są zapisy dotyczące realizacji zadań wynikających z instrukcji jego sporządzania w zakresie bieżącej aktualizacji, między innymi występowania gatunków rzadkich, zagrożonych i ginących oraz poprzez wyznaczenie i wyłączenie z użytkowania wybranych ekosystemów leśnych stanowiących naturalne fragmenty rodzimej przyrody, cenne z uwagi na zachowanie różnorodności przyrodniczej, jako powierzchni referencyjnych. W programie tym są również odniesienia dotyczące występujących na terenie nadleśnictwa form ochrony przyrody.

Ocena oddziaływania na środowisko „Planu urządzenia lasu”.

Zgodnie z ustawą z dnia 3.10.2008 roku *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* – wykonywana jest ocena oddziaływania na środowisko zasad gospodarowania ustalonych w „Planie urządzenia lasu”. Ocena ta jest przedkładana do zaopiniowania przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Materiały te są również dostępne na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych. Całość wyżej omówionych materiałów jest referowana na ogólnie dostępnych Naradach Techniczno-Gospodarczych.

Zatwierdzanie „Planu urządzenia lasu”.

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych, po zebraniu wcześniej wymienionej dokumentacji przedkłada projekt „Planu urządzenia lasu” do zatwierdzenia przez Ministra Środowiska.

Etap realizacji.

Ochrona różnorodności przyrodniczej w „Programie ochrony przyrody”.

W celu wdrożenia powyższego obowiązują nas procedury postępowania, które uwzględniają aktualną wiedzę w przedmiotowym zakresie i obowiązujące ustalenia prawno-organizacyjnych.

- Program ochrony przyrody jest to opis stanu przyrody, łącznie z innymi ustawowo wymaganymi uwarunkowaniami, wynikającymi również z ustaleń instrukcji jego sporządzania. Ponadto, zgodnie z ustaleniami Ustawy o ochronie przyrody przestrzeganie racjonalnych zasad gospodarki leśnej (między innymi przestrzeganie zasad podanych w Zarządzeniu 11 A GDLP) pozwala chronić gatunki roślin i zwierząt objętych ochroną gatunkową, w tym ściśłą.
- W „Programie ochrony przyrody” wykazywane są gatunki występujące w nadleśnictwie, nie tylko te, których stanowiska są zlokalizowane przez służbę leśną w terenie, ale z wykorzystaniem również informacji na ten temat z różnych opracowań dotyczących wartości przyrodniczych obszaru nadleśnictwa.
- Wszystkie stanowiska roślin, które są znane leśniczowie mają zaznaczone na swoich mapach. Te, które wymagają szczególnej ochrony podczas wykonywanych prac leśnych lub szczególnych zabiegów ochronnych opisane są na drukach aktualizacyjnych.
- Informacje zawarte w POP są aktualizowane. Nadleśnictwa prowadzą kronikę POP, gdzie dokumentowane są zmiany w zakresie stanu ochrony leśnej przyrody nadleśnictwa, jak również najważniejsze zadania związane z turystyką, rekreacją i edukacją leśną społeczeństwa.
- Informacje odnośnie szczegółowej lokalizacji gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną gatunkową nie są ogólnie dostępne.

Wszystkie nadleśnictwa, zgodnie z Zarządzeniem Dyrektorów Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku wykonały waloryzację przyrodniczą lasów, według zasad międzynarodowych i polityki ekologicznej państwa – „Kryteria wyznaczania lasów o szczególnych walorach przyrodniczych w Polsce – HCVF” (High Conservation Value Forests) opracowanymi przez Grupę Roboczą FSC Polska, tj. między innymi lasy posiadające globalne, regionalne lub narodowe znaczenie pod względem koncentracji wartości biologicznych, obszary chronione, obszary obejmujące rzadkie, ginące lub zagrożone ekosystemy, ostoje zagrożonych i ginących gatunków, obszary sezonowych

koncentracji cennych gatunków, kompleksy leśne odgrywające i mające istotne znaczenie w krajobrazie w skali kraju, makroregionalnej lub globalnej.

Zasady ochrony i gospodarowania na tych powierzchniach są zatwierdzane na posiedzeniach Komisji Założeń Planu podczas procesu sporządzania „Planu Urządzenia Lasu”.

Procedurę wyznaczania lasów przeprowadzono z wykorzystaniem wyników leśnej inwentaryzacji przyrodniczej wykonanej w latach 2006–2008, z uwzględnieniem obowiązujących zasad.

Gospodarowanie w lasach poszczególnych kategorii HCVF odbywa się zgodnie z obowiązującymi zasadami, zatwierdzonymi na publicznie dostępnych spotkaniach.

Procedury konsultacji społecznych wyznaczanych lasów o szczególnych walorach przyrodniczych na terenie LKP „Puszcza Knyszyńska”.

Proces identyfikacji:

- Lasów o szczególnych walorach przyrodniczych odbywa się przy udziale społeczeństwa.
- Na poziomie poszczególnych nadleśnictw odbyły się konsultacje z gminami leżącymi w ich zasięgu terytorialnym, dotyczące propozycji lasów z kategorii HCVF 6 (Lasy kluczowe dla tożsamości kulturowej lokalnych społeczności).

Po wpłynięciu propozycji i uwag ze strony gmin odbyły się szczegółowe uzgodnienia z nadleśnictwami, mające na celu wyznaczenie dokładnych granic takich lasów.

- Na poziomie LKP odbyły się również konsultacje propozycji wszystkich kategorii.
- Po zebraniu danych opisowych i kartograficznych ze wszystkich nadleśnictw, na stronie internetowej RDLP zostały umieszczone mapy wszystkich kategorii wraz z formularzem konsultacyjnym.
- Jednocześnie nadleśnictwa przeprowadziły konsultacje merytoryczne z pracownikami ośrodków naukowych, którzy prowadzą badania terenowe na danych obszarach.
- Konsultacje społeczne i naukowe dotyczą tylko tych obszarów zakwalifikowanych, jako HCVF, które nie pokrywają się z lasami ochronnymi wyznaczonymi na etapie tworzenia aktualnego „Planu urządzenia lasu” dla danego nadleśnictwa lub formami ochrony przyrody wyznaczonymi wcześniej przez właściwy organ ochrony przyrody.
- Przyjęto, że takie powierzchnie zostały poddane procesowi konsultacji społecznych i naukowych w trakcie NTG lub w trakcie ustawowych procedur, jakim podlegają akty prawne przed ich ustanowieniem przez dany organ administracji.

Implementacja do „Planu urządzenia lasu”

Wykazy lasów o szczególnych walorach przyrodniczych dołączane są do „Programu ochrony przyrody dla nadleśnictwa”. Dla lasów w poszczególnych kategoriach, przy planowaniu zadań gospodarczych, są uwzględnione ich funkcje i zadania.

W przypadku propozycji objęcia nowych obszarów kategorią „Lasy o szczególnych walorach przyrodniczych” lub likwidacji wcześniej uznanych, nadleśniczy występuje do Dyrektora RDLP z wnioskiem o ich wniesienie aneksem do wykazu lub wykreślenie z wykazu.

Ekosystemy leśne stanowiące naturalne fragmenty rodzimej przyrody i szczególnie cenne ze względu na zachowanie różnorodności przyrodniczej.

W ochronie tych ekosystemów wyznaczono i wyłączono z użytkowania, w skali RDLP, ponad 5% powierzchni, tzw. drzewostanów o szczególnej różnorodności przyrodniczej - (porównawczych) referencyjnych (w tym, ostoi organizmów saproksylicznych, czyli takich, których naturalnym środowiskiem jest martwe drewno). Przedstawione działania przeprowadzone są w szerokiej konsultacji ze społeczeństwem, prezentowane w systemie map numerycznych na stronie internetowej nadleśnictw LKP, z możliwością zgłaszania uwag i wniosków odnośnie skali omówionych przedsięwzięć i ich lokalizacji.

Ochrona różnorodności biologicznej podczas wykonywanych prac związanych z pozyskaniem drewna odnawianiem i pielęgnacją lasu.

Czynności te są planowane przez leśniczych i zatwierdzane pod względem merytorycznym i oddziaływania na środowisko specjalistów nadleśnictwa i nadleśniczego.

Odnawianie Lasu.

Każdorazowo przed przystąpieniem do tych prac w miejscach ich planowania, wszystkie nadleśnictwa od wielu lat każdego roku na całości obszarów leśnych prowadzą inwentaryzację stanowisk chronionych roślin i zwierząt. Ponadto, dla gatunków priorytetowych ginących i zagrożonych wyginięciem, wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej, sporządzane są karty stanowiskowe, ze szczegółową lokalizacją, zasadami monitoringu i gdzie to jest możliwe, działaniami ochronnymi. Pozwala to na skuteczną ochronę tych miejsc podczas prowadzonych prac gospodarczych, ponieważ zapisy z kart zamieszczane są w protokołach zleczanych prac Zakładom Usług Leśnych, z dokładnym szkicem powierzchni poddanej zabiegowi odnawiania lasu (zrębem zupełnym czy rębniami złożonymi), gdzie między innymi są oznakowane miejsca występowania poszczególnych gatunków, jeśli zostaną stwierdzone przez służbę leśną lub posiada ona z innych źródeł informacje o ich występowaniu.

Wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych, tj. usuwania nadmiaru drzew na korzyść pozostających (czyszczenia i trzebieże).

Stosowana jest tu podobna procedura jak na powierzchniach odnawiania lasu. Dodatkowo przy tych pracach zlecający (nadleśnictwo) w protokole przekazania wykonawcy powierzchni planowanych do zabiegu, ustala dopuszczalny procent powierzchni pokrywy gleby, jaka może być uszkodzona podczas wykonywania prac i procent ewentualnie uszkodzonych drzew. Jednocześnie zawarte w nim są kary finansowe, jakie poniesie wykonawca prac (Zakład Usług Leśnych) w sytuacji nieprzestrzegania opisanych zasad ochrony środowiska leśnego. Dodatkowo, przed przystąpieniem do prac leśniczkowie są zobowiązani do udzielenia bezpośredniego instruktażu na gruncie, celem prawidłowego ich prowadzenia z uwzględnieniem potrzeb ochrony danego gatunku i całego środowiska leśnego. W szczególnych przypadkach w okresie zimowym podczas zalegania pokrywy śnieżnej, cenne stanowiska chronionych gatunków roślin są dodatkowo oznakowane, np. poprzez opalikowanie.

W strefach ochronnych gatunków zwierząt objętych ochroną strefową.

Na prace gospodarcze wykonywane w strefach wymagana jest zgoda Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Strefa ochrony ścisłej jest w praktyce na prawach rezerwatu ścisłego, tj. wyłączona z wykonywania zabiegów gospodarczych. Strefa ochrony okresowej (po okresie lęgowym np. ptaków drapieżnych) – prace mogą być wykonywane w uzgodnieniu z RDOŚ. Podobnie rzecz się ma ze znanymi stanowiskami ptaków drapieżnych, dla których nie ustanawia się stref ochronnych, np. jastrzęb, krogulec czy

pszczołojad, a sporządzane są karty stanowiskowe w sytuacji stwierdzenia gniazda. Pozwala to skuteczniej planować zabiegi gospodarcze, wykonując je w terminach jak najmniej kolidujących z ich okresem lęgowym.

Wyznaczanie pozostawianych biogrup (części macierzystego lasu do naturalnego rozpadu)

Pozostawiane jest 5% powierzchni starego lasu z odnawianej powierzchni na powierzchniach zrębowych. Wyznaczanie ich odbywa się na minimum rok przed przystąpieniem do cięć związanych z odnowieniem lasu (rębnych). Pozwala to na bardzo dokładne zaplanowanie rozmieszczenia tych elementów uwzględniając, tak potrzebę ochrony mikrosiedlisk jak i występowanie cennych gatunków roślin czy zwierząt. Wyznaczanie biogrup traktowane jest przez nadleśnictwa, jako bardzo ważne działanie wzmacniające bioróżnorodność ekosystemów leśnych. Każdy przypadek traktowany jest indywidualnie bez schematycznego podejścia do omawianego zagadnienia. Pozostawione biogrupy macierzystego drzewostanu jako swoisty azyl mieszkańców starego lasu, są tak planowane, aby przy następnych odnowieniach maksymalnie jak to możliwe stanowiły jedną zwartą powierzchnię.

5.2 .Certyfikacja gospodarki leśnej.

Nadleśnictwa których obszar znajduje się w LKP Puszcza Knyszyńska dysponują certyfikatem gospodarki leśnej -FSC-SGS-FM/COC- 008962 oraz certyfikatem PEFC- nr CSL/722/2011. Realizując zasady zrównoważonej gospodarki leśnej wg kryteriów międzynarodowych wyznaczono lasy o szczególnej wartości (tzw.HCVF)
Stan na 1.01.2012 r

Nadleś-nictwo	1.1 rezerwy bez zabiegów ha	1.1.1 Rezerwy z zabiegami ochronnymi ha	1.1.2 Obszary chronione w parkach krajobrazowych ha	1.2 Ostoje zagrożonych gatunków ha	2.1 Kompleksy leśne odgrywające znaczącą rolę ha	3.1 Ekosystemy skrajnie rzadkie i ginące ha
Cz.Biało -stocka	755,31	38,00	11 399,89	1 180,28	14 785,82	842,23
Dojlidy	199,66	10,43	7 528,19	228,26	9 992,46	30,80
Krynki	198,18	214,18	5 320,68	60,92	12 137,61	44,59
Supraśl	587,69	1 234,31	16 853,76	784,70	16 912,96	698,62
Razem	1 740,84	1 496,92	41 102,52	2 254,16	53 828,85	1 616,24
Nadleś-nictwo	3.2 Ekosystemy rzadkie i zagrożone w skali Europy ha	4.1 Lasy wodochronne ha	4.2 Lasy glebochronne ha	6.1 lasy kluczowe dla społeczności lokalnej ha.	ONG ha	
Cz.Biało stocka	430,76	1 782,27	0,00	30,48	1 626,48	
Dojlidy	1 774,32	1 220,35	0,00	20,12	560,43	
Krynki	145,41	448,26	86,68		851,95	
Supraśl	6 969,33	2 250,10	0,00	50,23	1 916,86	
Razem	9319,82	5700,98	86,68	100,83	4955,72	

Wyznaczenie lasów HCVF zostało zatwierdzone pismem Dyrektora RDLP w Białymstoku z dnia 23 lipca znak:ZO.II.510.29/09 .

6. Formy ochrony przyrody.

Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej

Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej imienia Profesora Witolda Sławińskiego został powołany uchwałą nr XXVI/172/88 WRN w Białymstoku z dnia 24 maja 1988 r. Wcześniej na tym samym obszarze funkcjonował Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy Knyszyńskiej utworzony w 1986 r. Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej (PKPK) obejmuje swym zasięgiem grunty należące do siedmiu nadleśnictw: Czarna Białostocka, Dojlidy, Knyszyn, Krynki, Supraśl, Waliły i Żednia. Jego powierzchnia wynosi 74447 ha. Wokół Parku na mocy Rozporządzenia Wojewody Białostockiego nr 3/98 z dnia 20 maja 1998 r. ustanowiono otulinę o powierzchni 52255 ha. PKPK posiada wybitnie leśny charakter, ponieważ chroni główną i najcenniejszą część Puszczy Knyszyńskiej, jednego z największych, zwartych kompleksów w Polsce, którego wiele fragmentów zachowało jeszcze naturalny charakter. Rzeźba terenu Puszczy jest bardzo zróżnicowana, deniwelacje względne dochodzą tu do 80 m. Przeważnie występują tu odosobnione wzniesienia terenowe otoczone rozległymi obniżeniami, w których często znajdują się doliny rzeczne. Walorem puszczy są liczne źródła, istnieje tu około 450 wypływów wód podziemnych w postaci źródeł, młak i wysięków. Puszczańskie źródła zasilają czyste śródlęsne strumienie i rzeczki lub rozległe tereny podmokłe wykazujące się wysokim stopniem naturalności. Liczne torfowiska oraz przewaga drzewostanów iglastych podkreślają odrębny, borealny charakter Puszczy Knyszyńskiej. Różnorodności form geomorfologicznych towarzyszy duże bogactwo przyrody ożywionej. „Operat ochrony flory w PKPK” pod redakcją Andrzeja

Czerwińskiego podaje, że na terenie Puszczy Knyszyńskiej występuje: 844 gatunki roślin naczyniowych, 198 gatunków mszaków i 280 gatunków porostów, wśród których można znaleźć wiele gatunków chronionych, rzadkich, zagrożonych lub cennych dla nauki. Fauna omawianego terenu jest znacznie słabiej zbadana, ale nie mniej bogata. Według „Operatu ochrony fauny w PKPK” autorstwa Wojciecha Staręgi w Parku występują: 44 gatunki ssaków, 166 gatunków ptaków, 5 gatunków gadów, 11 gatunków płazów, 533 gatunki chrząszczy, 90 gatunków motyli dziennych i 380 gatunków pajaków.

Omawiany teren spełnia bardzo ważną rolę jako ostoja ptaków o znaczeniu ponadregionalnym. Schronienie znajdują tu również chronione gatunki ssaków, takie jak ryś, wilk, żubr i koszatka. W Puszczy występuje wiele starodrzewi, niektóre drzewostany sięgają wieku 170 lat. Sosna wykształca tutaj szczególnie cenny ekotyp sosny supraskiej, zwanej też sosną masztową, z egzemplarzami o wysokości przekraczającej 35 m i dobrej jakości technicznej. Jednocześnie Puszcza Knyszyńska spełnia bardzo ważną rolę „lokalnych płuc” dla miasta Białystok, gdyż tak rozległy kompleks leśny poprzez zjawisko fotosyntezy oddziałuje bardzo korzystnie na warunki klimatyczne tej aglomeracji.

Najcenniejsze przyrodniczo fragmenty PKPK zostały objęte ochroną rezerwatową. Na terenie Parku i w jego otulinie zostało powołanych 21 rezerwatów przyrody. Dwa z nich znajdują się w Nadleśnictwie Dojlidy (patrz punkt 3.1.1 niniejszego opracowania). Na mocy Rozporządzenia nr 22/01 Wojewody Podlaskiego z dnia 9 sierpnia 2001 r. został ustanowiony „Plan ochrony Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej imienia Profesora Witolda Sławińskiego”. Generalnym jego ustaleniem jest teza, że działalność gospodarcza i życie społeczne rozwijane na obszarze Parku nie mogą spowodować pomniejszenia lub utraty wartości Parku i odwrotnie, mieszkańcy Parku nie mogą doznawać ograniczeń standardu życia z powodu wprowadzonych reżimów ochronnych wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych. Dodatkowo, w myśl postanowień planu ochrony, Park jest obszarem wielofunkcyjnym o wzajemnie oddziałujących następujących funkcjach podstawowych, którymi są:

- ochrona istniejących, naturalnych elementów środowiska naturalnego (ekosystemów naturalnych – lasów, łąk, cieków wodnych i ich dolin),
- ochrona walorów estetyczno-krajobrazowych,
- ochrona szczególnych wartości kulturowych,
- funkcja naukowo-badawcza i edukacyjna.
- uzupełniających, do których należą:
 - prowadzenie gospodarki: leśnej, rolnej i łowieckiej,
 - prowadzenie działalności turystycznej i rzemieślniczej,
 - osadnictwo ludności stałej,
 - lecznictwo uzdrowiskowe w mieście Supraśl i jego otoczeniu.

Na terenie Parku nie zakłada się rozwoju funkcji przemysłowej.

Strefa ochronna (otulina) Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej obejmuje przyległe do Parku tereny rolnicze i lasy. Jej funkcjami, w myśl ustaleń planu ochrony Parku są:

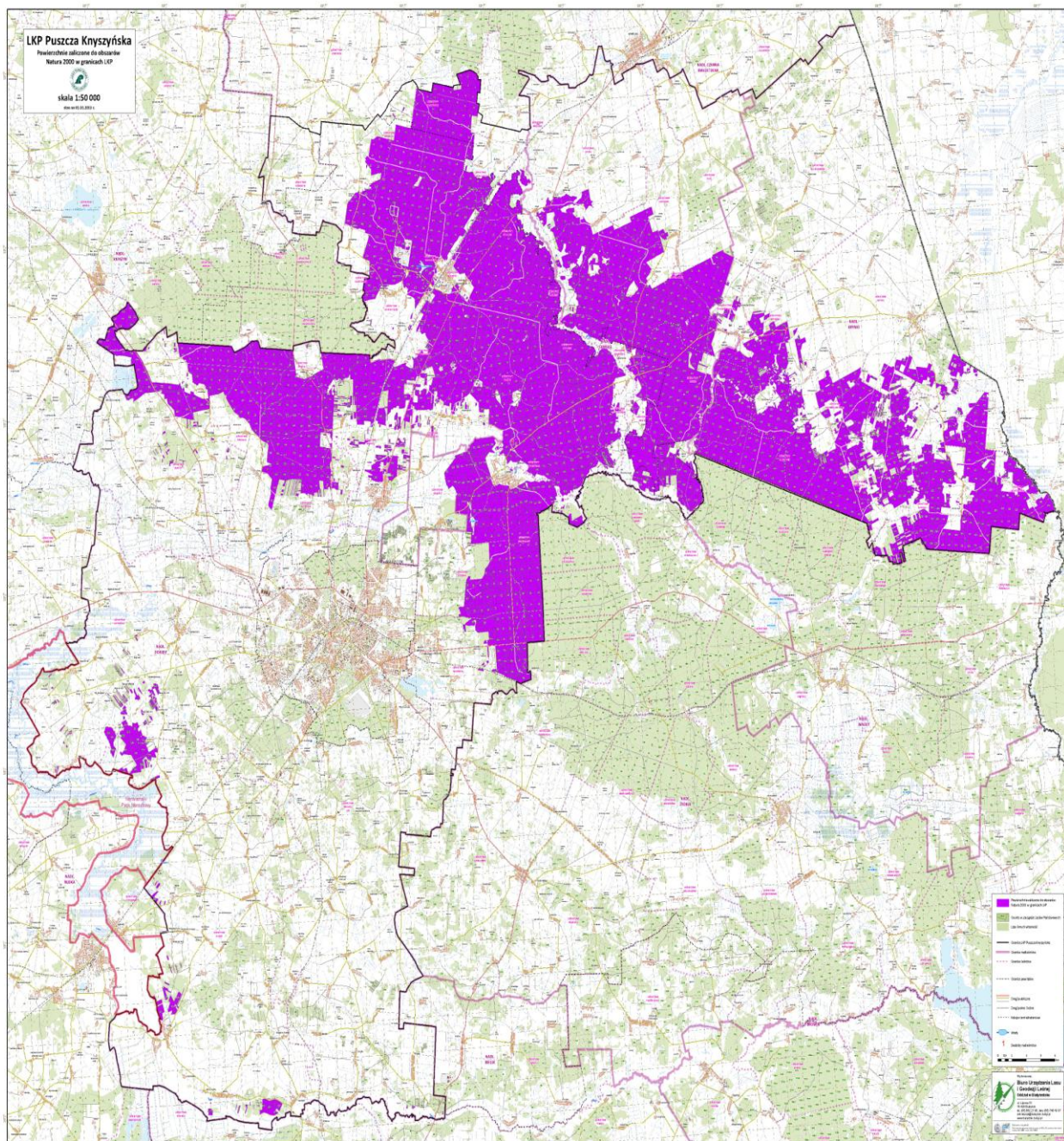
- ochrona walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych Parku przed szkodliwym oddziaływaniem otoczenia (uciążliwościami zewnętrznymi),
- harmonizowanie rozwoju osadnictwa i działalności gospodarczej w strefie ochronnej Parku z celami jego utworzenia,
- funkcja łącznika powiązań struktur przyrodniczych Parku ze strukturami regionalnego otoczenia.

W granicach PKPK znajduje się 48,8% gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Dojlidy, dodatkowe 22,2% gruntów położonych jest w strefie ochronnej Parku.

Przebieg granic Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej oraz jego otuliny na obszarze zasięgu terytorialnego omawianego nadleśnictwa przedstawia „Mapa sytuacyjno-przeglądowa walorów przyrodniczo-kulturowych Nadleśnictwa Dojlidy”.

Obszary Natura 2000

Mapa LKP z zasięgiem utworzonych obszarów Natura 2000. Stan w czerwcu 2012 r z Dyrektywy Ptasiej i Siedliskowej

Obszar specjalnej ochrony ptaków „Puszcza Knyszyńska” o kodzie PLB200003 na powierzchni 139590,2ha (w zarządzie LP 93026,29 ha) Walorem puszczy są liczne źródłiska oraz czyste strumienie i rzeczki. Rzeźba terenu jest bardzo zróżnicowana, deniwelacje względne dochodzą do 80m.(Mapa nr. 1)

Występuje tu co najmniej 38 gatunków ptaków będących przedmiotem ochrony na obszarach specjalnej ochrony ptaków, wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej, 14 z nich to gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: błotniak łąkowy, błotniak zbożowy, bocian czarny, trzmiełojad, orlik krzykliwy, gadożer, cietrzew, dubelt, dzięcioł

białogrzbiety, dzięcioł trójpalczasty, puchacz, sowa błotna, włochatka, kraska, zimorodek. Obszar specjalnej ochrony ptaków „Bagienna Dolina Narwi” o kodzie PLB200001 na powierzchni 24924,6 ha. Narew jest rzeką wielokorytową o krętym biegu sieci cieków, zajmujących miejscami całą szerokość dna doliny. Występuje tu co najmniej 28 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej w tym 10 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bączek, bąk, błotniak stawowy, dubelt, kraska, podróżniczek, rybitwa czarna, wodniczka, krwawodziób, krzyk, rycyk, brzęczka, trzcinniczek i rokitniczka. W stosunkowo wysokim zagęszczeniu występują: błotniak łąkowy, derkacz, zielonka, cyranka i słowik szary. Brak jest danych o ptakach z okresu poza lęgowego.

Obszar ochrony siedlisk Ostoja Knyszyńska o kodzie PLH200006 o powierzchni 136084,4 ha (w zarządzie LP 98115,05 ha). W ostoi tej znajduje się wiele fragmentów lasów o naturalnym charakterze. Powierzchnie leśne porożcinane są przez użytkowane rolniczo doliny niewielkich rzek i polany. Bardzo zróżnicowana rzeźba terenu i mozaika siedlisk decyduje o dużych walorach krajobrazowych tego terenu. Osobliwością Puszczy Knyszyńskiej są liczne źródła. Istnieje tu ponad 450 wypływów wód podziemnych w postaci źródeł, młak i wysięków. Występują tu również tereny podmokłe i torfowiska. W Puszczy dominują drzewostany iglaste. Największe powierzchnie porastają bory mieszane. Lasy liściaste Puszczy to przede wszystkim grądy, olsy, sosnowo - brzoźowe lasy bagienne, a w dolinach rzecznych łągi złożone z olch i jesionów. W południowo - wschodniej części ostoi zachowały się nieliczne na tych terenach oligotroficzne jeziora - Gorbacz i Wiejki. Tu znajduje się także zniszczone eksploatacją torfu, ale wciąż cenne, torfowisko wysokie Gorbacz. Na terenie ostoi stwierdzono 12 rodzajów siedlisk przyrodniczych cennych z punktu widzenia Europy m.in. bory i lasy bagienne, łąki użytkowane ekstensywnie i torfowiska wysokie. Teren ten charakteryzuje się bogatą florą z istotnym udziałem gatunków borealnych i górskich. Występuje tu 6 gatunków roślin cennych dla ochrony przyrody w Europie. Wśród tych ostatnich jest m.in. rzepik szczeciniasty, dla którego Ostoja Knyszyńska jest jednym z najważniejszych miejsc występowania w Polsce. W uroczyskach Gorbacz i Machnacz występują dwie spośród zaledwie kilku znanych w Polsce populacji chamedafne północnej, rośliny uważanej za relikty glacialny. Faunę o charakterze puszczańskim reprezentują m. in. duże drapieżniki - wilk i ryś. Na terenie ostoi występuje jedno z pięciu wolnożyjących stad żubra w Polsce. W sumie Puszcza jest ostoją 43 gatunków zwierząt cennych dla zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy. Obszar ten jest również ważną ostoją ptasią o randze europejskiej. Szczególnie duże znaczenie Ostoja Knyszyńska pełni dla włochatki, jarzabka i dzięcioła trójpalczastego, których populacje są tu bardzo duże, a także dla orlika krzykliwego, dzięcioła białostrzywego, muchołówki białoszyjej, muchołówki małej i trzmielajada. Ostoja jest również jedynym w Polsce znanym stanowiskiem motyla - modraszka eroides.

Obszar specjalnej ochrony ptaków i specjalnej ochrony siedlisk „Dolina Górnej Narwi” o kodzie PLC200002 zajmuje powierzchnię 15910 ha. (Mapa nr.2)Występuje tu co najmniej 20 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej w tym 9 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. W okresie lęgowym obszar zasiedla: cyranka 10%-16% populacji krajowej, krwawodziób 9%-11% populacji krajowej, co najmniej 7% populacji krajowej błotniaka łąkowego, 4%-5,5% populacji krajowej rycyka oraz co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: błotniak stawowy, cietrzew, derkacz, dubelt, kropiatka, rybitwa czarna, sowa błotna, świerszczak, zielonka.

W stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje wodniczka. Dolina Górnej Narwi jest jedną z najlepiej zachowanych w Polsce dolin rzecznych i stanowi, obok Bagien Biebrzańskich, jeden z największych obszarów mokradeł środkowoeuropejskich. Kształtowane przez regularne wylewy rzeki, są one uznawane za siedliska o największej

różnorodności biologicznej w strefie klimatu umiarkowanego. Występuje tu 13 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej oraz 12 gatunków zwierząt z Załącznika II tej Dyrektywy.

Nadzór nad wymienionymi obszarami sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku. W przeciągu 5 lat od powołania obszaru, organ sprawujący nad nim nadzór ma przedstawić Ministrowi Środowiska plan ochrony do ustanowienia. Plan ochrony obszaru Natura 2000 ustanowiony będzie na okres 20 lat. Ma on uwzględniać ekologiczne właściwości siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony obszar ten został wyznaczony. Ponadto powinien wykorzystywać, obejmujące obszar Natura 2000, plany ochrony ustanowione dla rezerwatów przyrody, parku krajobrazowego oraz plany urządzenia lasu.

Na terenie zarządzanym przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe znajdującym się na obszarze Natura 2000 zadania w zakresie ochrony przyrody wykonywać będzie samodzielnie Nadleśniczy, zgodnie z ustaleniami planu ochrony tego obszaru uwzględnionym w planie urządzenia lasu.

Otulina Narwiańskiego Parku Narodowego

Narwiański Park Narodowy został utworzony na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 lipca 1996 r. w sprawie utworzenia Narwiańskiego Parku Narodowego (Dz.U. nr 77 poz. 368 z 1996 r.). Powierzchnia parku wynosi 6 810 ha, powierzchnia otuliny 15 408 ha. W zarządzie N-ctwa Dojlidy znajduje się 724,18 ha grutów objętych otulina Narwiańskiego Parku Narodowego. Najważniejszym walorem przyrodniczym jest unikatowy charakter rzeki. Płyne ona wieloma korytami, które rozdzielając się i łącząc tworzą nieregularną, skomplikowaną sieć. Wielkim bogactwem Parku i skraju doliny jest awifauna. Stwierdzono tu występowanie 203 gatunków ptaków, wśród nich 28 zagrożonych w skali światowej lub europejskiej. Symbolem parku jest sylwetka błotniaka stawowego.

Rezerваты przyrody

L.p.	Nazwa rezerwa-tu	Pow. Ogólna /ha/	Nadleś-nictwo	Plan ochrony do:	Cel ochrony	Zadania ochronne do
1.	Antoniuk	70,07	Dojlidy	31.12.2022 .	Ochrona częściowa fragmentu Puszczy o wysokim stopniu naturalności głównie na siedliskach lasowych	nie ma
2	Las Zwierzy-niecki	33,84	Miasto Białystok	nie ma	Ochrona częściowa dobrze zachowanego grądu wilgotnego z dużym stopniem naturalności z starymi grabami i olszami Obiekt w granicach administracyjnych nadleśnictwa zarządzany przez Miasto	nie ma
3	Kulikówka	9,98	Dojlidy	nie ma	Ochrona częściowa fragmentu łęgów z bogatym stanowiskiem pióropusznika strusiego	18.06.2015
4	Las Cieliczański	130,6	Dojlidy	nie ma	Ochrona częściowa typowego fragmenty Puszczy ,głównie siedlisk grądu z wiązem górski, borów mieszanych i olesów. .Część rezerwatu(ok..240 ha)położona w N-ctwie Żednia .	nie ma
5	Budzisk	330,98	Czarna	nie ma	Ochrona częściowa torfowiska leśnego ,źródlisk, zbiorowisk łąkowych	nie ma

			Białotocka, Supraśl			
6	Bahno w Borkach	286,75	Supraśl	27.08.2027	Ochrona ściśła torfowiska borealnego umiejscowionego w rozległym zagłębieniu wypełnionego holocenijskimi torfami na podściółce piasków rzecznych. Gleby torfowe zajmują 90% powierzchni	nie ma
7	Krzemiennegórze	79,29	Supraśl	nie ma	Ochrona częściowa zbiorowisk leśnych na wale kemowym z interesującym szeregiem ekologicznym od oligotrofii do lasu świeżego	18.06.2015
8	Jałówka	277,11	Supraśl	nie ma	Ochrona układu geomorfologicznego z bogactwem zbiorowisk roślinnych. Dominuje tu dolina rzeczki Jałówka i wysoczyzna moreny abiacyjnej.	nie ma
9	Kozłowy Ług	140,49	Supraśl	31.12.2022	Zbiorowiska leśno torfowiskowe podlegające ochronie częściowej. Jest to zatorfiona zatoka doliny rz. Sokołdy.	nie ma
10	Krasne	85,22	Supraśl	nie ma	Ochrona częściowa dobrze wykształconych zbiorowisk głównie z grupy borów i borów mieszanych	18.06.2013
11	Międzyrzecze	250,27	Supraśl	31.12.2022	Dobrze zachowany fragment P. Knyszyńskiej o urozmaiconej rzeźbie terenu z licznymi źródłami.	nie ma
12	Stara Dębina	33,54	Supraśl	nie ma	Rezerwat częściowy ochrony starodrzewu dębowego na siedlisku lasu mieszanego. Stanowisko d. bezszypułkowego na północnej granicy zasięgu	nie ma
13	Stare Biele	256,2	Supraśl	11.08.2028	Ochrona częściowa torfowisk leśnych z kompleksem bagien i zarastających łąk. z charakterystyczną dla P. Knyszyńskiej zróżnicowaną rzeźbą terenu.	nie ma
14	Woroniczka	139,06	Supraśl	nie ma	Rezerwat częściowej ochrony doliny strumienia Woronicza oraz przyległych wzniesień morenowych.	nie ma
15	Surażkowo	137,15	Supraśl	nie ma	Częściowa ochrona zbiorowisk leśnych o wysokim stopniu naturalności ze znacznym udziałem zbiorowisk torfowiskowych. Lekko pofalowana wysoczyzna z silnie zatorfionymi zagłębieniami	18.06.2015
16	Taboły	302,44	Czarna Białotocka	31.12.2022	Ochrona częściowa zbiorowisk boru mechowiskowego i boru świerkowo-torfowiskowego z dobrze zachowanym zespołem torfowiskowym.	nie ma

17	Jesionowe Góry	374,59	Czarna Białostocka	nie ma	Zachowanie naturalnych zbiorowisk P. Knyszyńskiej z dużą zmiennością szaty roślinnej, zbiorowisk grądowych, borowych i bagiennych oraz nieleśnych.	nie ma
18	Pieszcza-na Góra	220,05	Krynki	2023r.	zachowanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej z naturalnymi drzewostanami świerkowo-sosnowymi i stanowiskami licznych roślin chronionych i rzadkich	brak
19	Nietupa	273,73	Krynki	nie ma	Zachowanie ostoi bobrów w zatorfionej dolinie rzeki Nietupa	brak
Razem		3440,36				

Obszar Chronionego Krajobrazu „Wzgórza Sokólskie”.

Obszar ten znajduje się na wschód od Puszczy Knyszyńskiej. Rozciągnięty jest wzdłuż granicy polsko-białoruskiej od Krynek do okolic Bobrownik. Zajmuje powierzchnię 38,742 ha. Cechuje się bardzo urozmaiconą rzeźbą terenu (polodowcową) podobną do Suwalszczyzny. Najwyższe wzniesienia - na wschód od Sokółki – Wojnowskie Góry dochodzą do 235 m. n.p.m. Część południowa to wschodnie obrzeża Puszczy Knyszyńskiej z licznymi zalesieniami gruntów porolnych. Część północna to tereny o większym rozdrobnieniu kompleksów leśnych z większym udziałem terenów rolniczych.

Mozaika polno-leśna urozmaicona rzekami m.in.: Słoja, Świsłocz; torfowiskami oraz malownicza rzeźba terenu nadaje uroku tej krainie. Dodatkowo mieszanina historyczno – kulturowa, tygiel narodowości i wyznań miały olbrzymi wpływ na ten „dziki wschód”. Egzystują tu obok siebie bez konfliktów katolicy, prawosławni, muzułmanie kiedyś również Żydzi. Każde z tych wyznań zostawiło po sobie jakieś ślady m.in. w postaci świątyń - kościołów, meczetów, cerkwi, synagog, które pięknie się wpisują w tradycyjną drewnianą architekturę tych stron.

W skład obszaru chronionego wchodzi 5761,52 ha lasów zarządzanych przez Nadleśnictwo Krynki i Nadleśnictwa Supraśl o łącznej powierzchni 2,20 ha.

Użytki ekologiczne

Ta forma ochrony naturalnych zasobów przyrody odgrywa ważną rolę i stanowi uzupełnienie w ochronie gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów. Użytki realizują również ochronę zasobów przyrodniczych wymienionych m.in. w Dyrektywie Siedliskowej i Dyrektywie Ptasiej UE czy Konwencji RAMSAR o obszarach wodno-błotnych.

Nadleśnictwo Krynki

W zasięgu administracyjnym Nadleśnictwa Krynki został powołany uchwałą Rady Gminy Krynki użytek ekologiczny pod nazwą „Bagno-Rudaki”. W skład w/w wchodzi tereny wodno-błotne w dolinie Świsłoczy w okolicy wsi Rudaki i Łosiniany. Jest to obszar lasu, wód, łąk, pastwisk i nieużytków o pow. 46,81 ha, którego celem ochrony jest zachowanie unikatowego typu środowiska - bagna ze stanowiskami chronionych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt.

Kolejnym użytkiem ekologicznym jest „Uroczysko Skrabacinka” , położony w Gminie Szudziałowo o powierzchni 99,19 ha. Szczególnym celem jego powołania jest zachowanie w naturalnym stanie fragmentu Puszczy Knyszyńskiej oraz osobliwości przyrodniczych takich jak rzadkie zespoły torfowiskowe, zwłaszcza boru świerkowo-torfowego (Sphagno

girgensohnii-Piceetum), bielu (Thelypteri-Beteletum) i łągu świerkowo-olchowego (Piceo-Alnetum)

N-ctwo Dojlidy

Na gruntach Nadleśnictwa Dojlidy mamy użytek ekologiczny w oddziale 256f obrębu Katrynka o powierzchni 19,53 ha. Jest to ekosystem bagienny „Żurawka” w zabagnionym obniżeniu terenu, pozbawiony roślinności drzewiastej z postępującą sukcesją zarośli wierzbowo-olszowych. Użytek chroni zespoły dobrze wykształconych zbiorowisk roślinnych – turzycowisk, młak i zarośli sukcesyjnych wraz z charakterystyczną roślinnością bagienną, obfitującą w gatunki charakterystyczne dla naturalnych obszarów bagiennych np. storczyki. Na terenie N-ctwo Supraśl i Czarna Białostocka nie utworzono użytków ekologicznych.

Pomniki przyrody

Na gruntach w trwałym zarządzie Nadleśnictwa Dojlidy znajdują się 2 pomniki przyrody (w tym jeden pomnik grupowy).

Na gruntach w trwałym zarządzie Nadleśnictwa Supraśl według wykazu Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody znajduje się 38 pomników przyrody (w tym jeden pomnik grupowy). Ochroną pomnikową objętych jest 37 drzew (18 dębów szypułkowych, 8 jesionów, 4 sosny, 2 świerki, 2 wiązy górskie, 1 klon zwyczajny, 1 grab i 1 lipa drobnolistna) oraz 2 głązy narzutowe.

W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa Czarna Białostocka występuje 86 pomników przyrody, w tym: -56 pojedynczych drzew, 3 grupy drzew, 1 aleja (34 szt.), 25 pojedynczych głązów narzutowych, grupa głązów narzutowych (2 szt.)

W formie pomników przyrody chronione są następujące gatunki drzew:

brzoza brodawkowata 4 szt., dąb szypułkowy-24 szt., grab zwyczajny-1 szt., grusza pospolita 2 szt., jabłoń dzika-1 szt., jesion wyniosły -5 szt., kasztanowiec zwyczajny-2 szt., klon zwyczajny-13 szt., lipa drobnolistna-33 szt., sosna pospolita-5 szt., wiąz szypułkowy-4 szt., wiąz górski-1 szt., świerk pospolity-3 szt.

Na gruntach nadleśnictwa Krynki występują:

- 2 indywidualne pomniki przyrody(2 sosny);
- 2 grupowe pomniki przyrody:

1 aleja, (w której jest 35 lip drobnolistnych)

1 grupa drzew(w której są 3 klony pospolite, 2 brzozy brodawkowate, 2 lipy drobnolistne)

Ogólna liczba drzew tworzących pomniki w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Krynki wynosi 175 sztuk. W tym: 151 lip drobnolistnych, 9 klonów pospolitych, 6 brzozy brodawkowatej, 3 dęby szypułkowe, 3 sosny pospolite, 1 jesion wyniosły, 1 grab, 1 kasztanowiec,

Jedynym pomnikiem przyrody nieożywionej jest głąz narzutowy przy we wsi Kruszyniany przy drodze do Sannik.

Łącznie na omawianym terenie występuje 273 szt. drzew uznanych za pomniki przyrody, reprezentujące 13 gatunków.

7. Zagrożenia

LKP Puszcza Knyszyńska położony jest od strony wschodniej miasta Białystok i ten ośrodek miejski silnie oddziałuje na środowisko przyrodnicze. Głównym zagrożeniem jest zanieczyszczenie powietrza emitowane z procesów grzewczych instalacji komunalnych i indywidualnych takich jak np. Elektrociepłownię S.A. Białystok, Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej, Ciepłownia „Zachód” Białystok,. Na skutek zmniejszenia emisji zanieczyszczeń przez elektrociepłownię, zmianę jakości paliwa i mniejsze zapotrzebowanie na energię ciepłą w czasie cieplejszych zim, spadło znaczenie emisji punktowej w bilansie emisji całkowitej. Wzrasta udział emisji powierzchniowej spowodowanej stosowaniem paliw

gorszej jakości czy coraz powszechniejszym spalaniem odpadów. Większego znaczenia nabierają źródła niskie w bezpośrednim sąsiedztwie ludzi. Opad zanieczyszczeń różnego typu w latach 2009-2010 kształtował się następująco: azotyny i azotany -2,78 kg N/ha rocznie ,związki biogenne(azot ogólny) 11.77 kg/ha rocznie metale ciężkie (ołów, kadm, cynk, chrom, nikiel) 45,5 kg /ha rocznie ..Występują tu również tzw. kwaśne deszcze ponieważ opad siarczanów wynosi 13,34 kg SO i choć województwo podlaskie należy do obszarów najmniej zanieczyszczonych w Polsce to skutki tych zanieczyszczeń przynoszą długofalowe zmiany .

. W porównaniu do ładunku średniego (z lat 1999- -2009) w 2010 r. wzrosły ładunki zanieczyszczeń opadających na terenie województwa : chlorków o 22,7%, azotu amonowego o 20,8%, azotu ogólnego o 16,4%, fosforu ogólnego o 28,6%, cynku o 82,4%, miedzi o 81,9%, żelaza o 165,5%, ołowiu o 42,9%, kadmu o 41,7%, niklu o 50,0%, chromu o 80,8% i manganu o 43,1%. Wzrosły także (co jest zjawiskiem pozytywnym) ładunki: sodu o 10,3%, potasu o 18,3%, wapnia o 18,6% i magnezu o 25,6%. Ładunek azotynów i azotanów kształtował się na poziomie wartości średniej. Spadek depozycji stwierdzono tylko w zakresie dwóch wskaźników: siarczanów o 7,1% i jonów wodorowych o 21,8%.

LKP przecinają ważne układy komunikacyjne –dwie drogi krajowe i linia kolejowa. są to mocne obciążone układy transportowe o przepustowości kilka tysięcy pojazdów ciężarowych na dobę co powoduje zauważalne zmiany w środowisku przyrodniczym na terenach przyległych do tych tras.

Presja turystyczna i rekreacyjna powodowana przez mieszkańców przyległych do LKP ośrodków miejskich Białegostoku, Wasilkowa, Czarnej Białostockiej, Supraśla jest istotnym czynnikiem wpływającym na ekosystemy głównie w rejonie urządzeń i tras turystycznych . Oddziaływanie to będzie wzrastało ponieważ coraz więcej osób uprawia różne formy rekreacji i turystyki. Niektóre formy rekreacji jak motokros, jazdy quadami są szczególnie agresywne w stosunku do środowiska przyrodniczego i konfliktowe z innymi formami rekreacji . Jedną ze skutecznych metod ograniczenia negatywnych skutków i konfliktów jest separacja tych form i wyznaczenie specjalnych terenów do jazdy specjalnymi pojazdami .

Szczególnym zagrożeniem stale wzrastającym jest presja urbanizacyjna rozwijająca się na obrzeżu kompleksów leśnych .Jej istotne znaczenie wynika głównie z faktu braku planów zagospodarowania przestrzennego i żywiołowego rozwoju. Żywiołowy rozwój zabudowy eliminuje otwarte tereny niezbędne do funkcjonowania wielu gatunków, likwiduje korytarze ekologiczne, powoduje wzrost zanieczyszczenia powietrza z lokalnych źródeł ciepła ,deprecjonuje krajobraz. Częstym efektem funkcjonowania osad jest zaśmiecanie obrzeża lasów różnymi odpadami w tym budowlanymi.

Obszary leśne Nadleśnictwa Dojlidy to I strefa zagrożenia pożarowego, a Nadleśnictw Czarna Białostocka, Supraśl, Krynki to II strefa zagrożenia pożarowego i w okresach suszy zagrożenie to istotnie wzrasta powodując czasami konieczność zamykania wstępu do lasu. Złe praktyki zakorzenione wśród lokalnej społeczności polegające na wypalaniu wiosennym traw powodują każdego roku kilka pożarów głównie na obrzeżach lasu powodując straty w środowisku przyrodniczym. Nadal jeszcze zdarzają się przypadki umyślnego podpalenia lasu.

II. Ocena warunków działalności gospodarczej.

Wielofunkcyjna gospodarka leśna powinna zapewniać trwałe i zrównoważone pełnienie przez lasy wszystkich – ochronnych, gospodarczych i społecznych - funkcji lasu, przy założeniu, że funkcje te są równoważne, powiązane i wzajemnie zależne.

Trwale zrównoważoną gospodarkę leśną na terenie LKP Puszcza Knyszyńska prowadzą Lasy Państwowe /Nadleśnictwa / na podstawie planu urządzania lasu /art. 7 ustawy o lasach/.

Prowadzi się ją wg następujących zasad /art. 8 ustawy o lasach/:

- powszechnej ochrony lasów
- trwałości utrzymania lasów
- ciągłości i zrównoważonego wykorzystania wszystkich funkcji lasów
- powiększenia zasobów leśnych

Podstawą działań szczegółowych w zakresie hodowli lasu są Zasady Hodowli Lasu wprowadzone w życie Zarządzeniem Dyrektora Generalnego LP .

1.Nasiennictwo,selekcja ,szkółkarstwo

Zarządzenie DGLP z 27.04.2011 wprowadza do realizacji „Program zachowania leśnych zasobów genowych i hodowli selekcyjnej drzew w Polsce na lata 2011-2035” Przynależność do regionów pochodzenia reguluje rozporządzenie Ministra Środowiska z 9.03.2004r. w sprawie wykazu obszarów i mapy regionów pochodzenia leśnego materiału podstawowego, z późniejszymi zmianami. W składzie bazy nasiennej LKP Puszcza Knyszyńska znajdują się następujące obiekty:

- wyłączone drzewostany nasienne / WDN / , pełniące funkcje ochronne i zachowawcze genotypów rodzimych gatunków drzew leśnych o powierzchni 278,64 ha, w tym sosnowe 228,76 ha, brzozowe 31,88 ha i jeden drzewostan lipowy o pow. 18 ha.
- gospodarcze drzewostany nasienne/ GDN / o powierzchni 2176,49 ha, w tym sosnowe 1798,92 ha oraz świerkowe, dębowe, brzozowe, olszowe i grabowe.
- drzewostany zachowawcze (powstałe przed 1850 r. wykazujące wysokie prawdopodobieństwo rodzimego pochodzenia) – 35,07 ha, w tym sosnowe 27,91 ha oraz świerkowe 7,16 ha.
- drzewa mateczne w ogólnej liczbie 82 sztuk, w tym 73 sosny, 3 świerki, 3 brzozy i po jednej sztuce olszy, jesionu i lipy.
- źródła nasion – w liczbie 26 stanowisk.

Ponadto na terenie Nadleśnictwa Supraśl jest zlokalizowana plantacja nasienna sosny zwyczajnej o rodzimym pochodzeniu tj. z Puszczy Knyszyńskiej, której zadaniem jest dostarczanie nasion o wysokiej wartości genetycznej.

Obiekty selekcyjno - nasienne na obszarze Leśnego Kompleksu Promocyjnego PK- stan na 2012 rok

Nadleśnictwo		Czarna Białostka	Dojlidy	Supraśl	Krynki	Razem dla gatunku
Obiekt selekcyjno-nasienny	Gatunek					
Drzewa mateczne szt.	So	7	4	62		73
	Św		3			3
	Brz	3				3
	Ol	1				1
	Js		1			1
	Lp		1			1
Wyłączone Drzewostany Nasienne (ha)	So	25,88	4,61	198,27		228,76
	Brz	31,88				31,88
	Lp		18			18
	Ol				3,14	3,14

Gospodarcze Drzewostany Nasienne (ha)	So	635,39	480,53	683	538,20	2337,12
	Św	70,83	81,2	86,28		207,7
	Brz	64,01	28,71	9,92		102,64
	Gb	7,92		5,86		13,78
	Ol	17,02	20,57	5,68	3,14	46,41
	Db sz			10,18		10,18
Źródła Nasion (szt)	Kl	2	2	5	15	24
	Lp	1	1	6	57	65
	Gb		1	3	26	30
	Js		1	2		3
	Cz pt		1		12	13
	Db cz		1			1
Drzewostany Zachowawcze (ha)	So	10		17,91		27,91
	Św		7,16			7,16

Istniejąca baza nasienna zaspakaja potrzeby zaopatrzenia lasów LKP w nasiona podstawowych gatunków lasotwórczych. Pozyskanie szyszek i nasion jest dostosowane do aktualnego i przewidywanego zapotrzebowania na materiał sadzeniowy.

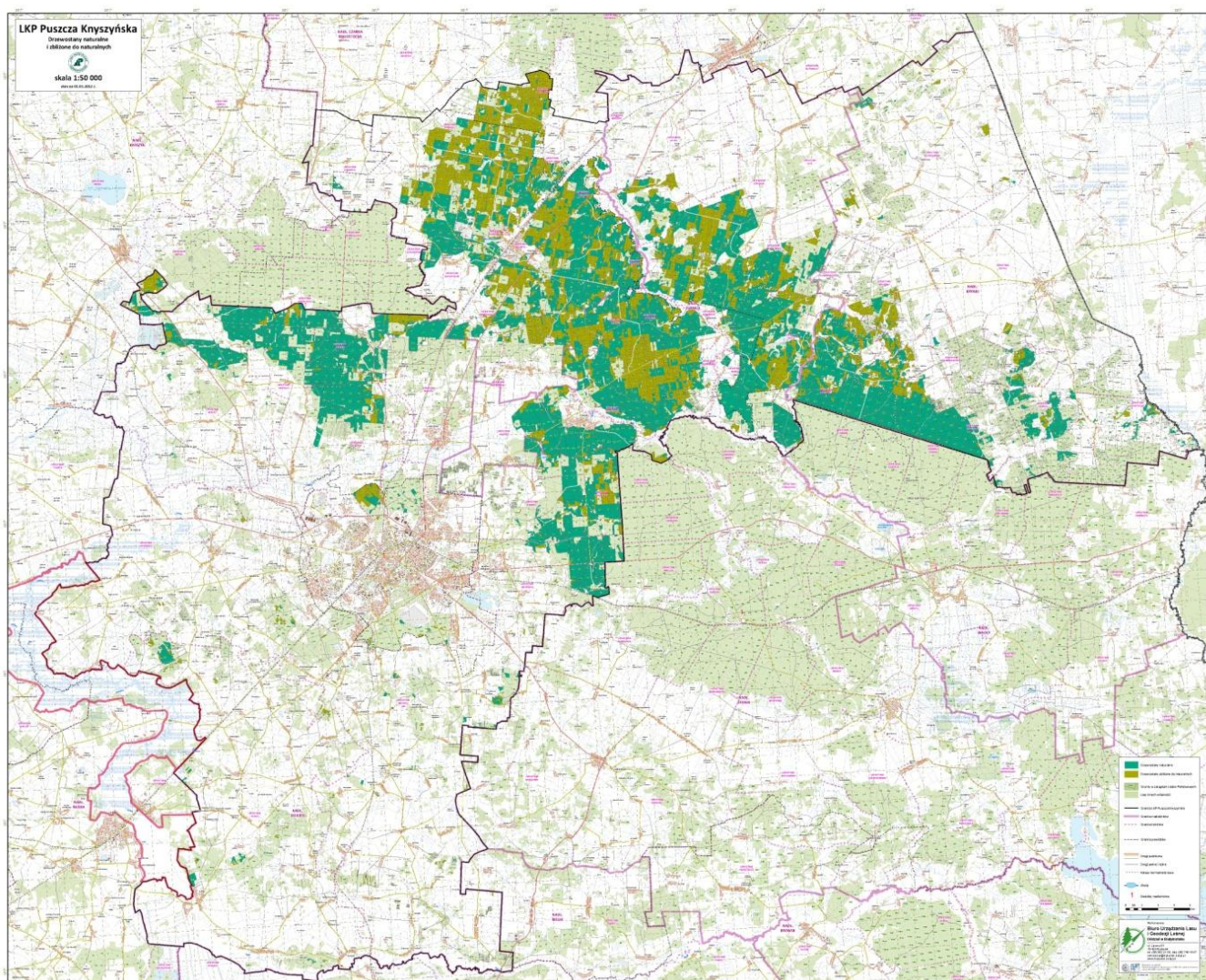
W Nadleśnictwie Czarna Białostocka funkcjonuje wyluszczenia i przechowalnia nasion. Można w niej zmagazynować i wyluszczyć kilkadziesiąt ton szyszek w ciągu jednego sezonu. Aktualnie wyluszczenia obsługuje dwadzieścia dwa nadleśnictwa RDLP Białystok.

Podstawą zaspokojenia potrzeb na leśny materiał rozmnożeniowy jest produkcja sadzonek gatunków lasotwórczych. Nadleśnictwa wchodzące w skład LKP posiadają łącznie 14,3 ha szkółek leśnych. Wyhodowany na tej powierzchni materiał sadzeniowy, głównie pochodzenia miejscowego, w pełni zaspokaja własne potrzeby nadleśnictw oraz lokalnego rynku. Podstawowymi gatunkami hodowanymi w szkółkach są: So, Św, Db, Brz, Ol, LP, Md, Gb, Kl, i Wz oraz ok. 20 gatunków krzewów. Łącznie w produkcji corocznie znajduje się średnio 6,5 mln sztuk sadzonek, w tym 1,8 mln szt. sosny, 1,6 mln szt. świerka, 1,5 mln szt. dębu oraz 1,6 mln szt. pozostałych gatunków drzew i krzewów. Niewątpliwie ciekawym obiektem jest Arboretum w Kopnej Górze, gdzie oprócz obejrzenia wielu rosnących tam gatunków roślin, można niektóre z nich nabyć w formie produkowanych tam sadzonek. Każde z nadleśnictw wchodzących w skład LKP posiada szkółki leśne, gdzie prowadzona jest sprzedaż sadzonek.

2. Drzewostany naturalne lub zbliżone do naturalnych

Gospodarka leśna w Puszczy Knyszyńskiej jest prowadzona od co najmniej ok. 200 lat a i przed tym okresem las był w różny sposób eksploatowany głównie poprzez pozyskanie drewna i zwierzyny. Zatem powierzchni nie przekształconych działalnością człowieka czyli naturalnych na większych powierzchniach nie ma wiele i dotychczas takiej inwentaryzacji nie przeprowadzono. Podobnie sytuacja wygląda z drzewostanami zbliżonymi do naturalnych choć tu w oparciu o przytoczony niżej dane pokazujące ilości siedlisk naturalnych i zbliżonych do naturalnych można się spodziewać że występują partie drzewostanu o układzie zbliżonym do naturalnego ale takiej inwentaryzacji również nie przeprowadzono. Natomiast w stosunku do siedlisk leśnych zasadne jest użycie określenia naturalne lub zbliżone do naturalnych.

Łączna powierzchnia siedlisk naturalnych i zbliżonych do naturalnych na obszarze LKP-u wynosi 31575,49 ha co stanowi 66,5 % powierzchni.

Gatunkiem dominującym drzewostanów wchodzących w skład LKP jest sosna, która w Puszczy Knyszyńskiej stanowi ekotyp sosny knyszyńskiej (supraskiej) o wyjątkowo dużej żywotności i wysokiej jakości drewna (wymieniana jako sosna „masztowa”), rzadko spotykanej gonności strzał i wysokości dochodzącej do 45 metrów. Występuje prawie na wszystkich siedliskach, tworząc lite drzewostany na przeważających, średnio żyznych siedliskach świeżych oraz wilgotnych i bagiennych. Na glebach żyzniejszych jest gatunkiem współ panującym lub domieszkowym w drzewostanach świerkowo-sosnowych, dębowo-świerkowo-sosnowych, brzozowo-świerkowo-sosnowych i sosnowo-brzozowo-olszowych. Na występujących siedliskach lasowych spotykana jest z dębem, lipą, grabem i klonem.

Świerk pospolity tworzy drzewostany na siedlisku boru mieszanego wilgotnego, boru mieszanego bagiennego, lasu mieszanego świeżego i lasu świeżego. Na siedliskach borowych występuje przeważnie z sosną i brzozą a na siedliskach lasowych z dębem, lipą, klonem, jesionem, grabem i olszą. Domieszka świerka wpływa korzystnie na wzrost produktywności drzewostanów sosnowych i nadaje tym lasom puszczański charakter.

Dąb szypułkowy tworzy najczęściej drzewostany wielogatunkowe ze świerkiem, sosną, lipą, klonem, brzozą, jesionem i olszą czarną. Sporadycznie spotykane są lite dębiny, głównie na siedlisku lasu świeżego i wilgotnego oraz jako biocenotyczne domieszki na siedliskach borowych.

Brzoza brodawkowata, będąc gatunkiem o szerokiej skali przystosowań ekologicznych, występuje praktycznie na wszystkich siedliskach, oprócz boru suchego.

Brzoza omszona występuje głównie na siedliskach bagiennych oraz wilgotniejszych wariantach borów wilgotnych i borów mieszanych wilgotnych. Jest gatunkiem odpornym na stresy, szczególnie związane z naruszeniem stosunków wodnych.

Olsza czarna występuje głównie na płaskich platformach przy ciekach wodnych oraz w bezodpływowych, zatorfionych obniżeniach terenu. Jako gatunek panujący i współpanujący tworzy drzewostany na siedlisku olsu typowego /wraz z brzozaami/, olsu jesionowego /z jesionem/ i lasu mieszanego bagiennego /bagiennego brzozaami, sosną i świerkiem/. Dość znaczny udział w składzie gatunkowym ma również w wilgotniejszych wariantach lasu mieszanego wilgotnego i lasu wilgotnego.

Na obszarze LKP występują również w formie domieszek: grab zwyczajny, lipa drobnolistna, jesion wyniosły, klony, wiąz, modrzew i buk. Powierzchniowy udział wymienionych gatunków, zwłaszcza dębu, lipy, klonów i modrzewia powinien wzrastać, kosztem udziału sosny występującej niekiedy na zbyt żyznych dla siebie siedliskach.

3.Drzewostany zniekształcone i do przebudowy.

Powierzchnia drzewostanów zniekształconych i do przebudowy na obszarze LKP-u wynosi 2872,6 ha co stanowi 6,05 % powierzchni LKP-u

Drzewostany w większym lub mniejszym stopniu zniekształcone, wymagają ciągłego dostosowywania ich składów gatunkowych do siedlisk leśnych w czasie ich odnawiania, co jest sukcesywnie wykonywane. Wśród nich mogą znajdować się monokultury gatunków iglastych lub lite brzeziny rosnące na siedliskach Lśw, LMśw oraz żyznego wariantu BMśw. Proces przebudowy drzewostanów zniekształconych, tj. dostosowywanie ich składów gatunkowych do siedlisk, ciągle trwa i jest stosowany w obowiązujących planach urządzania lasu.

Zagospodarowanie drzewostanów zniekształconych na siedliskach odbiegających od stanu naturalnego

1. W projektowaniu urządzeniowym (średnio i długookresowym) będzie położony szczególny nacisk na przebudowę fragmentów lasu, stanowiących jednowiekowe i jednogatunkowe bloki o dużej powierzchni. Działania będą polegać na zakładaniu rozrębów z dopuszczeniem obniżenia wieku rębności. Dzięki temu możliwe będzie częściowe uregulowanie struktury powierzchniowej klas wieku. W perspektywie kilku dziesięcioleci pozwoli to uniknąć drastycznego podniesienia średniego wieku drzewostanów, kumulacji zapasu i powierzchni w drzewostanach rębnych i przeszlorębnych oraz deprecjacji surowca na pniu.
2. Rozpoczęcie przebudowy drzewostanów na siedliskach odbiegających od stanu naturalnego powinno następować co 10 do 20 lat wcześniej w stosunku do drzewostanów na siedliskach zbliżonych do naturalnych, a w przypadku uszkodzonych przez zwierzynę, zahubionych świerków o 40 lat wcześniej.
3. Przebudowa winna zmierzać ku stopniowej renaturalizacji.
4. W zależności od stopnia degradacji, wieku i składu gatunkowego drzewostanów, przebudowa prowadzona może być w ramach cięć pielęgnacyjnych, bądź też na drodze cięć rębniami złożonymi przy zastosowaniu krótkiego(do 10lat) okresu odnowienia lun średniego (11-20lat).
5. Prowadząc zabiegi hodowlane będą wykorzystywane zdolności regeneracyjne ekosystemów leśnych.
6. Zasady renaturalizacji ekosystemów leśnych nie mogą być stosowane schematycznie, muszą one uwzględniać lokalne uwarunkowania każdego drzewostanu.
6. Część drzewostanów młodszych klas wieku może być przebudowana w ramach cięć pielęgnacyjnych, głównie trzebieży wczesnych, z maksymalnym wykorzystaniem domieszek i samosiewów podokapowych.

7. W drzewostanach będą pozostawiane części samosiewów osiki, brzozy, iwy i graba, aż do fizjologicznej starości. Brak ich w składzie gatunkowym drzewostanu wpłynie niekorzystnie na cały ekosystem.
8. Szczególną ochroną będą objęte gatunki główne oraz cenne domieszki. Preferować należy dąb, klon, jesion, wiąz, lipę oraz liściaste gatunki podszytowe.

4. Gospodarka łowiecka

Na terenie LKP Puszcza Knyszyńska znajdują się dwa rejonu hodowlane zwierzyny:

- Rejon Hodowlany Puszczy Knyszyńskiej w skład którego wchodzi leśne obwody łowieckie Nadleśnictwa Czarna Białostocka, N. Dojlidy N. Supraśl Krynki i z poza LKP-u Nadleśnictwa Żednia, Knyszyn, Waliły.

- Rejon Hodowlany Bielski obejmujący zdecydowanie polne obwody Nadleśnictwa Dojlidy położone na południe od kompleksu Puszczy Knyszyńskiej.

W ramach LKP Puszcza Knyszyńska mieści się 31 obwodów łowieckich. Obwody zostały skategoryzowane jako bardzo słabe, słabe (w przewadze) i średnie. Ze zwierzyny grubej występują tu: łosie, jelenie, sarny, dziki oraz gatunki ssaków chronionych jak żubr, wilk i ryś. Ze zwierzyny drobnej przedmiotem gospodarowania są populacje zająca i kuropatwy.

Zasadnicze znaczenie dla gospodarki łowieckiej w LKP ma zwierzyna gruba, przede wszystkim jeleni, sarna i dzik. Jeleń w Puszczy Knyszyńskiej podlegał restytucji w latach powojennych. Osiąga tu optimum warunków występowania oraz prezentuje wyjątkową jakość osobniczą. To właśnie z Puszczy Knyszyńskiej pochodzi rekordowy dla Polski wieniec jelenia byka. Sarna nie prezentuje tak doskonałej budowy. Jej fluktuacje liczebności oraz jakość osobnicza w zdecydowanym stopniu są efektem trudnych warunków zimowych w poszczególnych latach. Populacja dzików podlega tym samym wahaniom liczebności. Stan liczebny zwierzyny grubej z wiosny 2012 roku prezentuje poniższa tabela.

inwentaryzacja marzec 2012r.			
łoś	jeleń	sarna	dzik
509	2639	3015	1527

Pomimo średnich i dużych zagęszczeń ssaków kopytnych, ich populacje użytkowane są rozsądnie i z dużym marginesem bezpieczeństwa. Uwzględnia się tu ubytki populacji spowodowane presją dużych drapieżników takich jak wilk i ryś. W przypadku populacji sarny i obwodów łowieckich typowo leśnych pozyskuje się głównie rogacze, aby nie wpływać znacząco na przyrost. Sarna jest główną ofiarą rysia. Wielkość pozyskania za ostatni sezon łowiecki prezentuje tabela:

pozyskanie za sezon 2011/2012		
jeleń	sarna	dzik
467	407	761

Stany liczebne zwierzyny w Puszczy Knyszyńskiej są coraz lepiej rozpoznane. Leśnicy wspólnie z kołami łowieckimi oraz przedstawicielami nauki korzystają z różnych metod oceny liczebności aby ten parametr określić jak najlepiej. Tyczy się to zarówno ustalania liczebności zwierząt łownych jak też dużych drapieżników i innych zwierząt gatunków chronionych.

Prowadzenie gospodarki łowieckiej na obwodach polnych na terenie N. Dojlidy jest mniej efektywne. Stan zwierzyny drobnej jest tu słaby. Populacje zająca i kuropatwy podlegały spadkowi liczebności jaki wystąpił w skali Europy w ostatnich kilkadziesiąt

latach. Pomimo podejmowanych prób odbudowy stanu liczebnego tych gatunków efekty są niezadowalające.

Prowadzenie gospodarki łowieckiej oprócz zarządzania populacjami zwierzyny to także zarządzanie ich biotopem. W obwodach łowieckich realizowane są programy naturalnych warunków bytowania zwierzyny polegające na utrzymywaniu łąk i poletek łowieckich, poprawy warunków żerowych i osłonowych dla zwierzyny. Wykorzystywane są również wszelkiego rodzaju działania jakie stwarzają inne działy gospodarki leśnej. Przy okazji pozyskiwania surowca drzewnego wykładane są drzewa do spalowania i zgryzania, przy pracach z hodowli lasu wprowadzane są aleje dębowe lub z drzew owocowych oraz podszyty.

Na terenie N. Supraśl znajdują się dwa obwody łowieckie (38 i 45), wyłączone z wydzierżawiania kołom Polskiego Związku Łowieckiego i przekazane w zarząd N. Supraśl. Są to tzw. ośrodki hodowli zwierzyny gdzie oprócz polowania - realizowane są cele związane w szczególności z:

- 1) prowadzeniem wzorcowego zagospodarowania łowisk, wdrażaniem nowych osiągnięć z zakresu łowiectwa;
- 2) prowadzeniem badań naukowych;
- 3) odtwarzaniem populacji zanikających gatunków zwierząt dziko żyjących;
- 4) hodowlą rodzimych gatunków zwierząt łownych w celu zasiedlania łowisk;
- 5) hodowlą zwierząt łownych szczególnie pożytecznych w biocenozach leśnych;
- 6) prowadzeniem szkoleń z zakresu łowiectwa.

5. Użytkowanie uboczne zwłaszcza zbiorów płodów runa leśnego.

Na początku lat dziewięćdziesiątych ze względów ekonomicznych zaprzestano pozyskiwania użytków o charakterze ubocznym, takich jak karpina i żywica. Pozyskuje się jedynie choinki, głównie z plantacji choinkowych i z cięć pielęgnacyjnych. W zależności od potrzeb dokonuje się zbioru nasion i szyszek. Płody runa leśnego takie jak grzyby i jagody, zbierane są tak na użytek własny przez okolicznych mieszkańców jak i odsprzedaży ich w licznych tu punktach różnych firm skupujące je od w celach handlowych. Grzyby i jagody to również atrakcja i pożytek dla licznie odwiedzających okoliczne lasy turystów, przede wszystkim z dużej aglomeracji miejskiej, jaką jest Białystok. Należy podkreślić, że uzyskane pieniądze ze sprzedaży przez mieszkańców tego regionu z zebranych grzybów, jagód czy roślin zielarskich są niejednokrotnie znaczącymi ich dochodami w budżetach domowych. Zbieranie płodów runa leśnego stanowi w Puszczy Knyszyńskiej wielowiekową tradycję.

Sporadycznie zbierane są na domowy użytek rośliny lecznicze, takie jak : kwiat lipy, kora kruszyny i dębu, pędy sosny i rośliny użytkowe na potrzeby gospodarstw domowych (maliny, poziomki, jeżyny). Surowce zielarskie z terenu L.K.P. skupowane są w znaczących ilościach przez różnego rodzaju firmy, głównie jednak przez „Herbapol” w Białymstoku.

Na terenie LKP „ Puszcza Knyszyńska” istnieje stosunkowo bogata baza roślin leczniczych: konwalia majowa, kruszyna, wiaźówka błotna, malina, borówka brusznica i czernica, brzoza brodawkowata, czeremcha zwyczajna, dziurawiec, glistnik jaskółcze ziele, jarzab pospolity, krwawnik, leszczyna, marzanka wonna, mniszek pospolity, nawłóć kanadyjska, nostrzyk żółty, perz właściwy, pokrzywa, poziomka, przylaszczka pospolita, rdest wężownik, szczawik zajęczy, osika, wierzbówka kiprzyca, ziarnopłon wiosenny i wiele innych. Brak jest jednak danych określających dokładnie zasoby tych roślin możliwych do pozyskania w całości lub ich części. Podobnie dotyczy to płodów runa leśnego.

7. Zagrożenia

Szczególne walory przyrodnicze tego obszaru ,sąsiedztwo dużego ośrodka miejskiego mogą powodować ograniczenia funkcji produkcyjnych na rzecz funkcji środowiskowych i społecznych. Poważny wpływ na realizację funkcji gospodarczych może mieć opracowanie zadań ochronnych lub planów ochrony obszarów Natura 2000,

Racjonalne gospodarowanie mogą utrudniać lub uniemożliwiać różne formy działalności protestacyjnej, osób i organizacji, które propagując ochronę przyrody, całkowicie negują działalność gospodarczą na terenach leśnych w ogóle czy też na pewnych fragmentach. Czynnikiem istotnie wpływającym na ekosystemy leśne i ograniczenie ich zdolności produkcyjnych, a przede wszystkim stabilności jest obniżanie się poziomu wód gruntowych. Zmiany rozkładu opadów w ciągu roku. Zmiany klimatyczne odczuwalne w tym rejonie powodują przekształcenia których skutki będzie można obserwować w długim okresie czasu i mogą one powodować zmiany w składzie gatunkowym drzewostanów. Zagrożenia dla funkcji gospodarczej mogą powstać z takich samych przyczyn jak zagrożenia walorów przyrodniczych. Szczególnie istotnym jest stały opad różnych zanieczyszczeń z powietrza który aktualnie wynosi sumarycznie ok. 73,5 kg/ha rocznie. Te dane jednoznacznie wykazują przyczynę podnoszenia się żyzności siedlisk leśnych. i trendy zmian w składzie gatunkowym drzewostanów. Zagrożenia powstałe w wyniku tego procesu kumulują się ponieważ wycofują się gatunki siedlisk ubogich, a gatunki siedlisk żyznych mają za mało opadów rocznych lub za niskie temperatury zimowe.

III Walory historyczne i kulturowe.

1. Rys historyczny.

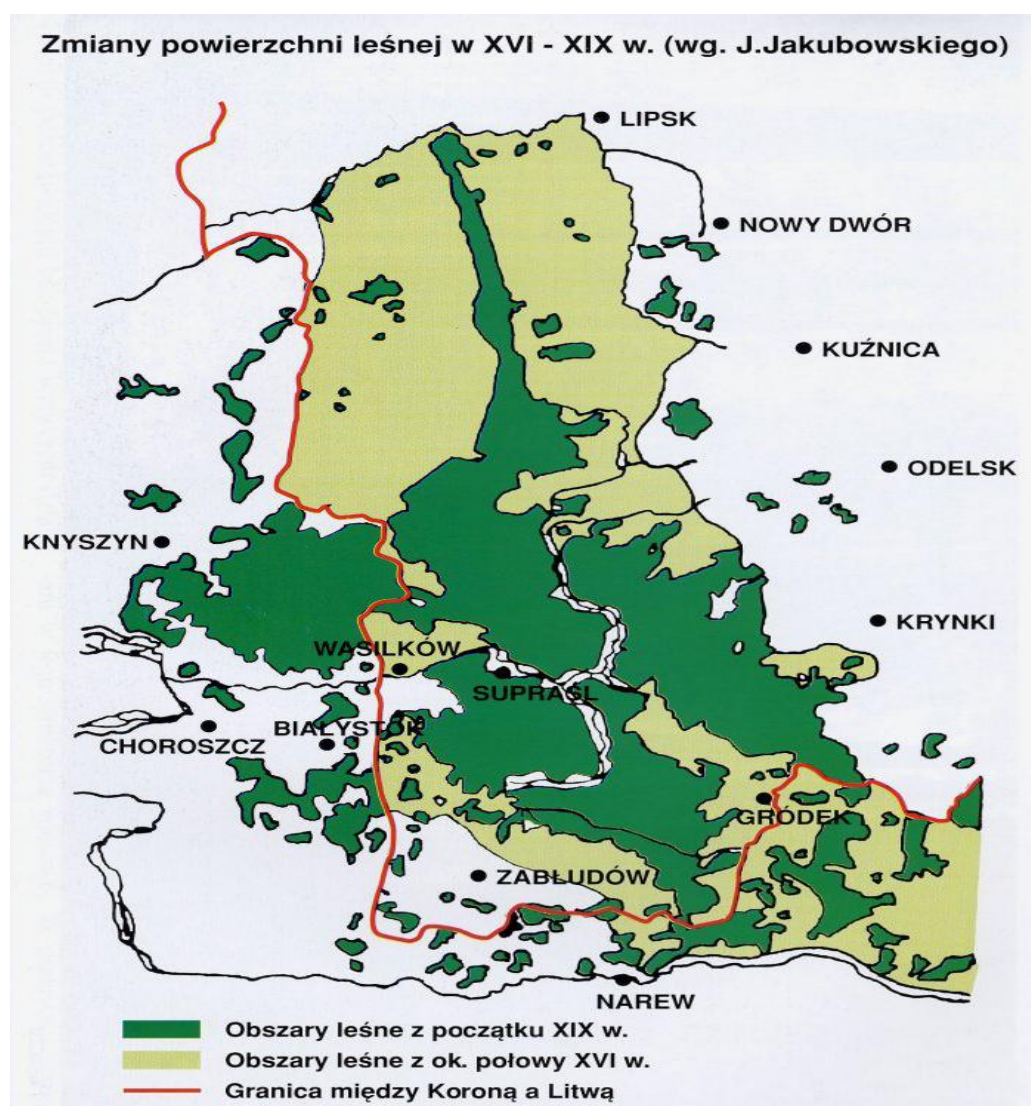
Najstarsze ślady działalności ludzkiej na terenie obecnej Puszczy Knyszyńskiej pochodzą z początku holocenu i mają ścisły związek z przemierzającym wówczas sezonowo omawiany obszar reniferem. Stada tych zwierząt w surowym klimacie, pozwalającym wówczas na rozwój roślinności typu tundrowego, stanowiły zaplecze żywnościowe (mięso, mleko) i surowcowe (skóry na odzież, poroże i kości na broń ozdoby). W miarę ocieplenia się klimatu i wkraczania lasu typu tajgi zmieniał się również świat zwierząt. Prawdopodobnie od schyłku okresu borealnego (ok. 6000 lat temu) obszar dorzecza Supraśli nieprzerwanie porastały lasy, stanowiące miejsce dogodnych polowań. Pierwsze ślady uprawy roli pochodzą sprzed ok. 4000 lat, jednak najbardziej wzmożoną penetrację przez ówczesne plemiona stwierdzono na podstawie licznych znalezisk fragmentów ceramiki i broni ok. 3000 lat temu. Z tego też okresu pochodzi odkryta przez leśnika P. Romana Pruskiego kopalnia krzemienia, świadcząca o produkcji narzędzi i broni przewyższającej potrzeby zamieszkującej tu ludności, a znalezione, pochodzące z tego okresu narzędzia z brązu, wskazują na rozległe kontakty ówczesnych mieszkańców i handel wymienny. Zalesione i trudnodostępne tereny w widłach Biebrzy i Narwi, pozostawały długo bez przynależności politycznej, a puszcza bardzo powoli cofała się przed człowiekiem zasiedlającym ją z trzech kierunków: od strony Bugu, od Niemna i od Mazowsza. W XIII wieku rozpoczynają się w dorzeczu Biebrzy i Narwi długotrwałe i wyniszczające walki o objęcie władania nad tym obszarem. Wzajemne najazdy najpierw Jaćwingów, Prusów, Mazowszan i Rusinów, a następnie Litwinów i Krzyżaków, doprowadziły w ciągu XIII i XIV w. do zniszczenia wcześniejszego osadnictwa tego terenu. Po unormowaniu się stosunków polsko litewskich (unia w Krewie – 1385 r.) i powstrzymaniu ekspansji krzyżackiej (bitwa pod Grunwaldem 1410r.) następuje ponowny rozwój osadnictwa, doprowadzający do podziału olbrzymiej puszczy Grodzieńskiej, stanowiącej zasadniczą część obecnej Puszczy Knyszyńskiej, na mniejsze jednostki administracyjne. Teren obecnego Nadleśnictwa Supraśl (z wyjątkiem leśnictwa Krasne), położony jest na części dawnego leśnictwa sokólskiego, tworzonego z czterech kwaterek - puszczy: Kuźnickiej, Molawickiej, Odelskiej i Kryńskiej. Najintensywniejszy rozwój osadnictwa następuje za czasów królowej Bony. Powstają wówczas na skraju rozległych lasów wsie - ulicówki, rozwijają się miasta - Krynki, Nowy Dwór, Kuźnica. Kolonizacja terenów między Krynkami i Sokółką została zakończona na przełomie XVI i XVII w.

Sprawy związane z administrowaniem puszczy na Litwie (w granicach której był teren obecnego Nadleśnictwa Supraśl) określił Zygmunt August w dokumencie „Ustawa

leśniczym” wydanym w 1568 roku. Najważniejszym urzędem administracyjnym był leśniczy. Do bezpośredniego zarządu puszczą miał on urzędnika zwanego podleśnym. Istniała też służba leśna podległa leśniczemu - osocznicy i strzelcy.

Część obecnego Obrębu Supraśl, położona na południe od rzeki Supraśl znajdowała się w posiadaniu prywatnym rodziny Chodkiewiczów. W 1498 r. Aleksander Chodkiewicz sprowadził do Gródka (oni wkrótce przenieśli się w nowe miejsce gdzie wybudowali klasztor dając początek Supraślowi) mnichów reguły Bazylego Wielkiego, którym nadał w 1533 roku fragment Puszczy Błudowskiej (obecne leśnictwo Krasne). W dobrach zakonnych już w XVI w. oprócz zabudowań zakonnych znajdowało się szereg innych obiektów gospodarczych: zabudowania folwarczne, młyn, browar, tartak, cegielnia. W XVII w. założona zostaje drukarnia a na początku XVIII w. nad rzeką uruchomiono papiernię. Po III rozbiorze Polski cała dzisiejsza Puszcza Knyszyńska znalazła się w zaborze pruskim, stanowiąc lasy rządowe (łącznie ze skonfiskowanymi dobrami bazylianów). Po pokoju w Tylży omawiane tereny znalazły się w granicach Cesarstwa Rosyjskiego, a dobra pobazyliańskie ponownie zmieniły swój status. Folwark i zwarty kompleks leśny wokół klasztoru wydzierżawił w 1834, a wykupił w 1867 roku od rządu rosyjskiego łódzki fabrykant Wilhelm Fryderyk Zachert, który zapoczątkował w Supraślu błyskawiczny rozwój przemysłu włókienniczego.

Ryc.2. Zmiany powierzchni leśnej w Puszczy Knyszyńskiej w XVI-XIX w.
[wg. J. Jakubowskiego]

Początek I wojny światowej w 1914 roku i okupację niemiecką lat 1915-1918 Puszcza odczuła dotkliwie. Liczne pożary podczas walk frontowych, przemarsze wojsk i budowa umocnień, a następnie trzyletnia, forsowna eksploatacja lasów, spowodowały straty lasów na powierzchni ok. 10000 ha. W 1916 roku celem sprawniejszej eksploatacji lasów wybudowano kolejkę wąskotorową między liniami kolejowymi Białystok - Baranowicze (stacja kolejowa Waliły) i Białystok – Grodno (stacje kolejowe Czarna Wieś i Czarny Blok). Przy stacjach tych powstały trzy duże (obok istniejących wielu mniejszych) tartaki. Po odzyskaniu niepodległości lasy położone na północ od rzeki Supraśl weszły w skład lasów państwowych, natomiast na południe – stanowiły własność prywatną. Lasy Puszczy podzielono na 9 nadleśnictw stanowiących samodzielne jednostki gospodarcze, między innymi: Nadleśnictwo Sokółka (obecny obręb Sokółka) i Nadleśnictwo Supraśl (obecny obręb Supraśl). II wojna światowa przyniosła najpierw okupację radziecką (1939-1941) i dewastację lasów, a następnie niemiecką. Niemcy widzieli w przyszłości tereny te jako swoje, z olbrzymim kompleksem leśnym łączącym Puszcę Białowieską, Knyszyńską i Augustowską, dlatego też gospodarowali oszczędniej, w oparciu o plany urzędniowe. Po II wojnie światowej, duże połacie lasu prywatnego (w tym dobra zachertowskie) zostały upaństwowione. Granica własności bazylianów i Zachertów przetrwała do dzisiaj oddzielając nadleśnictwa Supraśl i Dojlidy.

2. Obiekty występujące na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Supraśl.

- Kolejka wąskotorowa z Czarnej Białostockiej do Kopnej Góry – obiekt ten na mocy decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Białymstoku z dnia 13.10.1992 r. został wpisany do rejestru zabytków (pod nr 750). Stanowi on fragment linii wąskotorowej zbudowanej przez Niemców w czasie I wojny światowej do transportu drewna. Po 1945 r. Linia była eksploatowana przez Zakład Transportu i Spedycji Lasów Państwowych do roku 1991.

Kapliczki nadrzewne w liczbie 28 sztuk rozrzucone po całym terenie Nadleśnictwa. Najstarsza z nich jest z 1880 roku, a najmłodsza pochodzi z 1970 roku.

- Osada leśna w Kopnej Górze
 - 2 domy, 2 stodoły, obora drew. i piwnica mur. z 1928 r.,
- Podsokoła
 - zabudowania drew. z pocz. i lat 30 XX w.

2.1 Obiekty w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Supraśl.

- układ urbanistyczny XVI-XIX w.,
- zespół klasztorny bazylianów (cerkiew mur. p.w. Zwiastowania NMP z lat 1503-11, cerkiew mur. p. w. św. Jana Teologa z lat 1889-91, budynki klasztorne z lat 1755-64, brama - dzwonnica z 1752 r., pałac archimandrytów z 1635-55 mur.),
- zespół kościoła katolickiego p. w. św. Trójcy (kościół mur. z lat 1861-65, ogrodzenie z kostnicą mur. 2 poł. XIX w.),
- zespół kościoła ewangelicko-augsburskiego obecnie katolickiego (kościół mur. z 1870r., ogrodzenie mur. z kam. k. XIX w.),
- „Stara Poczta” – budynek drewniany z końca XVIII w.,
- Kaplica grecko-katolicka cmentarna (obecnie obiekt rzym. – kat. p.w. Wszystkich Świętych), wieża pocz. XVIII w. korpus lata 50 XIX w.,
- Kaplica grobowa rodziny Buchholtzów (murowana 1904 r.),
- Kaplica grobowa rodziny Zachertów (murowana 1885 r.),
- Zespół Pałacowy Buchholtzów (koniec XIX w. – Obecnie Liceum Sztuk Plastycznych),
- Dwór Zacherta („Biały Dworek”) – poł. XIX w – obecnie siedziba Zarządu PKPK,
- Zespół fabryczny Jansena – murowany 1849 r.,
- Zespół fabryki włókienniczej Zacherta – murowany 1834 r.,
- Wieża ciśień fabryki sukna Cytrona – murowana koniec XIX w.

- Kapliczka (lata 60 XX w. – brak cech stylowych)
- Krasne
- Młyn wodny drewniano – murowany 1924 – 1927r.
- Dom drewniany 1813 r.
- Podsokoła Karczma drewniana – 2 poł. XIX w.
- Wierzchlesie
- Kapliczka (na przydrożnej lipie – 1922 r.),
- Kapliczka (lipa przed zagrodą nr 40 – sztuka ludowa 1922 r.),
- Kapliczka (przy skrzyżowaniu dróg gruntowych na kasztanowcu – 1920 r.).
- Międzyrzecze drewniany młyn wodny z 1858r.
- Woronicze.,
- kapliczka przy drodze do w.Łażnie – 1960 r.(brak cech stylowych).

3 Obiekty w zarządzie nadleśnictwa Czarna Białostocka

Miejsca historyczne i kulturowe

p.	L-ctwo	Nr oddz.	Przedmiot ochrony
	2	3	4
Obręb Czarna Białostocka			
	Wilcza Jama	161 c	Mogiłka Powstańców z 1863 r ; krzyż metalowy z tablicą pamiątkową; ogrodzone płotem
	Niemczyn	95 b	Biały drewniany krzyż upamiętniający Powstanie Styczniowe
Obręb Złota Wieś			
	Budzisk	60 a	Mogiłka upamiętniająca miejsce stacjonowania powstańców z Powstania Styczniowego
	Budzisk	69 g	Fundamenty po spalonej gajówce z okresu II Wojny Światowej
	Buksztel	61 b	Krzyż dębowy z tablicą pamiątkową z okresu Powstania Styczniowego
	Buksztel	120 g	Grób <i>nieznanego żołnierza</i> z okresu II Wojny Światowej
	Buksztel	117 b	Grób z 1920 roku

3.1 Obiekty w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Czarna Białostocka.

Czarna Białostocka

- torowisko kolejki wąskotorowej, 1914-1918 (nr rej.: 750 z 13.10.1992),
- dworzec kolejowy – murowany budynek z lat 20-tych XX wieku,
- osiedle mieszkaniowe pracowników leśnych – cztery drewniane domy z 1938 roku przy ul. Gołębiej nr 1,3,5 i 7.

ul. Kościelna zagroda nr 3 – dom i piwnica murowana z 1864 roku,

ul. Krótkadom nr 2 – drewniany budynek z końca XIX wieku,

ul. Marszałkowska

- dom nr 4 – drewniany budynek z końca XIX wieku,
- dom nr 14 – drewniany budynek z końca XIX wieku,
- dom nr 23 – drewniany budynek z końca XIX wieku,

- dom nr 25 – drewniany budynek z końca XIX wieku,
 - zagroda nr 27: dom i magazyn drewniany z lat 30-tych XX wieku (obecnie siedziba Nadleśnictwa Czarna Białostocka),
- ul. Młynowa* dom nr 1 – drewniany budynek z końca XIX wieku,
- ul. Piłsudskiego* dom nr 2 – murowany budynek z 1934 roku (obecnie siedziba U.M. i G. Czarna Białostocka),
- ul. Podleśna*
- zagroda nr 10:
 - dom drewniany z końca XIX wieku,
 - 2 budynki gospodarcze z końca XIX wieku,
 - wyluszczenie nasion szyszkowych – budynki drewniane z lat 30-tych XX wieku (obecnie magazyny);
- Brzozówka Koronna dom nr 5 - drewniany budynek z około 1890 roku;
- Brzozówka Ziemiańska
- zagroda nr 3:
 - dom drewniany z około 1880 roku,
 - obora drewniana z drugiej połowy XIX wieku,
 - stodoła drewniana z 1833 roku,
 - wozownia drewniana z połowy XIX wieku;
- Czarna Wieś Kościelna
- zespół kościoła parafialnego pod wezwaniem Matki Boskiej Anielskiej:
 - kościół murowany z lat 1912-1920,
 - plebania drewniana z 1912 roku,
 - zagroda nr 71:
 - drewniany dom ze stodołą z końca XIX wieku,
 - stodoła drewniana z lat 30-tych XX wieku,
 - piwnica drewniano-kamienna z lat 20-tych XX wieku;
- Niemczyn
- zagroda nr 14:
 - dom drewniany z 1928 roku,
 - stajnia drewniana z końca XIX wieku,
 - dom nr 15 – drewniany budynek (obecnie nie użytkowany) z trzeciego ćwierćwiecza XIX wieku;
- Horodnianska osada w oddziale 202-i – stary, drewniany budynek dawnego Nadleśnictwa Czarna Białostocka;
- Studzianki
- dom nr 150 – budynek drewniany z końca XIX wieku,
 - zespół wiatraka:
 - wiatrak holenderski – drewniany obiekt z 1939 roku pochodzący ze wsi Milewskie (nr rej.: 522 z 25.06.1982),
 - spichlerz drewniany z lat 20-tych XX wieku przeniesiony tu w latach 80-tych.

4. Obiekty w zarządzie Nadleśnictwa Dojlidy

Na gruntach zarządzanych przez nadleśnictwo najstarszym obiektem jest osada - leśniczówka w miejscowości Ponikła z początku lat 30-tych XX w.

4.1 Obiekty w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Dojlidy .

I. Gmina Choroszcz (Miasto i Obszar wiejski)

- Letnia rezydencja Branickich w Choroszczy
Zrekonstruowany po wojnie, położony na sztucznej wyspie pałacyk z XVIII w. był własnością rodu Branickich i stanowił ich letnią rezydencję. Obecnie znajduje się tu

Muzeum Wnętrz Pałacowych z ekspozycją mebli, wyrobów porcelanowych, zabytkowych zegarów, lichtarzy i kobierców.

- **Zerwany Most w Kruszewie**

Most był dwukrotnie niszczony, pierwszy raz w 1914 r. podczas I Wojny Światowej, drugi raz w 1939 r., podczas II Wojny Światowej. Za każdym razem 11 lat po skończonej budowie, z czym związana jest miejscowa legenda, w obawie przed którą most nie został nigdy odbudowany. Obecnie jest to punkt obserwacyjny na rozlewiska rzeki Narew

II. Gmina Dobrzyniewo Duże

- **Kaplica murowano-drewniana w Pogorzałkach**

Zabytkowa kaplica otoczona kamiennym murem, w której zgodnie z legendą modlili się powstańcy z 1863 roku.

- **Cerkiew pw. Podwyższenia Krzyża Pańskiego w Fastach**

Pochodząca z 1875 r. „malowniczo położona sześciokopułowa z trójkondygnacyjną wieżą cerkiew.

III. Gmina Juchnowiec Kościelny

- **Ruiny Pałacu w Lewickich**

Ruiny klasycystycznego pałacu z XIX w. należącego do rodziny Nowickich. Pałac szczęśliwie przetrwał obie wojny światowe, jednak do dziś zachowały się tylko fragmenty niegdyś wspaniałej budowli.

- **Drewniana zabudowa wiejska w Wojszkach**

W dolinie rzeki Narew znajduje się malownicza wieś Wojszki z wyróżniającą się drewnianą zabudową o niezwykle bogatych zdobieniach.

IV. Gmina Supraśl Obszar wiejski

- **Trakt Napoleoński z 1812 r.**

Trakt to jedna z dróg powrotu pozostałości armii Napoleona po klęsce w Rosji. Trakt przecina Puszcę Knyszyńską, prowadząc od granicy z Białorusią aż do Białegostoku. Dziś jest to mało uczęszczana droga leśna, idealna do wyciszających spacerów. Traktem przebiega niebieski szlak pieszy, który śmiało można polecić również rowerzystom i narciarzom.

- **Góra Kawelina. Zabudowania pałacowe w Majówce.**

Miejsce związane z historią białostockiego sportu. W istniejącym tu niegdyś majątku Majówka mieszkał z rodziną pułkownik armii carskiej, Mikołaj Kawelin. Majątek otrzymał podobno od Państwa Polskiego w dowód wdzięczności za uratowanie życia marszałkowi Piłsudskiemu. W latach 1932- 35 pułkownik Kawelin pełnił funkcję prezesa „Jagiellonii”. Na początku II Wojny Światowej wyjechał do Warszawy, gdzie wkrótce zmarł. Majątek w Majówce zaczął podupadać. Dziś pozostała tylko pamięć o dworcu i jego mieszkańcach.

V. Gmina Suraż (Miasto i Obszar wiejski)

- **Zabudowa urbanistyczna Suraża**

Układ przestrzenny z XV i XVI w. z dwoma rynkami, najlepiej zachowany w całym Wielkim Księstwie Litewskim, jest jeden z najcenniejszych zabytków urbanistycznych. Tworzą go dwie części przedzielone rzeką Narew. Na prawobrzeżnej stronie centrum układu urbanistycznego stanowiła cerkiew, a na lewobrzeżnej – kościół, który stoi do dziś. Do dziś prawobrzeżna część Suraża nosi nazwę „ruska”, a lewobrzeżna – „lacka”.

- **Wieś tematyczna Zawyki**

Typowa wieś ulicówka z domami mieszkalnymi przy ulicy i budynkami gospodarczymi na wydłużonych posesjach, gdzie blisko połowa budynków jest drewniana. Najcenniejszym zabytkiem są dwie kaplice z poł. XVIII w. kryte gontem.

Wieś Zawyki to także ważny punkt na Podlaskim Szlaku Bocianim, gdzie corocznie gniazduje około 30 rodzin bocianich.

VI. Gmina Turośń Kościelna

- Kościół parafialny pw. Św. Trójcy w Turośni Kościelnej
Pierwszy wzniesiony w 1515 roku kościół spłonął dwukrotnie, a nową drewnianą świątynię wzniesiono w 1638 r. Obecny murowany kościół zbudowano w latach 1778-1783, który w 1882 r. został znacząco rozbudowany.

VII. Gmina Wasilków (Miasto i Obszar wiejski)

- Białostockie Muzeum Wsi (Skansen)
Położone przy szosie do Augustowa zbudowane zostało w latach 1983-1989 i odtwarza zabudowę wsi charakterystyczną dla części wschodniego Podlasia, wschodniego Mazowsza (bez Kurpi) i Pojezierza Augustowsko-Suwalskiego na przeł. XIX i XX w. Zebrano w nim ponad 4 tys. eksponatów.
Budynki skansenu rozmieszczone są na terasach rzeki Supraśl i wkomponowane w krajobraz o parkowym charakterze. Wiatrak - "koźlak" zbudowany w 1836 r. w Matyskach k/Łap. Obok znajduje się kuźnia z 1914r., pochodząca z Gródka, oraz zespół budynków leśnych skupionych w dwu zagrodach. Gajówka i sąsiadujący z nią budynek inwentarski przeniesione zostały z okolic Suwałk, stodoła z Wdowina k/Ciechanowca. Z Suwalszczyzny, z osady Lipniak, pochodzi również leśniczówka, natomiast towarzyszące jej stodoła, spichrz i owczarnia – z Karczmiska koło Czarnej Białostockiej. Przy gajówce umieszczony jest głaz z inskrypcją w j. rosyjskim upamiętniający pomiary lasów Puszczy Knyszyńskiej, przeprowadzone przez administrację carską w połowie XIX w. Do skansenu został przeniesiony dwór ziemiański o cechach klasycystycznych z Bobry Wielkiej koło Nowego Dworu. Przy dworze znajdują się dwa spichrze: z Gąsówki Starej koło Łap, z początku XX w. i osiemnastowieczny ze Starej Wsi. Odtworzono też układ przestrzenny przysiółka drobnoszlacheckiego charakterystyczny dla osadnictwa szlacheckiego z pogranicza Mazowsza i Podlasia, wyróżniający się swobodną zabudową i niewielką liczbą siedlisk. Chałupy (dworki) i budynki gospodarcze przysiółka przeniesione zostały z okolic Ciechanowca, Brańska, Drohiczyzna, Sokół, Szepietowa i Łap. Najstarsze, pochodzą z drugiej połowy XIX w. Z przysiółkiem sąsiadują remiza strażacka z Rudki koło Brańska, z 1926 r., młyn wodny z Bagniuł koło Michałowa, z 1941 r. oraz niewielki wiatrak przeniesiony z okolic Juchnowca. W skansenie zgromadzono także znaczną kolekcję przedmiotów codziennego użytku.
- Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej w Świętej Wodzie
Pierwsze ustne wzmianki o sanktuarium pochodzą z podań ludowych nawet z XIII w., zaś dokumenty piśmienne z 1719 r., kiedy to została poświęcona kaplica nad cudownym źródłem, ufundowana przez szlachcica Lenczewskiego w dowód wdzięczności za cudowne odzyskanie wzroku. Po burzliwym okresie w latach 50. XX wieku odbudowany został kościół, a nad źródłem wzniesiona została kamienna Grota Matki Bożej, wzorowana na Grocie z Lourdes.
- Nekropolia w Wasilkowie
Cmentarz katolicki założony w XIX w., najstarsze nagrobki pochodzą z lat 1896-1900.

5. W granicach administracyjnych Nadleśnictwa Krynki występują następujące zabytki kultury materialnej:

układy urbanistyczne wsi i miast, kościoły i inne budynki oraz budowle sakralne; budynki mieszkalne i gospodarcze, cmentarze, dwory i zespoły dworskie parki dworskie.

Gm. KRYNKI – Górka

zespół dworski, 1 pol. XIX, nr rej.: 472 z 21.11.1979:

dwór drewniany, park

Kruszyniany

układ przestrzenny wsi, XVII, nr rej.: 478 z 17.12.1979
meczet muzułmański, najstarszy w Polsce, XVIII, nr rej.: 168 (174) z 3.11.1960
cmentarz muzułmański, 2 poł. XVII, nr rej.: 634 z 31.12.1986
głaz upamiętniający 300-lecie osadnictwa tatarskiego w Polsce
liczne domy z końca XIX w.

Krynki

układ przestrzenny, XVI-XVIII, nr rej.: 448 z 16.07.1979
kościół parafialny . p.w. w. Anny, 1907-1913, nr rej.: A-131 z 11.04.1991
dzwonnica, poł. XVIII, nr rej.: A-131 z 4.11.1966
cmentarz kościelny, XVII-XIX, nr rej.: A-131 z 4.03.1992
ogrodzenie, nr rej.: j.w.
cmentarz prawosławny, nr rej.: 448 z 16.07.1979 (dec.: układ urbanistyczny)
kaplica prawosławna cmentarna p.w. w. Antoniego, drewn., 1 poł. XVIII, nr rej.: 252 z 4.11.1966 i z 11.04.1996
bożnica, ob. magazyn, ul. Czysta 10a, 2 poł. XIX, nr rej.: A-11 z 29.09.2000
synagoga (ruina), ul. Garbarska, XVIII/XIX, nr rej.: 130 (136) z 22.11.1958
synagoga, ob. kino, ul. Piłsudskiego, XIX, nr rej.: 221 z 22.10.1966
cmentarz rzym.-kat., nr rej.: 448 z 16.07.1979 (dec.: układ urbanistyczny)
cmentarz żydowski, XIX, nr rej.: A-115 z 30.12.1987, 448 z 16.04.1979
dwór, ul. Stary Dwór 8, drewniany, 1928, nr rej.: 717 z 21.04.1989
park dworski, XVIII-XIX, nr rej.: 354 z 12.05.1975 oraz 707 z 26.09.1988

Nietupa

młyn wodny, drewn., 2 poł. XIX, nr rej.: 604 z 16.12.1985
Rudaki (zał. W 1560r.) ruiny folwarku, park dworski, po 1918, nr rej.: 752 z 19.12.1991
Żylicze (wieś wymieniona w 1558r.) zespół folwarczny, XIX/XX, nr rej.: 751 z 21.02.1991:
obora, kamienna, spichlerz ,piwnica i lodownia ,park, aleja lipowa

Gm. SZUDZIAŁOWO

Minkowice

wiatrak, drewniany, 1900, nr rej.: 378 z 22.05.1976
(źródło: Wojewódzki Konserwator Zabytków)

Inne miejsca zabytkowe w tym ruiny i pozostałości:

Zubrzyca Wielka: pozostałości parku dworskiego 2 poł. XVIIIw. ,pozostałości wiatraków między Zubrzą a Wojnowcami

Zubrzyca Mała: wiatrak na wsch. od wsi

Wojnowce: wiatrak na północ od wsi,

Horcza Dolne: wieś powstała 1558r., murowana kapliczka z ok. 1930r.

Suchynicze: wieś z zabudowaniami z końca XIX w.

Samogród: Cerkiew wybud po 1867r.

Pisarzowce: Dwór drewniany z ok. 1850r.

Szczęsnowicze: wiatrak koźlak z 1946r.

Zubowszczyzna: pozostałości parku dworskiego z 2 poł. XIXw.

Nowinka: wiatrak koźlak z 1944r.

Szudziałowo: cmentarz prawosławny z końca XIXw., kościół z lat 1935-38r.,domy drew. z końca XIXw.

Pierozki: bud. drew z końca XIXw i pocz. XXw.

Jurowlany: wieś założona w XVIw., cerkiew z 1870r. , drew. cerkiew cmentarna z 1865r., drew. dom duchowieństwa prawosławnego z XIXw., domy drew. z końca XIXw.

Usnarz Górny: pozostałości dworu – kamienna wieża widok z pocz. XX w. kamienna stodoła z końca XIX w,

Ozierany Małe i Wielkie: liczne domy z końca XIX i pocz. XXw.
Białogorce: młyn na Nietupie, zdewastowany

Miejsca pamięci i mogiły w Nadleśnictwie Krynki

miejsca pamięci: oddz. 176, 507

mogiły: cz. oddz. 320, 331, 332, 372, 429, 181, 554; okolice oddz. 98, 102

krzyże: 421c, 523, 416, 467

kapliczki: 421c kapliczka Nadleśnictwa Krynki pw. św. Eustachego

5. Stanowiska archeologiczne w zarządzie Nadleśnictwa Supraśl.

Rozpoznanie osadnictwa pradziejowego i wczesnośredniowiecznego na terenie Puszczy Knyszyńskiej jest niestety słabe (Bieńkowska K., i inni, 1998). Główną przyczyną jest fakt dużego zalesienia tego obszaru, uniemożliwiającego prowadzenie w szerszym zakresie badań rozpoznawczych. Poszukiwanie i ewidencjonowanie stanowisk archeologicznych rozpoczęto w ramach akcji Archeologiczne Zdjęcie Polski. Penetrowano nie zalesione obszary, głównie w sąsiedztwie cieków wodnych Supraśli i jej dopływów. Na podstawie spenetrowanego dotychczas obszaru można stwierdzić iż najstarsze ślady pobytu gromad ludzkich w Puszczy Knyszyńskiej pochodzą sprzed około 10 tys. Lat (Bieńkowska K., i inni, 1998). W epoce kamienia (200 tys. – 1800 lat p.n.e.) i brązu 1800 – 700 lat p.n.e.) osady zakładane na tym terenie miały charakter krótkotrwały, związany z typem gospodarki myśliwsko-zbierackiej. Na siedliska wybierano wydmy lub tarasy nadzalewowe w obrębie dolin rzecznych. Wyraźny wzrost osadnictwa nastąpił w tym rejonie dopiero w średniowieczu, w okresie piastowskim (950 – pocz. XIV w.). Na terenie w zasięgu administracyjnym Nadleśnictwa Supraśl znajduje się ponad 40 odkrytych stanowisk archeologicznych położonych w okolicach miejscowości: Supraśl, Lipina, Surażkowo, Lipowy Most, Wierzchlesie, Ogrodniczki, Moczalnia Stara i Cieliczanka. Są to głównie ślady osad z różnych okresów dziejowych: począwszy od epoki kamienia, aż do średniowiecza.

Miejsca pamięci narodowej.

- Obok arboretum pomnik poświęcony Powstańcom 1863 postawiony przed 1939 r przez leśników leśnictwa sokólskiego; obok tablica upamiętniająca miejsce spoczynku 46 żołnierzy poległych w bitwie pod Sokółką w 1831 roku-ekshumowani- w przygotowaniu budowa ich cmentarza wojennego na terenie arboretum.
- W oddziale 264 Obrębu Sokółka, na terenie arboretum, przy grupie pomnikowych dębów, znajduje się krzyż upamiętniający miejsce straceń powstańców z 1863 r.
- W oddziale 188 Obrębu Supraśl przy skrzyżowaniu dróg leśnych znajdują się 3 krzyże upamiętniające miejsce straceń powstańców z 1863 r. W miejscu tym umiejscowiona jest również galeria rzeźby lokalnego twórcy ludowego
- W miejscowości Łaźnie znajduje się pamiątkowa tablica upamiętniająca miejsce kaźni 56 osób rozstrzelanych przez Niemców w listopadzie 1943 r. Tzw. Grób Nieznanego Żołnierza w oddz. 244 I-ctwa Krasne wpisany do rejestru zabytków nr. 458 z 14.06.1987 r Miejsce pochówku na obrzeżu Supraśla prawdopodobnie z okresu wojen napoleońskich.-tablica pamiątkowa.

6. Stanowiska Archeologiczne i miejsca pamięci narodowej w zarządzie Nadleśnictwa Dojlidy .

Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Dojlidy, w obrębie Dojlidy, znajdują się dwa cmentarze z okresu II wojny światowej:

- Cmentarz ofiar hitlerowskich najeźdźców. Spoczywają tu prochy tysięcy obywateli polskich zamordowanych w latach 1941-1943. (leśnictwo Zielona, oddz. 170b),
- Cmentarz żołnierzy Armii Czerwonej (leśnictwo Solnicki Las, oddz. 146c).

7. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Dojlidy, znajduje się wiele miejsc pamięci narodowej. Są to m.in.:

- Cmentarz w Lesie Pietrasze. Spoczywają tu zwłoki ok. 5 tys. Żydów zamordowanych przez hitlerowców w dniach 3 i 12 lipca 1941 r. oraz ok. 100 Polaków i Białorusinów zamordowanych w późniejszym okresie. Pomędzy mogiłami obelisk oraz krzyż brzozy.
- Cmentarz ofiar hitleryzmu w Grabówce, gdzie w 9 zbiorowych mogiłach spoczywa 16000 osób zamordowanych w latach 1941-1944. W pobliżu pomnik „W hołdzie ofiarom hitlerowskiego ludobójstwa” ufundowany przez społeczność powiatu białostockiego w 1973 r.
- W Białymstoku w parku przy ul. Żabiej złożone są prochy ok. 3500 Żydów pomordowanych przez hitlerowców w akcjach eksterminacyjnych oraz poległych w getcie białostockim. W pobliżu znajduje się mogiła Powstańców getta białostockiego poległych w walce w dniach 16-25 sierpnia 1943 roku.
- Ok. 2 km na północ od wsi Nowosiółki, w Lesie Nowosiółki miejsce straceń ok. 4000 Polaków, Żydów i Białorusinów zamordowanych przez hitlerowców w latach 1941-1944. Wśród rozstrzelanych byli m. in. pacjenci szpitala psychiatrycznego w Choroszczu. Na miejscu straceń pomnik z 1969 r.,
- Cmentarz Ofiar Faszyzmu w Lesie Bacieczki, gdzie rozstrzelano ok. 3000 osób w latach 1941-1943,
- Pomnik Obrońców Białegostoku (Al. Jana Pawła II) upamiętniający obronę miasta z 13-15 września 1939 r., wzniesiony został w 1973 r.,
- Pomnik Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, w Białymstoku przy wyjściu z parku pałacowego na Planty w kierunku ul. M.C. Skłodowskiej, odsłonięty w 1989 r.,
- W Białymstoku w Parku Zwierzynieckim pomnik upamiętniający żołnierzy 44 pp poległych w wojnie z bolszewikami w 1920 r. Pomnik został wystawiony w 1930 r., zniszczony przez okupantów sowieckich, został odbudowany w 1997 r.,
- Cmentarz wojskowy w Białymstoku w Parku Zwierzynieckim. Spoczywają tu żołnierze polscy polegli w czasie wojny polsko-bolszewickiej w latach 1919-1920 oraz w czasie II wojny światowej i zmarli tragicznie w latach powojennych, a także żołnierze Armii Czerwonej polegli w latach 1944-1950. W centralnej części cmentarza stoi obelisk wzniesiony w 1932 r.,
- Pomnik Bohaterów Ziemi Białostockiej w Białymstoku w Parku Centralnym, wzniesiony w 1975 r.,
- Drewniany krzyż z 1920 r. oraz pomnik poległych za ojczyznę w latach 1918-1920 z figurą Matki Bożej przy szosie we wsi Żółtki. Pierwotnie był to pomnik carski z 1855 r. upamiętniający potyczkę z okresu powstania listopadowego, która miała miejsce w dniu 21 maja 1831 r. Tablica z napisem na pomniku upamiętnia również obronę odcinka Żółtki z 12-14 września 1939 r.,
- Pomnik Niepodległości z 1934 r. w Choroszczu przy Rynku 11 Listopada,
- Przy szosie Białystok-Kruszewo (koło Zastawia) na skraju lasu „Szubienica” – miejsce straceń powstańców 1863 r. z Choroszczu i okolic. W 1984 r. poświęcono tu symboliczną mogiłę, a w 1989 r. odsłonięto okazały pomnik,
- W Choroszczu na skwerku przed szpitalem pomnik „Bohaterom II wojny światowej”, dawniej „Ofiarom faszyzmu” z 1984 r. oraz krzyż z tablicą przedstawiającą wygląd dawnej kirchy, a później kościoła rozebranego w latach 1962-1963,
- Obok Choroszczu cmentarz wojenny żołnierzy poległych 25 sierpnia 1915 r., pochowano na nim 56 Niemców, 4 Rosjan i 2 Polaków,
- Na cmentarzu w Choroszczu przy ul. Żółtkowskiej w masowych grobach pochowanych jest ok. 8,5 tys. jeńców wojennych – żołnierzy radzieckich, belgijskich, francuskich, holenderskich, włoskich z obozu w Choroszczu z lat 1941-1944. W 1984

r. Towarzystwo Przyjaciół Choroszczy wykonało symboliczną mogiłę-pomnik ku czci zamordowanych,

- Około 1 km na północny wschód, w lesie koło wsi Juraszki, kurhan z głazem i tablicą upamiętniającą rozstrzelanie przez Niemców 76 osób różnej narodowości w latach 1941-1944.

8.Stanowiska archeologiczne i miejsca pamięci narodowej w zarządzie Nadleśnictwa Czarna Białostocka i Krynki .

W granicach LKP-u nie występują.

IV Udostępnienie lasu

1. Sport, turystyka, rekreacja.

LKP Puszcza Knyszyńska położony jest w sąsiedztwie miasta Białystok które aktualnie zamieszkuje ok.300 tys. mieszkańców Władze miasta i nadleśnictwa podejmuje od kilka lat działania zmierzające do zaspokojenia potrzeb społecznych na rekreację i wypoczynek codzienny i w dni wolne od pracy Zbudowano wiele ścieżek rowerowych wyprowadzających ruch z centrum miasta , w lasach zbudowano liczne urządzenia turystyczne i edukacyjne Urządzenia te wymagają stałego doskonalenia a ich usytuowanie i powiązanie winno poprawiać komfort i bezpieczeństwo użytkowników. W tym celu podejmowane są różne inicjatywy wspólnie z samorządami ,Lokalną Grupą Działania ,Parkiem Krajobrazowym o tej współpracy napisane jest w pkt VI Kierunki i zasady współpracy na poziomie regionalnym i lokalnym.

Infrastruktura turystyczna wg stanu na grudzień 2011 r

NADLEŚNICTWO	Szlaki turystyczne				Pola biwakowe.		Miejsca postoju pojazdów		Miejsca wypoczynku.	
	piesze	rowerowe		konne	ilość	łączna powierzchnia	ilość	łączna powierzchnia	ilość	łączna powierzchnia
		naw. gruntuwa	naw. utwardzona							
	km	km	km	km	szt	ha	szt	ha	szt	ha
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Czarna Białostocka	56,8	55,3	0	15,5	2	5,96	10	7,38	3	2
Dojlidy	30,7	13,8	18,4	11,7	0	0	3	1,45	2	1,15
Supraśl	70	7	13	38	0	0	5	1,43	3	0,97
Krynki	62,3	160		117			29			
Razem	221,8	239,1	35,4	187,2	8	12,96	55	19,26	18	15,12

W nadleśnictwie Supraśl funkcjonuje trasa spływu kajakowego na długości 41 km

2. Edukacja leśna społeczeństwa.

W organizacji edukacji leśnej społeczeństwa uwzględniono wytyczne Zarządzenia nr 57 DGLP dotyczące programu edukacji leśnej społeczeństwa w nadleśnictwie:

Edukacja leśna społeczeństwa jest realizowana przez nadleśnictwa w oparciu o własnych pracowników na obiektach zrealizowanych w sąsiedztwie atrakcyjnych przyrodniczo obiektów

Wykaz obiektów edukacyjnych w na terenie LKP.

n-ctwo	Izba ed les	Leś. Wiata	Ścieżka	Szkółka	Drzewost	Inny	rezer	ogród	b.kult	inny:
Cz.Białos	0	0	1	1	0	1	4	0	1	8
Dojlidy	1	2	3	1	0	1	1	0	0	0
Supraśl	1	0	2	0	1	0	2	1	1	0
Krynki	2	3	13	1		3		1	1	2
RAZEM	4	5	19	3	1	5	7	2	3	10

Tabela nr. Formy edukacji leśnej zrealizowane przez nadleśnictwa w 2011 r.

Rodzaj aktywności		Nadleśnictwo				Razem
		Cz.Białostocka	Dojlidy	Supraśl	Krynki	
Lekcje terenowe	liczba	4	21	43	153	221
	uczestnicy	400	950	2000	7013	10363
Lekcje w sali edukacyjnej	liczba	8	15	22	100	145
	uczestnicy	500	650	600	3000	4750
Spotkania w szkole	liczba	12	56	5	3	76
	uczestnicy	1300	2140	2000	90	5530
Spotkania z leśnikiem w lesie	liczba	0	8	4	10	22
	uczestnicy	0	290	300	200	790
Konkursy leśne, plastyczne	liczba	1	4	3	3	11
	uczestnicy	300	200	200	130	830
Akcje, imprezy okolicznościowe	liczba	3	7	4	10	24
	uczestnicy	1500	1250	600	15000	18350
Wystawy edukacyjne	liczba	0	2	12	2	16
	uczestnicy	0	230	600	100	930
Inne	liczba	0	12	1		13
	uczestnicy	7000	10000	4500		21500
Razem	liczba	28	125	94	281	528
	uczestnicy	11000	15710	9000	25533	61243

3. Inne formy udostępniania lasu.

Uzdrowisko Supraśl

Supraśl jest jednym z najmłodszych polskich uzdrowisk i drugim obok Augustowa kurortem na Podlasiu. Tradycje uzdrowiskowe i letniskowe sięgają czasów międzywojnia, kiedy istniało tu sanatorium przeciwgruźlicze.

Współczesny Supraśl to urocza, leśna polana usytuowana w centrum Puszczy Knyszyńskiej, gdzie głównym walorem, decydującym o rozwoju turystyki uzdrowiskowej jest przyroda.. Miejscowość ta ma swoje "czarne złoto", którym jest złoże borowiny leczniczej usytuowane we wsi Podsokółda

Położenie geograficzne Supraśla, w szczególności jego stref uzdrowiskowych w warunkach kształtowanych przez klimat nizinny powodują, że uzdrowisko to nadaje się do prowadzenia kierunków klimatoterapii w zakresie helioterapii, aeroterapii i kinezyterapii.

Uzdrowisko Supraśl zostało powołane w 2002 roku i jest uzdrowiskiem Nizinnym Klimatycznym Borowinowym o łącznej powierzchni 10722,00 ha

W oparciu o udokumentowane właściwości lecznicze naturalnych surowców i właściwości lecznicze klimatu ustalono dla Uzdrowiska Supraśl następujące kierunki lecznicze:

choroby górnych i dolnych dróg oddechowych,
choroby kardiologiczne,
choroby ortopedyczno- urazowe,
choroby reumatologiczne,
choroby kobiece,

Na obszarze uzdrowiska Supraśl wyodrębnione zostały trzy strefy ochrony uzdrowiskowej: „A”, „B” i „C”.

Decyzją Ministra Zdrowia nr 73, z dnia 29 maja 2013r. dokonano zmian w dotychczasowym zagospodarowaniu funkcjonalno – przestrzennym

Obszar Uzdrowiska, ograniczony strefą „C” ochrony uzdrowiskowej obejmuje miasto Supraśl oraz sołectwa: Jałówka, Woronicze – Międzyrzecze, Sokołda, Łaźnie, Surazkowo, Ciepliczanka, Ogrodniczki i przebiega po granicy tych jednostek.

1. strefa „A” – o pow.450,00 ha obejmuje część północną i południową miasta oraz kompleksu leśnego, wyliczony wskaźnik terenów zieleni wynosi 95,92 %,

2. strefa „B” – o pow.11398,00 ha mieści się w granicach części miasta i przyległych do miasta sołectw, wyliczony wskaźnik terenów zieleni wynosi 86,69 %,

3. strefa „C” – o pow. 8874,00 ha, mieści się w granicach sołectw: Jałówka, Woronicze – Międzyrzecze, Sokołda, Łaźnie, Surazkowo, Ciepliczanka, Ogrodniczki, cz. miasta Supraśl (obwód Krasne Ciasne)i przebiega po granicy tych jednostek. administracyjnych, wyliczony wskaźnik terenów zieleni (biologicznie czynnych) wynosi 99,02%.

1) Strefa „A” ochrony uzdrowiskowej, obejmuje na obszarze leśnego kompleksu Puszczy Knyszyńskiej łączącego dwa zespoły zabudowy sanatoryjnej. W strefie „A” wyodrębniono dwa (uksztalowanych historycznie) zespoły lecznictwa uzdrowiskowego. Wydzielono „południowy i północny zespół sanatoryjny” rozbudowywany w oparciu o istniejącą infrastrukturę techniczną i sanatoryjną. Dawne ośrodki wczasowe i hotele uzyskały szansę na rozbudowę i przekształcenie w zespoły lecznictwa uzdrowiskowego. Występująca w tych zespołach pełna infrastruktura techniczna oraz wolne tereny inwestycyjne dają znakomitą szansę budowy nowych zakładów lecznictwa uzdrowiskowego. Leśny kompleks wchodzący w skład strefy „A” ochrony uzdrowiskowej planowany jest do urządzenia **Leśnego Parku Uzdrowiskowego** wyposażonego w urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego. W tym przepięknie położonym i zagospodarowanym parku znajdują się zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego.

Wyliminowano ze strefy „A” zabudowę mieszkaniową i uzupełniono obszar strefy o cenne przyrodniczo tereny zieleni, wchodzących w skład **Leśnego Kompleksu Promocyjnego Puszcza Knyszyńska**.

Strefa „A” ochrony uzdrowskiej obejmująca obszar o powierzchni 450,00 ha, na którym są zlokalizowane lub planowane do lokalizacji zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowskiego, a także inne obiekty służące lecznictwu uzdrowskiemu lub obsłudze pacjenta i turysty, a w szczególności pensjonaty, restauracje lub kawiarnie.

Zarys strefy A ochrony uzdrowskiej przedstawiony jest w załączniku graficznym korekty operatu.

Powierzchnia strefy „A” wynosi 450,00 ha

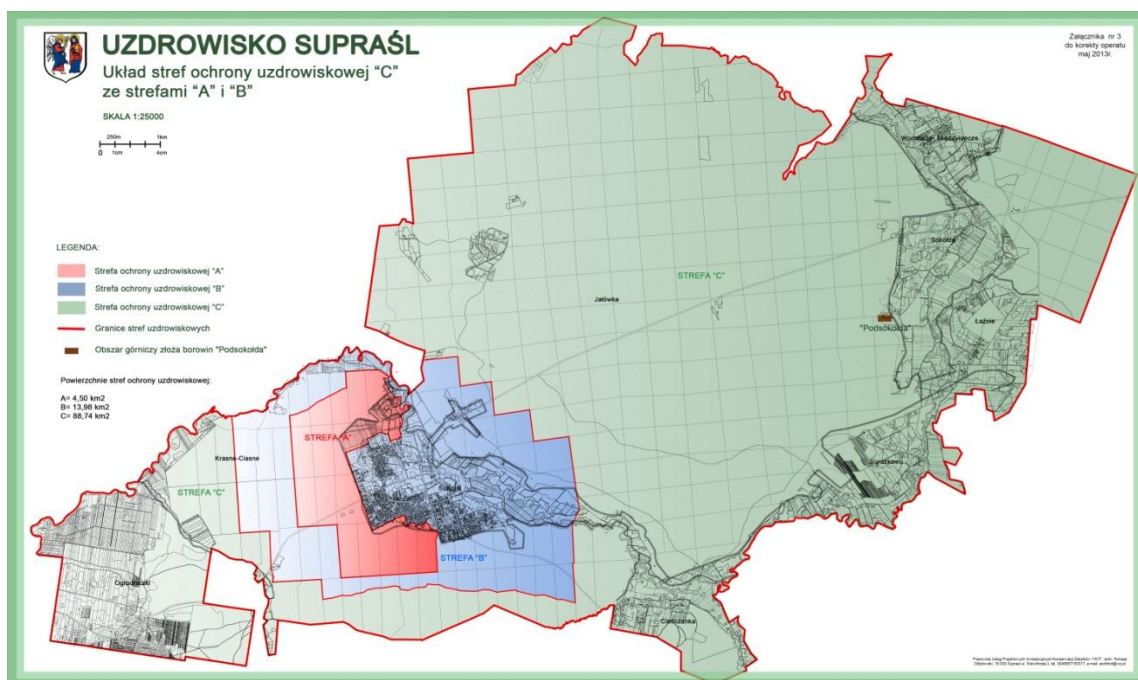
2) Strefa „B” ochrony uzdrowskiej ze względów ochronnych obejmuje znaczną część obszaru miasta przylegającą do obszaru strefy „A” ochrony uzdrowskiej. Strefa ta ze względu na zagospodarowanie i sposób użytkowania ma charakter ochronny dla podstawowej strefy „A”. Przeznaczona jest dla budownictwa mieszkaniowego, usług dla mieszkańców stałych i kuracjuszy oraz dla budowy zaplecza techniczno-gospodarczego niezbędnego do funkcjonowania lecznictwa uzdrowskiego oraz dla lokalizacji urządzeń sportowych, turystycznych itp.

Powierzchnia strefy „B” wynosi 1398,00 ha

3) Strefa „C” ochrony uzdrowskiej Uzdrowska Supraśl obejmuje obszar stanowiący otulinę strefy „B” i „A” ochrony uzdrowskiej i stanowi zarys (zewnętrzną granicę) uzdrowska. Strefa ta przebiega po granicach sołectw :Jałówka, Woronicze – Międzyrzecze, Sokołda, Łąźnie, Surążkowo, Cieliczanka, Ogrodniczki oraz miasta Supraśl (obręb Krasne Ciasne).

Powierzchnia strefy „C” wynosi 8874,00 ha,

mapa strefy „C” ochrony uzdrowskiej (zaznaczona strefa „A” i „B”), skala 1:25000

Obszar uzdrowiska Supraśl jest silnie zalesiony, a poniższa tabela przedstawia zestawienie powierzchni w poszczególnych strefach ochrony uzdrowskiej wg ewidencji gruntów

Wyszczególnienie	Strefa „A”		Strefa „B”		Strefa „C”	
	%	Ha	%	ha	%	ha
Tereny zieleni	95,92	431,64	86,69	1212,00	99,02	8787,00
Tereny zabudowane i inne	0,08	18,36	13,31	186,00	0,08	87,00
Razem	100,00	450,00	100,00	1398,00	100,00	8874,00

Ustawowe wskaźniki terenów zieleni wynikające z zapisów ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowskim, uzdrowskach i obszarach ochrony uzdrowskiej oraz gminach uzdrowskich (Dz. U. z dnia 1 września 2005 r. Nr 167 poz.1399 z późn. zm.), wynoszą odpowiednio :

dla strefy „A” - 65%

dla strefy „B” - 50%

dla strefy „C” - 45%

Dokonane zmiany w 2013r. w zagospodarowaniu stref ochrony uzdrowskiej umożliwią przekształcenie istniejącego Hotelu SPA „Knieja” w sanatorium uzdrowskie oraz utworzenie Leśnego Parku Uzdrowskiego wyposażonego w urządzenia lecznictwa uzdrowskiego, w tym do kinezyterapii i inhalacji. Nowa aranżacja przestrzeni uzdrowska umożliwi również budowę spójnego systemu komunikacji wewnętrznej W ten sposób zostanie wykształcony wokół centrum miasta Supraśl pierścień ciągów spacerowych wyposażonych w urządzenia lecznictwa uzdrowskiego, w skład którego wejdą bulwary nadrzeczne im. Wiktora Wołkowa oraz Leśny Park Uzdrowski. Dla niniejszego rozwiązania gmina opracuje odrębny projekt.

Zmian granic strefy „A” umożliwi wydzielenie dwóch zespołów sanatoryjnych „południowego i północnego” budowy w oparciu o istniejącą infrastrukturę techniczną i sanatoryjną. Dawne ośrodki wczasowe i hotele uzyskają szansę na rozbudowę i przekształcenie w zespoły lecznictwa uzdrowskiego. Występująca w tych zespołach pełna infrastruktura techniczna oraz wolne tereny inwestycyjne dają znakomitą szansę budowy nowych zakładów lecznictwa uzdrowskiego.

Projektowana zmiana granicy strefy „A” i „B” wprowadza zmiany parametrów powierzchniowych, nie będących w kolizji z zapisami ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowskim, uzdrowskach i obszarach ochrony uzdrowskiej oraz gminach uzdrowskich (Dz. U. z dnia 1 września 2005 r. Nr 167 poz.1399 z późn. zm.),

Infrastruktura uzdrowiskowa

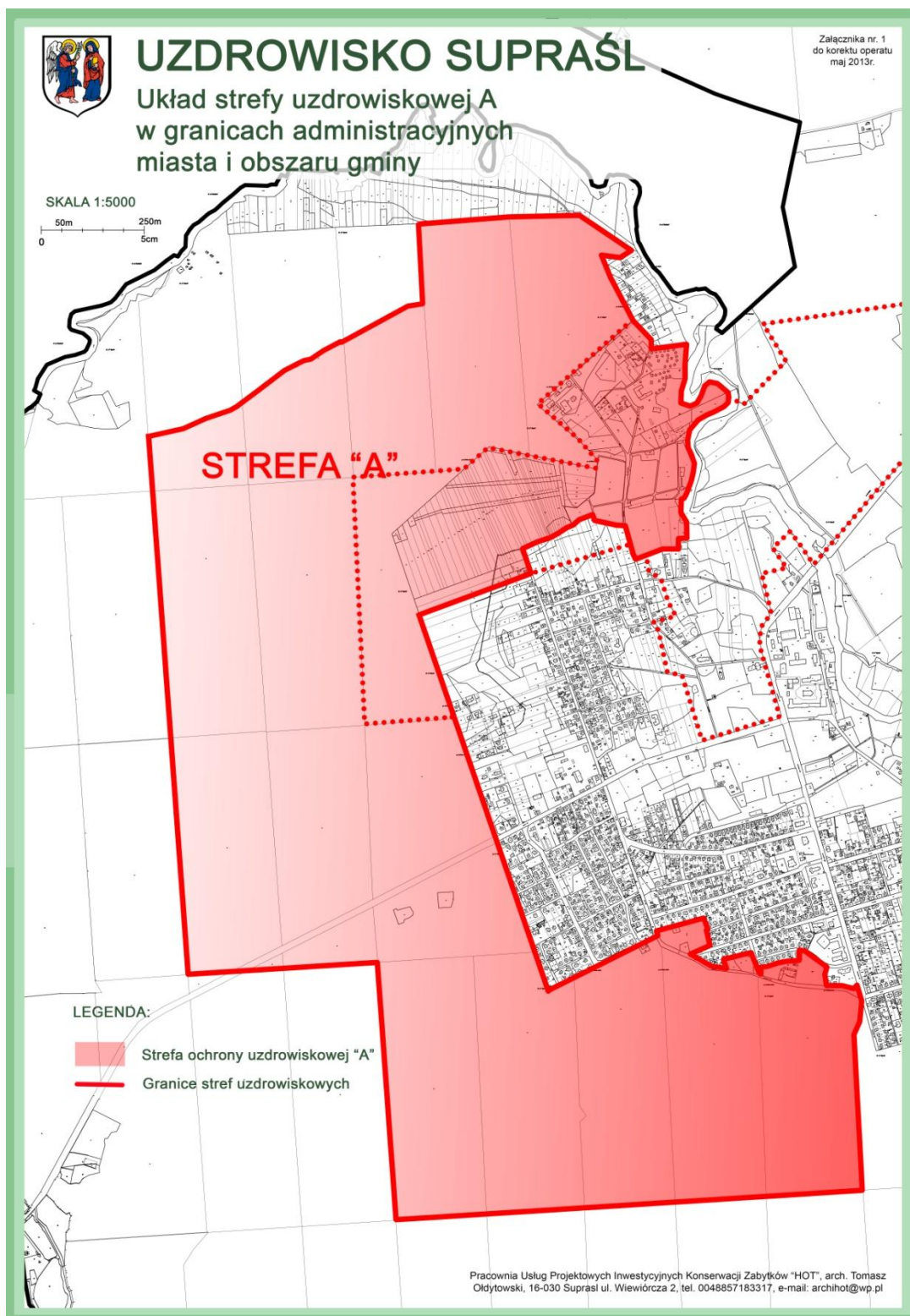
Dbając o estetykę uzdrowiska oraz budowę infrastruktury uzdrowiskowej miasta samorząd opracował Statut uzdrowiska, który został zatwierdzony Uchwałą Rady Miejskiej w dniu 29 grudnia 2012r.. Dokument ten reguluje zasady funkcjonowania, inwestowania oraz wyposażania uzdrowiska w nowoczesną infrastrukturę uzdrowiskową w tym nowoczesną urządzenia leczenia uzdrowiskowego oraz infrastrukturę turystyczną.

W Uzdrowisku Supraśl prowadzone są liczne inwestycje związane z budową nowych ośrodków *spa*, terapeutycznych i hotelowych.

- 1) Centrum Konferencyjno-Bankietowe „KNIEJA” Eko Spa Welles– Supraśl ul. Al. Niepodległości 6
- 2) Hotel „PIĘĆ DĘBÓW” (ośrodek SPA) – /w organizacji/, Supraśl ul. Al. Rymarka
- 3) Hotel „SUPRAŚL” (ośrodek SPA) –/w organizacji/, Supraśl ul. Białostocka
- 4) Hotel „BOROWINOWY ZDRÓJ ” (ośrodek SPA) –Supraśl ul. Zielona
- 5) Uzdrowiskowy Zakład Przyrodolecznicy /w organizacji/, (strefa A) – działka 763 –
- 6) Dom Pielgrzyma w zespole klasztornym przy ul. Klasztornej 1
- 7) Hostel w Powiatowym Ośrodku Sportu i Rekreacji „Bukowisko” przy ul. Piłsudskiego 64
- 8) Ścieżki ruchowe – teren parku leśnego /w organizacji/
- 9) Promenada nadrzeczna z urządzeniami do kinezyterapii,

Bardzo ważnym dla rozbudowy uzdrowiska jest zagospodarowanie ok. 400 hektarowego leśnego kompleksu przeznaczonego na Leśny Park Uzdrowiskowy.

mapa strefy „A” ochrony uzdrowiskowej w skali 1: 5000

4. Zagrożenia

Zgodnie z obowiązującymi przepisami w Polsce, Lasy Państwowe są otwarte dla społeczeństwa i nie ma żadnych sygnałów aby ten stan mógł ulec zmianie. Zatem

przygotowanie lasów do spełniania funkcji społecznych staje się coraz ważniejszym zadaniem Lasów Państwowych szczególnie istotnym w granicach leśnych kompleksów promocyjnych. Podejmowane są liczne działania aby poprawić warunki korzystania z lasu w różnych formach rozwijając ścieżki rowerowe, miejsca odpoczynku, trasy turystyczne itp. Niektóre formy korzystania z lasu są szczególnie uciążliwe i powinno się je ograniczać jak motokros, jazda quadami i innymi pojazdami specjalnymi. Powinno się dążyć do ograniczenia tych form na terenach leśnych i wyznaczania terenów np. po eksploatacji żwiru do uprawiania sportów z wykorzystaniem pojazdów. Czasowym zagrożeniem dla realizacji funkcji społecznych mogą być klęski wiatrołomów które powodują wyłączenie określonych obszarów z udostępnienia. Zagrożenie pożarowe powodowane długimi okresami suszy lub wysokiej temperatury może powodować ograniczenie wstępu do lasu którego dokonuje nadleśniczy informując o tym społeczność za pomocą różnych mediów. Można zatem uznać że istotnych, długotrwałych zagrożeń dla spełniania różnych funkcji społecznych przez Leśny Kompleks Promocyjny nie ma.

Spełnianie funkcji społecznych generuje zagrożenia dla środowiska leśnego jak płoszenie zwierząt, wyrywanie i wydeptywanie roślin, zaśmiecenie lasu, niszczenie infrastruktury w tym przygotowanej dla spełniania funkcji społecznych. Eliminacja tych zagrożeń odbywa się głównie poprzez działania uświadamiające i edukacyjne a czasami represyjne stosowane przez służby leśne. Skala tych zjawisk jest różna, szczególnie uciążliwe jest zaśmiecanie lasu którego uprzątnięcie generuje znaczne koszty w nadleśnictwach.

. V Kierunki i sposoby doskonalenia gospodarki leśnej w celu realizacji podstawowych funkcji lasu.

1.Funkcje ekologiczne

Obszary Natura 2000 z dyrektywy siedliskowej i ptasiej zajmują 89,86 % powierzchni leśnej LKP. Zgodnie z obowiązującym prawem podstawą gospodarowania na tym terenie są plan zadań ochronnych lub plan ochrony obszaru Natura 2000. Dokumenty takie w II kw. 2013 r nie istniały, zatem gospodarka prowadzona jest w lasach w oparciu o plany urządzania nadleśnictw zgodne z zapisami zawartymi w Planie Ochrony Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej. Należy się spodziewać że wzrost rangi funkcji społecznych i ochronnych terenów w sąsiedztwie dużego zespołu miejskiego jakim jest Białystok, będzie powodował różne ograniczenia w gospodarczym wykorzystaniu środowiska

Pilnym zadaniem jest opracowanie planów zadań ochronnych lub planów ochrony istniejących rezerwatów przyrody ponieważ obecnie takie opracowania są tylko dla 35,5 % powierzchni rezerwatów istniejących w granicach LKP.

Utworzenie LKP powoduje zobowiązanie aby w trakcie kolejnego cyklu prac urzędniowo-leśnych (lata 2014-2016) wykonane zostało opracowanie fitosocjologiczne dla terenów nadleśnictw tworzących LKP. Wyniki tych prac będą istotne dla programowania działań gospodarczych nie powodujących istotnych strat w walorach przyrodniczych.

Podstawowym założeniem, dla kształtowania gospodarki leśnej jest zasada, że każdy las, w każdym miejscu i czasie, w sposób naturalny pełni jednocześnie różne funkcje. Niektóre z nich, uznane za szczególnie ważne, mogą być wzmagane (ZHL) przez odpowiednie modelowanie gospodarki leśnej

Przez pojęcie „funkcje ekologiczne” należy rozumieć takie rodzaje użyteczności, które decydują o jakości środowiska przyrodniczego. Spełnianie przez lasy LKP „Puszcza Knyszyńska” tych funkcji winno być realizowane poprzez przyjęcie odpowiednich sposobów postępowania hodowlano-ochronnego, opartego o kryteria ekologiczne.

Jednym z podstawowych czynników decydujących o trwałości lasów jest ograniczenie procesów degradacji stosunków wodnych na ich terenie i w otoczeniu. Jest to szczególnie istotne w tym kompleksie leśnym ponieważ występuje tu około 400 różnych źródeł W tym

celu należy: dążyć do zachowania cieków wodnych o charakterze naturalnym z dopuszczeniem kaskadowych podpiętrzeń spowalniających odpływ wody, przy czym działania te powinny naśladować procesy naturalne (np. kamienne zapory czy powalone w poprzek nurtu kłody). Z działań tych absolutnie należy wykluczyć cieki płynące przez obszary źródliskowe ze względu na ochronę fauny reofilnej i flory źródliskowej. Odtwarzanie cieków wodnych powinno dotyczyć jedynie przywrócenia naturalnego charakteru ciekom uregulowanym w przeszłości; należy dbać o zachowanie ekologicznej drożności cieków, umożliwiającej migrację organizmom zwierzęcym; sprzyjać temu powinno stosowanie kaskadowych podpiętrzeń zamiast wysokich zastawek; Zachować w stanie nienaruszonym śródleśne nieużytki, jak: bagna, trzęsawiska, mszary, torfowiska wraz z ich florą i fauną, w celu ochrony różnorodności przyrodniczej, nadając im status użytków ekologicznych. Tworzyć użytki ekologiczne na zmeliorowanych gruntach bagiennych, powtórnie zabagnionych, Na ciekach wodnych doprowadzających wodę, budować zastawki piętrzące celem zatrzymania wody na okres suszy Powyższe należy realizować w porozumieniu z odpowiednimi agendami administracji wodnej.

W ekosystemach leśnych Puszczy zanikła dzika pszczoła leśna tzw. borówka. Wyparta została przez różne rasy pszczół hodowane w pasiekach oraz zanik barci. Bartnictwo zostało zakazane na początku XX wieku. Dążąc do restytucji dzikiej pszczoły leśnej jako ważnego elementu ekosystemów leśnych wskazane jest odtworzenie barci i obsadzenie ich dzikimi pszczołami w drzewostanach spełniających kryteria do dziania barci. Takie drzewostany sosnowe w wieku ponad 150 lat znajdują się np. w Nadleśnictwie Supraśl.

Lasy spełniają bardzo różnorodne funkcje, wynikające z potencjału biotycznego ekosystemów leśnych i preferencji społecznych, które tradycyjnie określane są jako funkcje ekologiczne (ochronne), produkcyjne (gospodarcze) i społeczne (socjalne).

Powiększenie jednej funkcji lasu często ogranicza funkcje pozostałe. Równocześnie różne funkcje lasów uzupełniają się wzajemnie. Proces ten jest zmienny w czasie i przestrzeni.

LKP „Puszcza Knyszyńska” jako obiekt o wysokich wartościach gospodarczych, przyrodniczych i społecznych zapewnia:

1. pozyskanie drewna i odnawianie lasu;
2. zachowanie wartości przyrodniczych, walorów estetyczno – krajoznawczych oraz szczególnych wartości kulturowych;
3. pozyskanie nieдрzewnych użytków z lasu i gospodarki łowieckiej;
4. kształtowanie korzystnych warunków do rekreacji i wypoczynku;
5. rozwijanie turystyki;
6. prowadzenia działalności edukacyjnej;
7. prowadzenie prac naukowo – badawczych;
8. zasilanie podatkiem budżetu samorządów lokalnych.

2.Funkcje gospodarcze (produkcyjne)

Realizacja tych funkcji uwzględnia uwarunkowania prawne, przyrodnicze, społeczne. Opiera się na zasadzie trwałości lasu i ciągłości produkcji. Należy podkreślić, że produkcja drewna nie wynika wyłącznie z konieczności zapewnienia odpowiedniej podaży surowca. Wszelkie czynności gospodarcze wynikają bowiem bezpośrednio z potrzeb hodowlanych drzewostanów.

Dla celów postępowania hodowlanego lasy wielofunkcyjne, ze względu na dominującą funkcję, dzieli się na gospodarcze i ochronne. Przy tym rola dominująca nie wyklucza pełnienia pozostałych.

Postępowanie hodowlane w lasach gospodarczych, w głównej mierze, nastawione jest na produkcję wartościowego surowca drzewnego. Istotą jest tu zachowanie trwałości produkcji oraz maksymalne wykorzystanie zdolności produkcyjnej siedlisk, przez stosowanie odpowiednich składów gatunkowych odnowień, form zmieszania i zabiegów pielęgnacyjnych. Należy zaznaczyć, że powyższe, w prostej linii, wynika z podstaw ekologicznych – dostosowanie biocenozy do biotopu. Respektowanie naturalnych procesów przyrodniczych sprawia, że hodowla lasu w drzewostanach gospodarczych ma walory ochronne. Między innymi zabezpiecza trwałość lasów oraz stabilizuje jakość siedlisk.

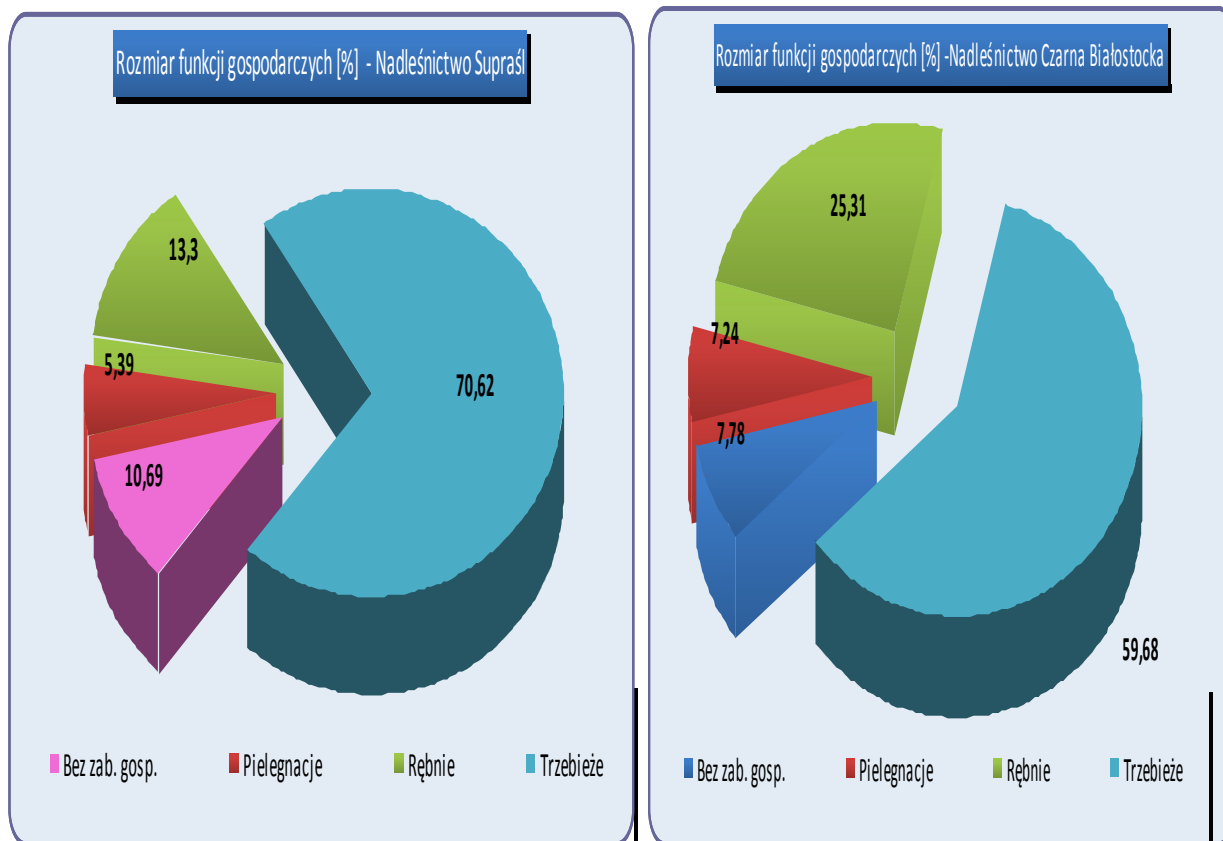
Funkcje gospodarcze lasu polegają na produkcji surowca drzewnego i użytków ubocznych, takich jak zwierzyna łowna, płody runa leśnego,. Spełnianie przez lasy tych funkcji wymagać będzie podjęcia wielokierunkowych działań.

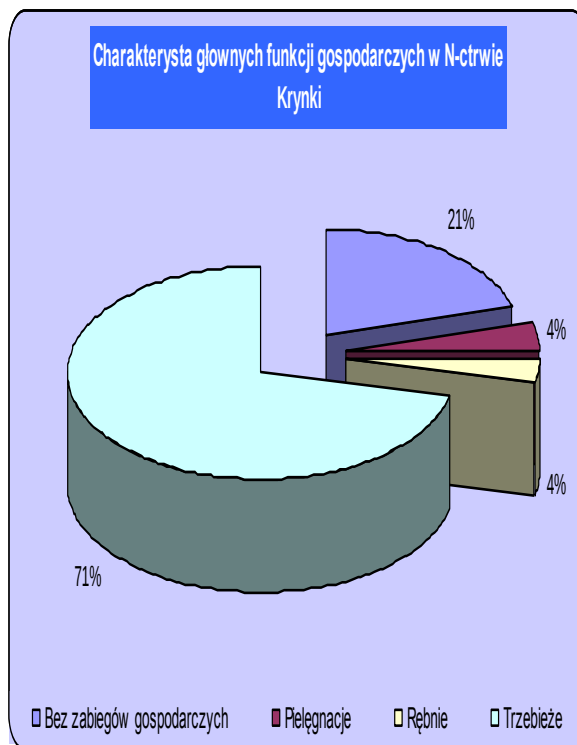
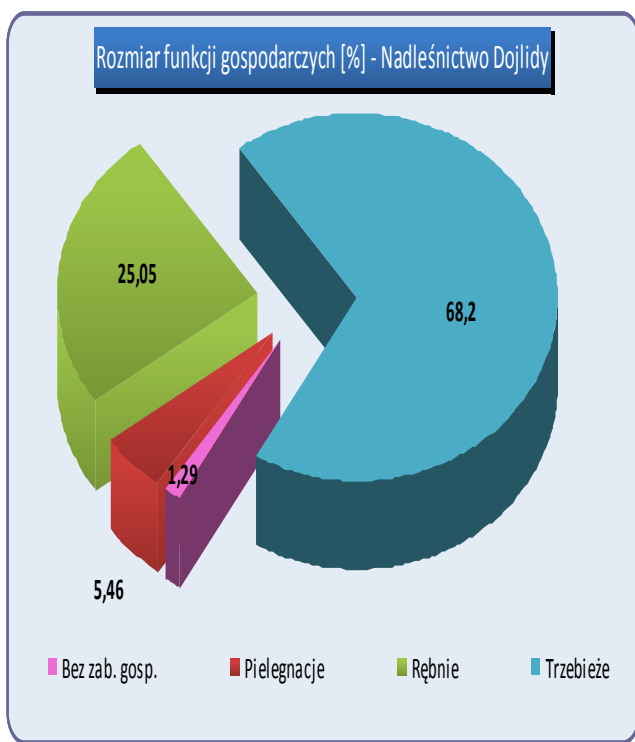
Zagospodarowanie lasów ochronnych prowadzi się pod kątem wzmacniania funkcji, dla których uznano je za ochronne. Tu rola gospodarcza – produkcji surowca - schodzi na dalszy plan, lecz wciąż jest obecna. Doskonalenie gospodarki leśnej powinno polegać na dostrzeganiu i kształtowaniu interakcji między możliwością produkcji dóbr materialnych, a innymi równoważnymi funkcjami lasów.

Produkcja drewna jest procesem długotrwałym i kosztownym. Dotyczy to w szczególności wczesnych etapów rozwojowych drzewostanów (uprawy, młodniki, tyczkowiny), kiedy to nakłady na pielęgnację i ochronę są wysokie, a przychody z tytułu sprzedaży drewna znikome lub żadne.

Zasadniczy proces pozyskania drewna zaczyna się dopiero na etapie trzebieży wczesnych i jest kontynuowany aż do zakończenia cięć rębnych. Pozyskanie surowca drzewnego odbywa się na podstawie wskazówek gospodarczych wynikających z PUL. Wskazówki gospodarcze są zaś pochodną potrzeb hodowlanych drzewostanów i mogą być modyfikowane w zależności od aktualnego stanu lasu. W PUL określona jest powierzchnia zadań obligatoryjnych i fakultatywnych w zakresie pielęgnowania lasu. Miąższość drewna do pozyskania w dziesięcioleciu określana jest oddzielnie dla cięć pielęgnacyjnych i dla cięć rębnych. Zapisana w PUL, łączna ilość metrów sześciennych, możliwych do pozyskania w dziesięcioleciu, stanowi górną, nieprzekraczalną granicę. Jest to rodzaj zabezpieczenia przed zbyt intensywnym pozyskaniem drewna, które mogłoby wpłynąć negatywnie na stan lasu. Powierzchniowy rozmiar zadań gospodarczych związany jest bezpośrednio pielęgnacją, ochroną i użytkowaniem zasobów leśnych.

2.1 Charakterystyka głównych funkcji gospodarczych

N-ctwo Czarna Białostocka

Rodzaj czynności	Pow. [ha]	Udział [%]	Rodzaj czynności	Pow. [ha]	Udział [%]
Bez zabiegów. gospodarczych.	1026,56	7,78	Bez zabiegów. gospodarczych.	194,29	1,29
Pielęgnacje	955,88	7,24	Pielęgnacje	823,91	5,46
Rębnie	3340,76	25,31	Rębnie	3776,38	25,05
Trzebieże	7878,2	59,68	Trzebieże	10282,42	68,2
Razem	13201,4	100,01	Razem	15077	100,00

N-ctwo Dojlidy

Nadleśnictwo Supraśl

Rodzaj czynności	Pow. [ha]	Udział [%]	Rodzaj czynności	Pow. [ha]	Udział [%]
Bez zabiegów. gospodarczych	1766,26	10,69	Bez zabiegów. gospodarczych	2894,08	20,60
Pielęgnacje	890,37	5,39	Pielęgnacje	566,23	4,03
Rębnie	2198,42	13,3	Rębnie	542,48	3,86
Trzebieże	11670,52	70,62	Trzebieże	10049,26	71,51
Razem			Razem	14052,05	100

Nadleśnictwo Krynki

Rozmiar funkcji gospodarczych LKP Puszcza Knyszyńska

Rodzaj czynności	Pow. [ha]	Udział [%]
Bez zabiegów. gospodarczych	5881,19	10

Pielęgnacje	3236,39	5,5
Rębnie	9858,04	16,75
Trzebieże	39880,04	67,75
Razem	58856,02	100,00

Uwagi do tabeli

1. Bez zabiegów - obejmuje pow. leśne –wydzielenia gdzie nie zaplanowano zabiegów gospodarczych więc wydzielenia w rezerwatach przyrody, grunty do sukcesji naturalnej i inne pow. leśne porośnięte drzewostanem który w rodzaju powierzchni ma zapis „inną” niż drzewostan wg danych SILP z 2012 r Jeżeli w PUL zaplanowano zabieg dwukrotnie pow.. ta jest uwzględniona jeden raz .

2. Pielęgnacje - ujęto pow. z wskazówką dominującą w opisie taksacyjnym wg danych SILP z 2012 r nie ujęto tu powierzchni opisanych jako ‘pielęgnacje w rębniach złożonych” bo te powierzchnie ujęte są w „Rębnia”

3 „Rębnie” to powierzchnia drzewostanów w których zaplanowano rębnie w obowiązującym PUL a nie powierzchnia manipulacyjna działek zrębowych . To pojęcie obejmuje rębnię zupełną tzn jednorazowo wycięty drzewostan na powierzchni maksymalnie do 3 ha oraz rębnie częściowe w których okres odnowienia wynosi od 20 do 60 lat tzn że na wyznaczonej działce wycina się pojedyncze drzewa lub ich grupy co kilka lub kilkanaście lat w zależności od procesu wzrostu następnego pokolenia lasu .

Funkcje te polegają na zachowaniu potencjału produkcyjnego drzewostanów puszczańskich z uwzględnieniem odnawialności i trwałego użytkowania drewna, nieдрzewnych użytków pozyskiwanych z lasu i gospodarki łowieckiej. Lasy powinny być tak zagospodarowane, aby mogły spełnić zadania kształtowania krajobrazu leśnego w różnych warunkach środowiska przyrodniczego. Nadrzędnym celem wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, powinno być dążenie do zachowania istniejących krajobrazów leśnych oraz walorów przyrodniczych.

Główną zasadą postępowania hodowlanego będzie zapewnienie trwałości bogactwa gatunkowego, naturalności procesów biocenotycznych ekosystemów leśnych oraz dobrej kondycji i wysokiej produktywności drzewostanów.

Aby osiągnąć założone cele proponuje się na obszarze Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Puszcza Knyszyńska” wyróżnić :

A. Gospodarstwa specjalne – obejmujące istniejące rezerваты przyrody, lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej, lasy na siedliskach bagiennych, lasy obronne, cenne przyrodniczo, wyłączone powierzchnie doświadczalne, wyłączone drzewostany nasienne, drzewostany zachowawcze, lasy przyrodniczo-naukowe .

B. Gospodarstwa zrębowe – drzewostany występują najczęściej na siedliskach borów i borów mieszanych

C. Gospodarstwa przerębowo-zrębowe - drzewostany występujące najczęściej na siedliskach lasowych żyźnych i wilgotnych .

Sposób zagospodarowania i prowadzenie drzewostanów włączonych do gospodarstw zrębowego i przerębowo-zrębowego podano poniżej.

Zasady zagospodarowania:

1. Maksymalne wykorzystanie samosiewów, urozmaicanie odnowień i pełne dostosowanie składu upraw do warunków siedliska (mikrosiedlisk).
2. Urozmaicenie struktury piętrowej i wiekowej drzewostanów.
3. W celu preferowania i utrzymania ekotypu sosny knyszyńskiej (supraskiej) stosować zmodyfikowane rębnie zupełne, dające najlepsze warunki wzrostu odnowienia przyszłego pokolenia drzew rodzimego pochodzenia.

4. Podstawową formą użytkowania rębego są rębnie zupełne, głównie rębnia I b. Ze względu na dominację siedlisk borowych głównym gatunkiem wprowadzanym w odnowieniach będzie sosna. Rębnia zupełna spełnia w sposób optymalny wymagania tego gatunku i praktycznie nie jest możliwe zastąpienie jej inną rębnią bez zakłócania przebiegu procesu odnowieniowego.
5. Na nieznacznych powierzchniach siedlisk żyzniejszych stosować rębnie złożone, głównie typu gniazdowego, a na sporadycznie występujących siedliskach wilgotnych stosować rębnię przerębową.
6. Będą pozostawiane wartościowe kępy drzewostanu do dalszej hodowli oraz fragmenty starodrzewi do naturalnego rozkładu.
7. Na siedliskach bagiennych o cennych zbiorowiskach roślinnych nie będzie prowadzone użytkowanie.

Dobór gatunków drzew i krzewów

1. Skład gatunkowy upraw jest i będzie dostosowywany do warunków naturalnych w oparciu o rozpoznanie glebowo-siedliskowe.
2. Na siedliskach żyzniejszych jest wprowadzany szeroki zestaw rodzimych gatunków drzew i krzewów, również o znaczeniu biocenotycznym.
3. Na siedliskach słabszych będzie zwiększany udział gatunków liściastych w formie domieszek pielęgnacyjnych czy biocenotycznych, z uwzględnieniem możliwości funkcjonowania określonych gatunków w istniejących warunkach siedliskowych.
4. Formy mieszania będą dostosowywane do ekologicznych wymagań gatunków.
5. Zgodnie z obowiązującymi Zasadami Hodowli Lasu na terenie LKP będą stosowane eksperymentalne i pilotażowe metody hodowlane i promowany postęp naukowo-techniczny, bazujący na podstawach ekologicznych np. w zakresie jednostkowych form mieszania gatunków.

Odnowienie i pielęgnowanie lasu

1. W pracach odnowieniowych będzie wykorzystane, w możliwie dużym stopniu dobrej jakości odnowienie naturalne na wszystkich siedliskach.
2. W przypadku wprowadzenia odnowień sztucznych zawsze bezwzględnie są przestrzegane zasady regionalizacji nasiennej.
3. Prace pielęgnacyjne są i będą prowadzone pod kątem uzyskania urozmaicenia składu gatunkowego, utrzymania dobrego stanu zdrowotnego i sanitarnego oraz wysokiej odporności drzewostanów na czynniki szkodotwórcze.
4. Zabiegi pielęgnacyjne, będą wykonywane wg indywidualnych potrzeb poszczególnych gatunków i drzewostanów.
5. Szczególnej ochronie podlegają cenne gatunki pielęgnacyjne, drzewa dziuplaste, pomnikowe

Wzmaganie odporności biologicznej drzewostanów.

Realizacja przedstawionych założeń w zakresie postępowania hodowlanego oraz wykonywanie niezbędnych działań ochronnych winny wpływać na poprawę stanu zdrowotnego lasu. Zróżnicowanie struktury drzewostanów tak wiekowej, jak i piętrowej, wprowadzanie gatunków o wymaganiach zgodnych z warunkami siedliskowymi, zachowanie naturalnych bagien, kęp krzewów nektaro i jagododajnych, zakładanie remiz, odtwarzanie tzw. małej retencji, itp. powinno prowadzić do podniesienia odporności biologicznej, zwłaszcza najsłabszych drzewostanów.

Kompleksowa ochrona fauny.

Opisane wcześniej sposoby wzbogacania zbiorowisk roślinnych w LKP powinny sprzyjać polepszeniu warunków bytowania i ochronie pożytecznej fauny. Dodatkowo w tym zakresie należy:

- chronić istniejące mrowiska

- popierać występowanie gatunków chronionych owadów, m. in. poprzez ochronę i pozostawianie do fizycznego rozkładu części starych drzew
- tworzyć warunki sprzyjające bytowaniu ptactwa,
- chronić nietoperze i inne chronione gatunki zwierząt, m. in. poprzez pozostawianie drzew dziuplastych, wywieszanie skrzynek lęgowych, schronów dla nietoperzy zwłaszcza w drzewostanach młodszych klas wieku, dokarmianie zimowe, kształtowanie stref ekotonowych,
- monitoring drapieżników w okresie przed planowaną reintrodukcją cietrzewia,
- podjęcie próby odtworzenia bartnictwa w leśnych kompleksach promocyjnych RDLP w Białymstoku w współpracy z ośrodkami bartnictwa w kraju i za granicą.

Metody ograniczania szkód powodowanych przez owady, choroby infekcyjne i zwierzynę.

W celu ograniczenia szkód powodowanych przez owady należy:

- popierać wszelkie działania profilaktyczne,
- prowadzić szczegółowe rozpoznanie zagrożeń,
- stosować zintegrowane sposoby zwalczania szkodników,
- nadać priorytet biologicznym i mechanicznym metodom ochrony lasu,
- metody chemiczne traktować jako ostateczność po zastosowaniu biologicznych środków ochrony roślin.

Wskazane jest również tworzenie warunków sprzyjających zrównoważeniu układów biocenotycznych w drzewostanach poprzez ochronę i protekcję owadów drapieżnych i pasożytniczych w stosunku do entomofauny powodującej straty w drzewostanach. Temu celowi ma służyć między innymi pozostawianie części starych drzew do naturalnej śmierci i rozkładu oraz pozostawianie części drzew suchych. Należy prowadzić ciągle działania mające na celu utrzymanie właściwego stanu sanitarnego drzewostanów,

Celem ograniczenia szkód powodowanych przez choroby infekcyjne:

- tworzyć warunki ograniczające nadmierny rozwój grzybów patogenicznych, m.in. poprzez właściwe przygotowanie gleby,
- zróżnicowanie składu gatunkowego i form zmieszania w zagrożonych drzewostanach młodszych klas wieku prowadzić zabiegi pielęgnacyjne rozluźniające więźbę oraz usuwać i utylizować porażone drzewa
- w drzewostanach zagrożonych, w tym szczególnie założonych na gruntach porolnych, w niezbędnym zakresie stosować biopreparaty po wykonaniu zabiegów pielęgnacyjnych oraz stosować przelegiwanie powierzchni zrębowych w celu ograniczenia szkód od szeliniaka.

W zakresie ograniczania szkód od zwierzyny należy :

- doskonalić metody i sposób wykonania inwentaryzacji zwierzyny, celem określenia możliwie najdokładniej liczebności i struktury zwierzyny płowej
- wzorcowego zagospodarowania łowisk, wdrażanie nowych osiągnięć z zakresu łowiectwa, odtwarzanie populacji zanikających gatunków zwierząt dziko żyjących, -hodowlę rodzimych gatunków zwierząt łownych w celu zasiedlania łowisk,
- prowadzenie szkoleń z zakresu łowiectwa służby leśnej
- popularyzowanie tradycji łowieckich wśród społeczeństwa poprzez organizowanie konkursów wiedzy łowieckiej, festynów,
- utrzymywać liczebność zwierzyny płowej na poziomie gwarantującym realizację podstawowych celów hodowli lasu, bez konieczności ponoszenia nadmiernych kosztów na ochronę lasu przed zwierzyną, poprzez realizację założeń planów rocznych i wieloletnich,
- zabezpieczyć właściwą jakościowo i ilościowo naturalną bazę żerową dla zwierzyny m. in. przez odtwarzanie oraz właściwe zagospodarowanie śródleśnych łąk, poletek żerowych i zaporowych z mieszkankami wieloletnimi, utrzymywanie oraz wprowadzanie

gatunków dzikich drzew owocowych, itp.

-zapewnić w ciągu całego roku dostęp do wody z wodopojów naturalnych i sztucznych oraz dostatecznej ilości lizawek z solą.

Ochrona przeciwpożarowa.

O zagrożeniu pożarowym na obszarze LKP Puszcza Knyszyńska decyduje bliskość aglomeracji miejskiej. Według statystyk PSP na obszarze tym zanotowano w latach 1999-2009 684 pożary lasów na łącznej powierzchni 387,90 ha, co stanowi 15,4 % pożarów lasu z woj. podlaskiego. W lasach zarządzanych przez nadleśnictwa odnotowano 354 pożary lasu o pow. 95,5 ha pozostałe 330 pożarów odnotowano w lasach innych własności.

Dla obszarów leśnych nadleśnictw określana jest kategoria zagrożenia pożarowego lasu, która mówi o podatności lasów na pożar. Kategorie zagrożenia pożarowego określa się na podstawie częstotliwości występowania pożarów, warunków drzewostanowych i klimatycznych oraz czynników antropogenicznych. Celem przyporządkowania obszarów leśnych do kategorii zagrożenia pożarowego lasu jest planowanie strategicznych przedsięwzięć zmierzających do ograniczenia strat pożarowych. Obszary leśne nadleśnictwa Dojlidy zakwalifikowane są do I kategorii zagrożenia pożarowego lasu (zagrożenie duże), Nadleśnictwa Supraśl i Czarna Białostocka do II kategorii zagrożenia pożarowego lasu (zagrożenie średnie). Na tej podstawie na obszarze LKP Puszcza Knyszyńska utrzymywane jest infrastruktura przeciwpożarowa w której skład wchodzi m.in.: 6 wież obserwacyjnych, 50 punktów czerpania wody, ok.300 km dojazdów pożarowych, 4 bazy sprzętu wyposażone w samochód patrolowo – gaśnicze oraz gaśniczy sprzęt podręczny. Utrzymywana jest Leśna Baza Lotnicza na bazie lotniska Aeroklubu Białostockiego, wyposażona w samolot gaśniczy Dromader M-18B.

Na ochronę przeciwpożarową nadleśnictwa ponoszą rocznie koszty w wysokości ok.700 tys. zł .

Ochrona bioróżnorodności aktywnymi metodami hodowli lasu

Podstawą działań gospodarczych w zakresie hodowli lasu są Zasady Hodowli Lasu wprowadzone w życie Zarządzeniem Dyrektora Generalnego LP .

Celem zachowania najcenniejszych walorów LKP należy między innymi:

W zakresie nasiennictwa i selekcji

- utrzymywanie i rozwój bazy nasiennej rodzimych gatunków min. w postaci Wyłączonych Drzewostanów Nasiennych i Gospodarczych Drzewostanów Nasiennych,
- przestrzeganie obowiązującej regionalizacji nasiennej

W zakresie szkółkarstwa

- utrzymywanie miejscowej produkcji szkółkarskiej celem zaspokojenia zapotrzebowania na materiał sadzeniowy do odnowień i zalesień w lasach państwowych i prywatnych
- utrzymywanie zbliżonej do naturalnych warunków produkcji szkółkarskiej na śródleśnych pow. otwartych
- preferowanie nawozów organicznych do nawożenia szkótek
- ręczna i mechaniczna uprawa gleby bez stosowania herbicydów
- stosowanie przyjaznych dla środowiska środków ochrony roślin.

W zakresie odnowień i zalesień:

- stosować przelegiwanie zrębów w celu naturalnego ograniczenia szkodników pierwotnych (np. szeliniaka)
- popieranie odnowień naturalnych rodzimych pochodzeń drzew w szczególności So Supraskiej oraz Św i Brz.
- preferowanie wyprzedzającego przygotowania gleby celem umożliwienia , jak najlepszych warunków wzrostu sadzonek
- w warunkach wysokiej sprawności gleby ograniczać jej przygotowanie przed sadzeniem

- składy gatunkowe upraw planować w oparciu o krainy przyrodniczo – leśne i potencjalny typ siedliskowy lasu z uwzględnieniem warunków mikrosiedliskowych
 - nie wprowadzać obcych gatunków drzew i krzewów, w szczególności inwazyjnych
 - wprowadzać rodzime gatunki domieszkowe, biocenotyczne i fitomelioracyjne celem wspomagania różnorodności biologicznej,
 - stosować różnorodne metody wprowadzania gatunków na uprawy (placówki, metoda grupowa), w oparciu o przetestowane prace naukowe
 - zakładać ekotony wzdłuż ciągów komunikacyjnych (wg ZHL) i na granicy z pow. otwartymi
- W zakresie pielęgnowania lasu
- popierać najbardziej wartościowe składniki rodzimych drzewostanów
 - w drzewostanach So pielęgnować naturalnie wchodzący w lukach i II piętrze Św, jako gatunek charakterystyczny dla drzewostanów na wielu siedliskach Puszczy Knyszyńskiej
 - eliminować obce gatunki, a popierać biogrupy jako elementy stabilizujące drzewostan
 - utrzymywać możliwie duże zróżnicowanie gatunkowe drzewostanów,
 - zakres, metody i technologie dostosowywać do priorytetowej lokalnej funkcji lasu /turystyczne, ochronne, obrzeża wód/.

Cięcia odnowieniowe - rębnie

- realizować rębnie dostosowane do warunków siedliskowych i wymagań młodego pokolenia gatunków drzew na uprawie,
- przy odnowieniu lasu, gatunkami o dużej światłorządności (So. Ol) stosować rębnie zupełne,
- ograniczać stosowanie zrębów zupełnych w bezpośrednim sąsiedztwie Bb i źródlisk – zostawiać opaskę o szerokości 30 – 40 m.
- do przebudowy i odnowienia lasu na siedliskach żyzniejszych stosować rębnie złożone,
- w cięciach rębnych pozostawiać wartościowe młodsze i stabilne kępy do dalszej hodowli oraz do 5 % nie mniej niż 6 arów starodrzewu do naturalnego rozpadu o ile nie stanowi to zagrożenia dla bezpieczeństwa ludzi i trwałości lasu,
- pilotażowo pozostawiać większe, zwarte kępy starodrzewu jako reprezentatywnych dla dużych bloków drzewostanów przeznaczonych do cięć rębnych, nie dla pojedynczych pasów zrębowych
- zaleca się stosować schodkowy lub zatokowy przebieg linii zrębowej,
- pozostawić cenne elementy starych drzewostanów w postaci drzew dziuplastych, macecznych, pomnikowych o nietypowym pokroju,
- modyfikować zabiegi pielęgnacyjne i cięcia odnowieniowe w sąsiedztwie cieków i zbiorników wodnych.

Proponowane działania innowacyjne w zakresie hodowli lasu:

1. Inicjowanie prac naukowych oraz wdrażanie ukończonych badań z zakresu hodowli lasu (IBL, Uczelnie) na terenie lasów LKP.
2. Prowadzenie cięć pielęgnacyjnych w drzewostanach średnich klas wieku (II/III k. w.), pod kątem wprowadzania Św do drugiego piętra, ze szczególnym uwzględnieniem pojawiających się naturalnie nalotów i podrostów.
3. Stosowanie rębni złożonych i ich modyfikacji, w celu hodowania drzewostanów o możliwie złożonej strukturze wiekowej i gatunkowej.
4. Modyfikowanie zabiegów hodowlanych, pod kątem przystosowania do wzmożonego ruchu turystycznego w lasach w pobliżu miast i dużych miejscowości:
 - a. przywiązywanie szczególnej uwagi do usuwania drzew niebezpiecznych;
 - b. stosowanie naturalnych barier (strefy ekotonowe z gęstym podszytem), w miejscach wymagających ograniczenia penetracji ludzkiej (np. przy uprawach parkingach leśnych);
 - c. oczyszczanie udostępnionych dróg i ścieżek z zakrzewień.

5. Inicjowanie odnowień naturalnych różnych gatunków drzew, w dostosowaniu do warunków siedliskowych.
6. Pielęgnowanie upraw, w kierunku uzyskania możliwie złożonej struktury gatunkowej przyszłych drzewostanów.
7. Zabezpieczanie upraw przed zwierzyną z wykorzystaniem, przede wszystkim, metod naturalnych tj: odpowiedni skład gatunkowy, kształtowanie ekotonów, użycie naturalnych materiałów zabezpieczających.

Proponowane działania w zakresie wykorzystania energii odnawialnej.

W trakcie nowych inwestycji, modernizacji i remontów budynków mieszkalnych będących w zarządzie Lasów Państwowych instalowane będą urządzenia wykorzystujące energię słoneczną do podgrzewania wody użytkowej, produkcję energii elektrycznej lub instalację pomp ciepła. Wykorzystanie energii słonecznej wskazane jest również do zasilania urządzeń wykorzystujących energię elektryczną z dala od sieci przesyłowych.

3.Funkcje społeczne.

Spełniane przez lasy funkcje społeczne decydują o warunkach _życia ludności, zamieszkującej dane środowisko. Istotną sprawą jest to, że lasy chronią przed negatywnymi skutkami cywilizacji poprzez zatrzymywanie różnorodnego rodzaju zanieczyszczeń przemysłowych. Las oczyszcza powietrze atmosferyczne ze szkodliwych substancji, dostarcza tlenu i zmniejsza stężenie dwutlenku węgla. Korony drzew potrafią zmniejszyć zapylenie o 40 %, a 1 ha lasu liściastego zatrzymuje rocznie 48 ton pyłów oraz produkuje 8 ton tlenu. Tak duży zwarty kompleks leśny, jak puszcza Knyszyńska, wywiera niezwykle korzystny wpływ na środowisko aglomeracji miejskiej, położonej w granicach i na obrzeżu Leśnego Kompleksu Promocyjnego.

Stały rozwój gospodarczy oraz towarzyszące mu zagęszczenie skupisk ludzkich sprawia że lasy stanowią ważny czynnik poprawy warunków życia człowieka dając jednocześnie możliwości wypoczynku i rekreacji. Teren LKP, poza niewielką powierzchnią rezerwatów przyrody, odpowiednio zagospodarowany turystycznie, stwarza odpowiednie warunki do kontaktu człowieka z przyrodą. Istniejąca konfiguracja terenu, liczne ciekie wodne bogactwo form przyrody, różnorodność gatunkowa drzewostanów, stwarzają ważny element zróżnicowania krajobrazu kompleksu puszczy podnosząc tym samym jego walory jako miejsca wypoczynku.

W spełnianiu jednej z najważniejszych funkcji lasu, jaką jest turystyka i rekreacja, należy kierować się zasadą właściwego udostępniania lasu dla turystyki i rekreacji, przy jednoczesnej ochronie najcenniejszych fragmentów lasu przed nadmierną penetracją. Realizacja funkcji rekreacyjnej powinna opierać się na programie koncentracji i lokalizacji ruchu turystycznego szczególnie na obszarach leśnych będących w zasięgu administracyjnym miast. Wskazanie i zagospodarowanie miejsc turystycznych (polan, parkingów, wybiegów dla psów) ograniczy w sposób widoczny niekontrolowaną penetrację lasu i związane z tym problemy, chroniąc jednocześnie najwartościowsze fragmenty obszarów leśnych.

LKP Puszcza Knyszyńska ze względu na położenie wokół ponad 300 tysięcznego miasta Białystok jest obszarem który spełnia ważne funkcje wypoczynku codziennego w bardzo różnorodnych formach, czasami agresywnych w stosunku do środowiska przyrodniczego jak np. różne sporty motorowe. Celowym jest zatem wspólnie z samorządami znalezienie i udostępnienie miejsc gdzie takie formy spędzania czasu jak jazda quadami, motocyklami terenowi będzie się mogła odbywać w sposób najmniej uciążliwy dla przyrody i mieszkańców. Zorganizowanie takich miejsc jest jedną ze skutecznych metod ograniczenia jazdy tych pojazdów po całym lesie .Inną społeczną potrzebą jest wskazanie terenów na których można wypuścić psa bez kagańca i smyczy .

Turystyka rowerowa jest intensywnie rozwijana poprzez budowę licznych ścieżek rowerowych w granicach miasta Białystok i należy zapewnić dobre, bezpieczne połączenia tych ścieżek z atrakcjami i trasami rowerowymi wewnątrz Puszczy. Przez teren LKP-u przebiegają trzy ważne drogi o znaczeniu międzynarodowym nr 8(E67). przez Augustów i Suwałki do przejścia granicznego w Budzisku, nr19. przez Czarna Białostocką do Kuźnicy i nr.65 przez Waliły do Bobrownik. Drogi te ze względu na bardzo duży ruch ciężkich pojazdów nie nadają się do wykorzystywania przez ruch rowerowy i trzeba urządzić trasy alternatywne tak jak istniejąca ścieżka rowerowa do Supraśla spełniające wymogi rodzinnych tras rowerowych. W celu zapewnienia lepszego spełniania funkcji społecznych a jednocześnie ochrony walorów należy podnosić standard istniejących i planowanych urządzeń turystycznych jak i prowadzić akcje edukacyjne podnoszące kulturę korzystania z tych urządzeń. „Kanalizowanie” ruchu turystycznego jest jedną ze skuteczniejszych metod ograniczenia negatywnych skutków turystyki i rekreacji dla środowiska przyrodniczego a tym samym ochrony jego walorów. Działania takie są planowane na obszarze LKP w powiązaniu z samorządami i organizacjami działającymi na tym terenie, jak na przykład Lokalną Grupą Działania Puszcza Knyszyńska

Przygotowywane projekty to:

- 1.Zaprojektowanie konstrukcji i wykonanie drezyn poruszanych mięśniami ludzkimi na tor o szerokości 600m.Przewidujemy taką atrakcję turystyczną na trasie Cz.Białostocka –Kopna Góra.
- 2.Zaprojektowanie i wybudowanie ścieżki rowerowej po byłym pasie p.pożarowym od miejscowości Podsupraśl do parkingu w m.Poczopek. oraz tras łącznikowych do Traktu Napoleońskiego. W projekcie konieczna współpraca z Zarządem Dróg Wojewódzkich w Białymstoku oraz samorządami.
- 3.Zapewnienie dobrego wyjazdu z Białegostoku na Trakt Napoleoński i modernizacja nawierzchni na odcinku od Białegostoku do m Borsukowizna. Konieczna współpraca z Zarządem Dróg Powiatowych i samorządami.
- 4.Zaprojektowanie i budowa ścieżki rowerowej wzdłuż trasy nr.19 od Białegostoku przez Wasilków do Czarnej Białostockiej w części po byłym pasie p.pożarowym na gruntach w zarządzie N-ctwa Czarna Białostocka .Konieczna współpraca z Oddziałem DGD KiA samorządami .
- 5.Zaprojektowanie i wybudowanie ośrodka pokazowego żubrów blisko Białegostoku
- 6.Modernizacja bazy edukacyjnej w nadleśnictwach Dojlidy, Czarna Białostocka i Supraśl.
7. Wybudowanie ścieżki turystycznej Śladami Powstania Styczniowego wraz z jej promocją w różnej formie .
- 8.Modernizacja Arboretum w Kopnej Górze w celu lepszego spełniania funkcji edukacyjnej.
- 9.Podjęcie tematu badawczego na temat zapotrzebowania społecznego na wykorzystywanie walorów LKP, kosztów jego funkcjonowania oraz opracowania planów perspektywicznych do 2020r.
10. Wykonanie kilkudziesięciu barci i obsadzenie ich dzika pszczoła leśną „borówką”

VI. Kierunki i zasady współpracy na poziomie regionalnym i lokalnym.

1.Planowanie przestrzenne.

Powiat Białostocki posiada aktualną Strategię Rozwoju na lata 2011-20 przyjętą uchwałą nr L/455/10 Rady Powiatu Białostockiego z dnia 30.09.2010 r

Misja tego powiatu sformułowana została następująco :

„Powiat białostocki racjonalnie wykorzystujący kapitał ludzki, zasoby gospodarcze i walory turystyczne w celu zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego oraz podnoszenia poziomu życia mieszkańców”.

Pierwszym celem strategicznym wskazanym w tym planie jest:

„Powiat Białostocki posiada wysoki odsetek dróg i mostów o niezadowalającym stanie technicznym, występuje tu również niewystarczający poziom zabezpieczeń dla ruchu osób podróżujących bez samochodu, wobec czego główne działania dotyczące poprawy infrastruktury komunikacyjnej, powinny iść w kierunku:

- modernizacji sieci dróg powiatowych w celu dostosowania stanu technicznego nawierzchni do natężenia ruchu,
- poprawy bezpieczeństwa na drogach (przejścia dla pieszych, oznakowanie miejsc niebezpiecznych, budowa ścieżek rowerowych),
- rozwijania partnerstwa z gminami w zakresie remontów i modernizacji dróg. „

Trzecim celem strategicznym Powiatu jest

„WYKORZYSTANIE WALORÓW PRZYRODNICZYCH I KULTUROWYCH DO ROZWOJU TURYSTYKI NA OBSZARZE POWIATU:

Realizacja celu strategicznego w zakresie rozwoju turystyki na obszarze powiatu białostockiego powinna następować poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, tworzenie szlaków turystycznych i przyrodniczych, wdrażanie działań zwiększających zainteresowanie regionem potencjalnych turystów.”

Samorządy Gminne posiadają opracowane w różnych latach Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego np. w Gmina Supraśl uchwalony w dniu 14.06.1998 r uchwała nr XXXI/236/98, w Gminie Czarna Białostocka uchwalony w dniu 30.05.2000 r uchwała nr.XIII/140/2000 r zmieniony w dniu 24.10.2006 r uchwała XLIX/383/06 . W Gminie Wasilków przyjęty w dniu 27.04.2006 r uchwała nr. XXXIX/229/06 ,Plany miejscowe opracowywane są pod konkretne potrzeby dla terenów planowanych inwestycji różnego typu. Znamiennym jest sformułowanie zawarte w Studium Gminy Zabłudów w którym stwierdza się że plany miejscowe muszą być zgodne z zapisami Studium... a jak nie są zgodne to należy uchwalić zmiany Studium. Zatem można przyjąć że dyspozycje planistyczne samorządów nie ingerują w obszary leśne zakładają ,w zależności od procentu udziału lasów w gminie ,większe lub mniejsze wykorzystanie tych walorów w celu rozwoju rekreacji i turystyki .

Powiat Sokółka posiada aktualną Strategię Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Sokólskiego została przyjęta dnia 23.02.2001r. przez Radę Powiatu Sokólskiego.

W dokumencie tym wskazano główne cele rozwoju:

MISJA:

„Zapewnienie zrównoważonego rozwoju powiatu sokólskiego przez wspieranie przedsiębiorczości, z zachowaniem walorów przyrodniczych i kulturowych.”

Motto misji zostało stworzone w celach promocyjnych. Jego zadaniem jest upowszechnienie misji wśród mieszkańców powiatu. Przyczynić się ma ono również do pozytywnej identyfikacji powiatu na zewnątrz.

MOTTO:

„Powiat sokółski – obszarem zrównoważonego rozwoju, otwartym na współpracę”

	Cele I rzędu		Cele II rzędu
A	Powiat sokółski obszarem tworzącym konkurencyjne warunki rozwoju przedsiębiorczości, terenów wiejskich, wykorzystującym położenie przygraniczne do rozwoju szerokiej współpracy transgranicznej i	A.1.	<i>Rozwój instytucji samorządu gospodarczego i zawodowego.</i>
		A.2.	<i>Wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz wspieranie rozwoju nowoczesnych gałęzi przemysłu, wdrażających innowacyjne technologie.</i>
		A.3.	<i>Kształtowanie pozytywnego wizerunku powiatu. Tworzenie warunków do rozwoju współpracy transgranicznej.</i>

	zagranicznej.	A.4.	<i>Rozwój produkcji i przetwórstwa oraz marketingu produktów rolnych.</i>
B	Powiat sokólski obszarem rozwoju infrastruktury społecznej, stosownie do potrzeb i aspiracji mieszkańców oraz wielokierunkowej edukacji i rozwoju kultury z poszanowaniem odrębności narodowych, kulturowych i religijnych.	B.5.	<i>Rozwój edukacji i innych placówek oświaty.</i>
		B.6.	<i>Przeciwdziałanie bezrobociu.</i>
		B.7.	<i>Stworzenie sprawnego systemu pomocy społecznej.</i>
		B.8.	<i>Wspieranie rozwoju opieki zdrowotnej.</i>
C	Powiat sokólski obszarem rozwoju nowoczesnej infrastruktury technicznej uwzględniającej racjonalne wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz wspierania rozwoju turystyki, kultury fizycznej i sportu.	C.9.	<i>Ochrona i kształtowanie środowiska kulturowego z zachowaniem jego tożsamości.</i>
		C.10.	<i>Wspieranie rozwoju kultury fizycznej i sportu oraz bazy sportowo-rekreacyjnej.</i>
		C.11.	<i>Tworzenie warunków do rozwoju edukacji ekologicznej turystyki i rekreacji.</i>
		C.12.	<i>Rozwój infrastruktury technicznej ośrodków miejskich i wiejskich, w tym szczególnie poprawa infrastruktury transportowej</i>

2.Samorządy i organizacje.

Obszar Puszczy Knyszyńskiej w tym i LKP budzi duże zainteresowanie społeczne wyrażające się między innymi funkcjonowaniem różnych organizacji społecznych i samorządowych . Aktywnym podmiotem i partnerem LP w różnych działaniach na tym terenie jest Lokalna Grupa Działania Puszcza Knyszyńska której członkami są samorządy, instytucje i osoby fizyczne z obszaru gmin Czarna Białostocka, Supraśl, Wasilków, Zabłudów, Juchnowiec Kościelny, Gródek ,Michałow.

Aktywnymi podmiotami i partnerami LP na polu działalności edukacyjnej, promocji proekologicznej polityki leśnej, turystyki, ekologii i ochrony przyrody na terenie Nadleśnictwa Dojlidy są:

- Białostockie Towarzystwo Oświatowe (BTO)
Obszarem działania stowarzyszenie jest kultura, nauka, edukacja, oświata i wychowanie.
Organizacja powołała do życia i jest organem prowadzącym Społeczną Szkołę Podstawową nr 3 BTO w Białymstoku, Społeczne Gimnazjum nr 3 BTO w Białymstoku oraz Społeczne Przedszkole BTO.
- Białostockie Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych (BTPSP)
Organizacja pozarządowa, której misją jest krzewienie kultury plastycznej i form aktywnego istnienia. Propagowanie amatorskiej twórczości plastycznej.
Rozbudzanie wrażliwości i zainteresowania plastyką zarówno dzieci jak i dorosłych. BTPSP organizuje m.in. konkurs plastyczny dla dzieci pt. 'Zaczarowany ołówek', urządza wystawy autorskie, prowadzi galerię, w której prezentowana jest amatorska twórczość plastyczna, organizuje plenery malarskie pt. „Piękno ginącej przyrody - sztuka w obronie środowiska” oraz wystawy poplenerowe. Ponadto stowarzyszenie

wydaje katalogi i plakat, prowadzi działalność informacyjno - propagatorską w prasie i radio.

- Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków (PTOP) Pozarządowa organizacja pożytku publicznego, której obszarem działania jest nauka, kultura i ekologia, a w szczególności ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego. Celami statutowym PTOP są:
 - ochrona ptaków, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony ich siedlisk,
 - poznawanie stanu i obserwowanie zmian awifauny,
 - szerzenie wiedzy na temat ptaków, zagrożeń ich bytowania i możliwości ochrony.
- Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Regionalny Oddział w Białymstoku (PTTK)
Celem statutowym PTTK jest działalność w zakresie kultury fizycznej, kultury, oświaty i ochrony środowiska, w co wpisują się m.in. takie działania jak:
 - krzewienie turystyki i krajoznawstwa oraz aktywnych form wypoczynku dzieci i młodzieży, szczególnie w postaci wędrownictwa indywidualnego i grupowego, organizacji rajdów, zjazdów, zlotów, spływów, rejsów oraz kolonii i obozów,
 - nauka, edukacja, oświata i wychowanie dzieci i młodzieży, szczególnie poprzez kształtowanie postaw społecznych, upowszechniania wiedzy o przeszłości, współczesności i perspektywach rozwoju Polski
 - upowszechnianie wiedzy i umiejętności na rzecz obronności państwa, szczególnie poprzez opiekę nad miejscami pamięci narodowej i organizację imprez turystycznych związanych z poznawaniem historii oręża polskiego.
- Uniwersytet Trzeciego Wieku w Białymstoku Pozarządowa organizacja pożytku publicznego, której obszarem działania jest przewyższanie trudnych sytuacji życiowych, działalność wspierająca, pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej, działalność na rzecz osób niepełnosprawnych oraz osób w wieku emerytalnym, nauka, kultura, ekologia, wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu oraz turystyka i krajoznawstwo.
Misją stowarzyszenia jest
 - stymulowanie rozwoju osobowego oraz sprawności intelektualnej i fizycznej,
 - aktywizacja społeczna,
 - podejmowanie działań na rzecz ludzi starszych i niepełnosprawnych.

3.Społeczność lokalna.

Nadleśnictwa ze względu na to że gospodarują znacznymi obszarami są istotnym elementem w lokalnym życiu społecznym.

W obszarze działania Nadleśnictwa Czarna Białostocka istnieje duża ilość firm produkcyjnych i przetwórczych wykorzystujących w swojej działalności surowiec drzewny. Przedsiębiorstwa te są wspomagane przez liczne zakłady usługowe.

Zakłady przemysłu drzewnego zlokalizowane w małych miejscowościach i na terenach wiejskich stanowią często jedyną możliwość znalezienia pracy. Wzmagają także aktywizację społeczności wiejskiej.

Rozwijana jest współpraca z samorządami, organizacjami pozarządowymi oraz przedsiębiorstwami w celu zwiększenia wykorzystania drewna, jako surowca odnawialnego, na cele energetyczne, oraz wykorzystanie biomasy powstałej z pozostałości pożerbowych.

Oprócz podstawowej działalności leśnej nadleśnictwo czynnie uczestniczy corocznych akcjach społecznych mających na celu wzbudzenie świadomości ekologicznej społeczeństwa. Do takich imprez można zaliczyć:

- 1.„Sprzątanie świata” organizowane przez nadleśnictwo dla szkół w różnych leśnictwach,
- 2.„Czysty Powiat – Czysta Ziemia”- akcja organizowana przez Starostwo Powiatowe w Białymstoku przy współpracy RDLP i nadleśnictwa,

3. Sadzonki za makulaturę
4. Posadźmy kawałek lasu – wspólna akcja z samorządami, szkołami, instytucjami pozarządowymi
5. Spotkania Hubertowskie – impreza organizowana przy współpracy miasta Czarna Białostocka, N-ctw Supraśl Dojlidy, lokalnymi kołami łowieckimi.
6. Strażnik lasu – konkurs plastyczny skierowany do wszystkich szkół podstawowych i gimnazjalnych będących w zasięgu Nadleśnictwa
7. Dzień leśnika – impreza skierowana do pracowników nadleśnictwa i wszystkich firm współpracujących
8. Choinka – akcja mająca na celu popularyzację naturalnych drzewek świątecznych, sprzedaż choinek, przekazywanie choinek szkołom, parafiom.
9. Wspólnie z Państwową Strażą Pożarną zorganizowanie kilkudniowych manewrów ćwiczebnych mających na celu pozorację pożaru na terenach leśnych. W ramach współpracy ze strażami pożarnymi nadleśnictwo przekazało samochód patrolowo-gaśniczy Ochotniczej Straży Pożarnej w Czarnej Białostockiej
10. Nadleśnictwo współpracowało poprzez RDLP z gazetą Kurier Poranny przy realizacji wkładki do gazety w postaci mapy regionu z interesującymi obiektami.

Ponadto oprócz cyklicznych imprez odbywają się jednorazowe akcje mające na celu aktywizację społeczności lokalnej oraz instytucji.

Wśród pracowników Nadleśnictwa Czarna Białostocka jest kilku radnych na różnych szczeblach samorządowych, którzy aktywnie uczestniczą w lokalnym życiu społecznym.

Ponadto nadleśnictwo uczestniczy w życiu społecznym poprzez:

- wydzierżawianie gruntów rolnych okolicznym gospodarzom,
- umożliwianie samowyrobu drewna na powierzchniach na których zostały zakończone prace pozyskania,
- umożliwia zbiór owoców runa leśnego (grzyby, jagody, zioła)
- sprzedaż wyrobionego drewna opałowego i innych sortymentów drzewnych,
- udostępnia obiekty infrastruktury turystycznej (wiaty, ławki).

Nadleśnictwo Supraśl

11. Współpraca z gminą Supraśl: leśniczy jest przewodniczącym Rady Gminy, rozwiązywanie różnego typu bieżących spraw, np. dotyczących zaśmiecania, tworzenia i utrzymania miejsc pamięci, współpracy i pomocy przy organizacji imprez, udostępniania lasu dla rekreacji i turystyki, różnego typu konsultacje, np. ostatnio w sprawie stref ochrony uzdrowiskowej,
12. Współpraca z OSP w Supraślu, Sokołdzie i Ogrodniczkach, Wspólne ćwiczenia i imprezy-ostatnio festyn rodzinny w Ogrodniczkach, współpraca przy akcji „Świadomi zagrożenia”. Ostatnio - nieodpłatne użyczenie samochodu pożarowego n-ctwa dla OSP Izbiszcz (gmina Choroszcz)
13. Stowarzyszenie kulturalne *Collegium Suprasliense* – współpraca związana z odkrywaniem i zachowaniem tożsamości historycznej i kulturowej Supraśla i okolic. Liczne publikacje w miesięczniku wydawanym przez stowarzyszenie.
14. Lokalna Grupa Działania Puszcza Knyszyńska – współpraca w ramach szerszych przedsięwzięć: w tym przy organizacji Szlaku Powstania Styczniowego.
15. Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej – współpraca w zakresie ochrony przyrody, wymiana informacji z tego zakresu. Wspólne przedsięwzięcia edukacyjne.
16. Fundacja Zielone Płuca – różnego typu współpraca, pomoc przy organizacji imprez typu Uroczysko,
17. Parafia katolicka p.w. Świętej Trójcy w Supraślu – np. sadzenie dębu papieskiego, poświęcenie zmodernizowanej siedziby n-ctwa; wykonanie, odsłonięcie i poświęcenie kapliczek św. Huberta i św. Franciszka na terenie n-ctwa

18.ZHP – współpraca z harcerzami białostockimi których baza znajduje się w Borkach, pomoc rzeczowa przy okazji imprez harcerskich oraz uczestniczenie w nich

19.Współpraca z „kolarzami” – organizacja zawodów na naszym terenie, np. Maraton Kresowy MTB

Nadleśnictwa Dojlidy na polu działalności edukacyjnej oraz promocji proekologicznej polityki leśnej współpracuje z następującymi organizacjami społeczności lokalnych:

20.Stowarzyszenie „Nasze Dojlidy” z siedzibą przy ul. Krokusowej 46, 15-584 Białystok
Organizacja pozarządowa wspomagająca integrację oraz rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, poprawę warunków mieszkalnych w białostockich Dojlidach. Stowarzyszenie wydaje lokalną gazetę „Nasze Dojlidy”, na łamach której przybliżana jest historia i przyroda Dojlid oraz poruszane są istotne kwestie dotyczące osiedla.

21.Stowarzyszenie „Okolica” z siedzibą przy ul. Pułaskiego 113 lok. 47, 15-337 Białystok .Organizacja pozarządowa wspomagająca integrację oraz rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, poprawę warunków mieszkalnych Białegostoku. Celem Stowarzyszenia jest:

- podejmowanie, organizowanie oraz wspieranie inicjatyw i działań ekologicznych, społecznych, kulturalnych,
- popularyzowanie idei ochrony środowiska naturalnego oraz szeroko rozumianej ekologii
- wspieranie szeroko rozumianej społecznej aktywności obywateli,
- prowadzenie wszechstronnej edukacji,
- kształtowanie postaw postępowania i działalności zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- promowanie zdrowego stylu życia oraz turystyki aktywnej.

Nadleśnictwo Krynki bierze czynny udział w lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich imprezach edukacyjnych, rekreacyjnych i sportowych. Współpracujemy z gminnymi ośrodkami kultury wspierając i współuczestnicząc w licznych przedsięwzięciach. Angażujemy się w działalność lokalnych stowarzyszeń i ośrodków wsparcia (Stowarzyszenie „Drabina” w Krynkach, Fundacja Sokółski Fundusz Lokalny, Fundacja Zielone Płuca Polski, Związek Tatarów Rzeczypospolitej Polskiej, Polski Związki Emerytów i Rencistów, Klub Sportowy „Puszcza” w Supraślu, Samodzielny Publiczny Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy w Krynkach, Ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w Łażniach). Uczestniczy w licznych programach środowiskowych, między innymi:

- Program Ochrona żubra In situ – część północno – wschodnia Polski – ukierunkowany na rozwój obszarów Podlasia, na których występuje największy ssak Europy – żubr,
- Program Zwiększania Lesistości Kraju,
- Program „Ochrona ostoi cietrzewia i głuszca w Polsce Północno-Wschodniej”,
- Plany Zagospodarowania Przestrzennego,
- Lokalne programy gospodarki odpadami,
- Program Natura 2000.
- Ochrona ptaków i drobnych ssaków.

Nadleśnictwo Krynki inwestuje w infrastrukturę bezpieczną dla środowiska. W 2007 roku ukończono budowę największej na Podlasiu hydrobotanicznej oczyszczalni ścieków o wydajności hydraulicznej równej 4,5 m³/d i równoważnej liczbie mieszkańców (RLM), określającej wielkość oczyszczalni wynoszącej 33,7. Dzięki nowoczesnym rozwiązaniom możliwe stało się wprężgnięcie roślin w utylizację ścieków z gospodarstw domowych osady przy Nadleśnictwie. Projekt ten ma również za zadanie promowanie rozwiązań przyjaznych środowisku – każdy zainteresowany może uzyskać tu informacje na temat innowacji technicznych i funkcjonalności tego typu obiektów.

W 2010 r. przy leśniczówkach Talkowszczyzna i Ostrów powstały dwie nowe przydomowe hydrobotaniczne oczyszczalnie o wydajności 0,13 m³/d i równoważnej liczbie mieszkańców (RLM).

Nie mniej ważnym elementem jak ochrona wód jest ochrona powietrza tak cennego na naszym terenie. W celu wyeliminowania emisji szkodliwych pyłów i gazów oraz ograniczenia wykorzystania energii nieodnawialnej wykorzystaliśmy do ogrzewania naszych budynków (540 m²) pompy ciepła. Jest to nowoczesna instalacja umożliwiająca wykorzystanie energii cieplnej nagromadzonej w środowisku naturalnym. Urządzenie to przeznaczone jest do ogrzewania pomieszczeń i przygotowania ciepłej wody użytkowej. Posiada ona tę zaletę, że 75% potrzebnej do celów grzewczych energii czerpie bezpłatnie ze swego naturalnego otoczenia, a pozostałe 25% stanowi prąd elektryczny, który jest niezbędny do napędu pomp.

Zgodnie z założeniami „Programu Ochrony Środowiska – założenia i sposoby realizacji strategii ochrony środowiska w Nadleśnictwie Krynki” dokonano oceny stanu pokryć dachowych. Następnie wszystkie obiekty, które docelowo pozostaną w zasobach Lasów Państwowych, pokryte są eternitem poddano modernizacji przez zastąpienie tegoż innymi, nietoksycznymi materiałami.

Ważnym obszarem działań Nadleśnictwa Krynki na rzecz ochrony środowiska jest propagowanie budownictwa drewnianego i wykorzystania tego surowca, jako w pełni odnawialnego, wiążącego dwutlenek węgla w procesie „produkcji”, energooszczędnego i bezproblemowego w utylizacji.

Za priorytet stawiamy sobie zadanie przekazywania, jak najszerszemu kręgowi społeczeństwa, wiedzy o otaczającym nas środowisku, sposobach ochrony i korzystania ze świata przyrody oraz towarzyszących mu zjawisk – a więc o prezentowanym przedsięwzięciu. Kierując się tą ideą corocznie przygotowujemy zróżnicowaną ofertę edukacyjną, dopasowaną do wieku i percepcji odbiorców – poczynając od dzieci w wieku przedszkolnym, przez młodzież szkolną i studencką, kończąc na osobach dorosłych.

Prowadzimy dla lokalnej społeczności liczne przedsięwzięcia własne i wspólne z innymi organizacjami między innymi:

- Akcja XIV Spotkania z Naturą i Sztuką „Uroczysko”
Adresaci: mieszkańcy województwa podlaskiego
w poprzez utworzenie Ośrodka Rehabilitacji Dzikich Ptaków i Ssaków „Przytulisko”
Współorganizatorzy: Stowarzyszenie Uroczysko, Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej
- Sabantui (święto pług)
Adresaci- mieszkańcy województwa podlaskiego
Współorganizatorzy: Urząd Miejski w Krynkach, Straż Graniczna w Krynkach, „Tatarska Jurta” w Kruszynianach
- "Pióro zimorodka"- Leśne Biegi na Orientację
Adresaci: mieszkańcy woj. podlaskiego
Przedsięwzięcie własne
- Festiwal Kultury i Tradycji Tatarów Polskich w Kruszynianach
Adresaci- mieszkańcy województwa podlaskiego
Współorganizatorzy: Urząd Miejski w Krynkach, Straż Graniczna, „Tatarska Jurta”
- Akcja „Czas by się spotkały Dzień Zimorodka i Noc Kupały”
Adresaci: mieszkańcy Gminy Krynki
Współorganizatorzy: Nadleśnictwa Puszczy Knyszyńskiej
- Festyn rekreacyjno-sportowy „Razem pracujemy razem się bawimy” w Szudziałowie
Adresaci: mieszkańcy Gminy Szudziałowo
Współorganizatorzy: Gmina Szudziałowo
- Akcja „Sprzątanie świata” – Polska 2013
Adresaci: Szkoły Podstawowe i Gimnazja z terenu Nadleśnictwa Krynki

Współorganizatorzy: Fundacja Nasza Ziemia.

Nadleśnictwo Krynki współpracuje w dziedzinie edukacji i ochrony przyrody z poniższymi instytucjami i organizacjami:

- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku,
- Fundacja EkoFundusz,
- Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej,
- Zakład Badania Ssaków Polskiej Akademii Nauk w Białowieży,
- Wojewódzki Wydział Ochrony Środowiska w Białymstoku,
- Północnopodlaskie Towarzystwo Ochrony Ptaków,
- Wydział Zarządzania, Katedra Turystyki i Rekreacji Politechniki Białostockiej,
- Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze,
- Polski Związek Wędkarski Okręg w Białymstoku,
- Starostwo Powiatowe w Sokółce,
- Instytut Badawczy Leśnictwa,
- Nadleśnictwa Puszczy Knyszyńskiej,
- Fundacja „Zielone Płuca Polski”,
- Klub Gaja,
- Urząd Gminy w Szudziałowie,
- Urząd Gminy w Krynkach,
- Szkoła Podstawowa w Szudziałowie,
- Gimnazjum w Szudziałowie,
- Zespół Szkół w Krynkach,
- Stowarzyszenie „Krynki Jagiellońskie”,
- ZOO w Warszawie – Azyl Ptaków,
- Zakłady Usług Leśnych,

VII. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Program Gospodarczo-Ochrony Leśnego Kompleksu Promocyjnego Puszcza Knyszyńska” stanowi próbę oceny stanu lasu i metod zagospodarowania oraz określenia założeń na potrzeby planu urządzenia lasu. Zmienność przyrody sprawia, iż trudno jest oczekiwać prostych możliwości realizacyjnych przyjętych założeń. Większość proponowanych działań wynika z aktualnych uwarunkowań przyrodniczo – prawnych, które będą wymagały korekty wynikającej ze stanu środowiska oraz najnowszych osiągnięć nauki dotyczących prowadzenia wzorcowej wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.

W skali Leśnego Kompleksu Promocyjnego „ Puszcza Knyszyńska” zapewnienie trwałości lasu wraz z jego wielofunkcyjnością będzie osiąganę przez:

1. Ustalenia zawarte w takich dokumentach jak: „Instrukcja urządzania lasu”, „Zasady hodowli lasu”, „Instrukcja ochrony lasu” powinny być realizowane w ramach obowiązujących planów urządzenia lasu poszczególnych Nadleśnictw.
2. Prowadzenie monitoringu przyrodniczego w odniesieniu do ginących i zagrożonych wyginięciem gatunków i siedlisk oraz poprawa rozpoznania walorów środowiska .

3. Restytucję ekosystemów leśnych, głównie przez przebudowę na siedliskach lasowych drzewostanów zniekształconych i odkształconych, na mieszane z istotnym udziałem cennych gatunków liściastych.
4. Promowanie naturalnego (spontanicznego) kształtowania się obrzeży lasów, pozostawienie i formowanie ekotonów.
5. Zwiększanie zdrowotności i odporności drzewostanów na abiotyczne i biotyczne czynniki szkodliwe przez upowszechnienie biologicznych i ekologicznych metod ochrony lasu.
6. Rozpoznanie glebowo-siedliskowe terenów przeznaczonych do zalesień, aby nie dopuścić do zniszczenia cennych biotopów, czy zakłóceń w bytowaniu gatunków chronionych, i rzadkich.
7. Doskonalenie metod aktywnego przeciwdziałania zagrożeniu pożarowemu oraz systemów walki z pożarami lasów (stosowanie m.in. monitoringu , telewizji przemysłowej, patrolowania lotniczego).
8. Bieżące monitorowanie stanu zwierzyny i jej wpływu na ekosystem lasu w celu utrzymywania liczebności populacji na poziomie nie zagrażającym celom hodowli i ochrony lasu, stała współpraca w tym zakresie z placówkami naukowymi i uczelniami wyższymi odpowiedniej specjalności.

9. Kreowanie i ukierunkowywanie ruchu turystyczno-rekreacyjnego w sposób godzący funkcje społeczne lasów z ochronnymi i produkcyjnymi z uwzględnieniem szczególnej funkcji wynikających z sąsiedztwa aglomeracji Białegostoku..
10. Ochrona przyrody i ekosystemów leśnych poprzez przestrzeganie szeroko rozumianych zasad racjonalnej gospodarki leśnej.
11. Promowanie i ochronę różnorodności biologicznej w całym procesie administrowania zasobami leśnymi.
12. Realizację zadań wynikających z Planów Zadań Ochronnych i Planów Ochrony sieci obszarów Natura 2000.
13. Stosowanie, w jak najszerszym zakresie, technik i technologii leśnych bezpiecznych dla środowiska.
14. Realizowane cele i zadania gospodarki leśnej na terenie L.K.P. powinny być kompatybilne z celami i zadaniami wyznaczonymi w Narodowym Programie Leśnym, Regionalnym Programie Operacyjnym Polityki Leśnej Państwa oraz sektorowych programach rozwoju województwa, powiatów i gmin.

Zatwierdzam do użytku służbowego:

**DYREKTOR
Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych
w Białymstoku**

mgr inż. Ryszard Ziemblicki

Bibliografia:

1. Program Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Dojlidy na lata 2007-2016
2. Program Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Supraśl na lata 2006-2015
3. Program Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Czarna Białostocka na lata 2006-2015.
4. Program Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Krynki na lata 2006-2015
5. Program Gospodarczo-Ochronny LKP Puszcze Szczecińskie 2007 r.
6. Raport o stanie środowiska województwa podlaskiego w latach 2009-2010.
7. Zasady Hodowli Lasu. Warszawa 2012 r.
8. Porosty Puszczy Knyszyńskiej .Lublin 2000 Instytut Biologii Zakład Botaniki
Uniwersytet w Białymstoku. Jan Bystrek, Katarzyna Kolanko.

Mapa nr. 1

